

የፍትህ ሚኒስቴር

ደንብ ቁጥር 6/2008

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት

የአሰራርና የአባላት የሥነ-ምግባር ደንብ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት በሕገ-መንግሥት የተሰጠውን ሥልጣንና ተግባር እንዲሁም ከህዝቡ የተጣለበትን ኃላፊነት መወጣት የሚያስችለው በግልፅነት፣ በተጠያቂነት እና በአሳታፊነት ላይ የተመሰረተ የአደረጃጀትና የአሰራር ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ፤

የምክርቤት አባላት እና የፓርላማ ቡድኖች በምክር ቤቱ ተግባራት ውስጥ ገንቢ ሚና የሚጫወቱበት እና ንቁ ተሳትፎ የሚያደርጉበት፣ አባላት የምክር ቤት ተግባሮቻቸውን ሲያከናውኑ ሊከተሏቸው ስለሚገባ የሥነ-ሥርዓት እና የሥነ-ምግባር ጉዳዮች እንደዚሁም የአባላት መብቶችን መደንገግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በአጠቃላይ የተሟላ፣ ግልጽ፣ የሃሳብ ልዩነት በአግባቡ የሚስተናገድበት፣ የአብላጫ ድምጽ የሚከበርበት፣ የአነስተኛው ድምጽ የሚሰማበት ዲሞክራሲያዊ የአሰራር ባህል የሚዳብርበት ከአገሪቱ ህጎች፣ ከዓለም አደቀፍ የፓርላማ መርሆዎች፣ አሰራሮች እና ልምዶች ጋር የተጣጣመ ደንብ ማውጣት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55 (19) እና አንቀጽ 59 (2) መሰረት ይህ የምክር ቤቱ የአሰራርና የአባላት ሥነ-ምግባር ደንብ ወጥቷል።

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የአሰራርና የአባላት የሥነ-ምግባር ደንብ ቁጥር 6/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያስጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ፦

1. “ሕገ-መንግሥት” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት ነው፤
2. “ምክር ቤት” ማለት በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 53 የተቋቋመው የፌዴራሉ መንግስት የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ነው፤
3. “አፈጉባዔ” ማለት የምክር ቤቱ አፈጉባዔ ነው፤

የፍትህ ሚኒስቴር

4. “አባል” ማለት የምክር ቤቱ አባል ነው፤
5. “ኮሚቴ” ማለት የምክር ቤቱን ተግባር ለማከናወን አንደሁኔታው በምክር ቤቱ ወይም በኮሚቴ የሚቋቋም የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ፣ አስተባባሪ ኮሚቴ፣ ልዩ ኮሚቴ፣ ቋሚ ኮሚቴ፣ ጊዜያዊ ኮሚቴ ወይም ንዑስ ኮሚቴ ነው፤
6. “ፅህፈት ቤት” ማለት የምክር ቤቱ ፅህፈት ቤት ነው፤
7. “መንግስታዊ አካል” ማለት ማንኛውም ሙሉ በሙሉ ወይም በክፈል በፌደራል መንግስት በጀት የሚተዳደር የፌደራል መንግሥት መሥሪያ ቤት ነው፤
8. “የመንግሥት አጀንዳ” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ተዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ማንኛውም አጀንዳ ነው፤
9. “አስሪጂ” ማለት ማንኛውንም ጉዳይ አንዳያብራራ አንደ ሁኔታው በምክር ቤቱ ወይም በኮሚቴ የሚጠራ ሰው ነው፤
10. “የምክር ቤቱ ክብርና ሞገስ” ማለት ምክር ቤቱ በሕገ-መንግሥቱ ከተሰጠው ደረጃ አኳያ በህብረተሰቡ ወይም በሌሎች አካላት ያለው መልካም ስም ነው፤
11. “አላስፈላጊ ባህርያት ወይም አላስፈላጊ ተግባራት” ማለት የምክር ቤቱን ክብር እና ሞገስ የሚያበላሹ ተግባራት ሆነው አንደ ዝሙት፣ ስካር፣ በአልባሌ ቦታዎች ማሳለፍ፣ አሉባልታ፣ የማታለል ተግባር እና የመሳሰሉትን ያጠቃልላል፤
12. “የኮሚቴ አመራር” ማለት አንድን የምክር ቤት ኮሚቴ በበላይነት የሚመራ ሊቀመንበር ወይም ምክትል ሊቀ መንበር ነው፤
13. “ተጋባዥ አንግዳ” ማለት በአንድ ጉዳይ ወይም አጀንዳ ላይ ሪፖርት አንዲያቀርብ ወይም አንዲያስረዳ ወይም በታዛቢነት አንዲሳተፍ በምክር ቤቱ ወይም በኮሚቴ የሚጋበዝ ማንኛውም ሰው ነው፤
14. “መመሪያ” ማለት ምክር ቤቱ ወይም ኮሚቴ ለዚህ ደንብ ዝርዝር አፈጻጸም አንዲረዳ የሚያወጣው ወይም ወደ ሌላ አካል የሚያስተላልፈው የአሠራር አቅጣጫን የሚያጠቃልል ሆኖ ምክር ቤቱ በሚያወጣው ህግ በሚሰጠው የውክልና ስልጣን የሚወጣ መመሪያንም ያካትታል፤
15. “የቀድሞ የምክር ቤት አባል” ማለት ባለፉት የምርጫ ዘመናት የምክር ቤት አባል የነበረ እና በወቅቱ የምርጫ ዘመን የምክር ቤት አባል ያልሆነ ሰው ነው፤
16. “የህግ ከለላ” ማለት በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 54 (6) መሠረት ለምክር ቤቱ አባላት የተሰጠ ልዩ መብት ነው፤
17. “የመንግሥት ረቂቅ ህግ” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት የሚቀርብ ረቂቅ ህግ ነው፤

የፍትህ ሚኒስቴር

18. “የመጀመሪያ ንባብ” ማለት ረቂቅ ህግ ለመጀመሪያ ጊዜ ለምክር ቤቱ ቀርቦ በህጉ መሠረታዊ ይዘት ላይ አጠቃላይ የሆነ ውይይት ከተደረገ በኋላ ለዝርዝር እይታና ምርመራ ወደሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ የመምራት ወይም ወደ ሁለተኛ ንባብ የማሳለፍ ሂደት ነው፤
19. “ሁለተኛ ንባብ” ማለት በቋሚ ኮሚቴ የቀረበ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ላይ ወይም ከመጀመሪያ ንባብ በተሸጋገረ ረቂቅ ህግ ወይም ጉዳይ ላይ ዝርዝር ውይይት የሚደረግበት እና ውሳኔ የሚሰጥበት ሂደት ነው፤
20. “ሦስተኛ ንባብ” ማለት ከሁለተኛ ንባብ በኋላ ምክር ቤቱ በበለጠና በስፋት እንዲታይ ለቋሚ ኮሚቴ አንደገና የመራውን ረቂቅ ህግ አስመልክቶ የተዘጋጀ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ወደ ምክር ቤቱ ከቀረበ በኋላ የሚደረግ ውይይትና ውሳኔ የሚተላለፍበት ሂደት ነው፤
21. “የቴክኒክ ዕርምጃ” ማለት የቋንቋ እና መሠል ግድፈት ማስተካከያ ሲሆን በማንኛውም መልኩ የህጉን ይዘት የማይለውጥ ነው፤
22. “የመንግሥት ተጠሪዎች” ማለት በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ያገኘ የፖለቲካ ድርጅት ወይም ከጣምራ የፖለቲካ ድርጅቶች በምክር ቤቱ ውስጥ የፓርቲውን ወይም የፖርቲዎችን ሥራዎች እንዲያስተባብሩ የሚወክላቸው ወይም የሚወክሉዋቸው የምክር ቤቱ አባል የሆኑ አባላቱ ወይም አባሎቻቸው ናቸው፤
23. “የፓርቲ ተጠሪዎች” ማለት ከገዢው ፓርቲ ወይም ከጣምራ የፖለቲካ ድርጅቶች ውጭ በምክር ቤቱ መቀመጫ ያላቸው የፖለቲካ ድርጅቶች በምክር ቤቱ ውስጥ የፓርቲያቸውን ስራዎች እንዲያስተባብሩ የሚወክሏቸው የምክር ቤት አባል የሆኑ አባሎቻቸው ናቸው፤
24. “ዋና ተቃዋሚ ፓርቲ” ማለት በምክር ቤቱ ውስጥ ከገዢው ፓርቲ ቀጥሎ ከፍተኛ መቀመጫዎችን ያገኘ ፓርቲ ነው፤
25. “ሁለተኛ ተቃዋሚ ፓርቲ” ማለት በምክር ቤቱ ውስጥ ከዋናው ተቃዋሚ ፓርቲ ቀጥሎ ከፍተኛ መቀመጫዎችን ያገኘ ፓርቲ ነው፤
26. “ሰራተኛ” ማለት የፅህፈት ቤቱ ሰራተኛ ነው፤
27. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
28. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለፀው የሴትንም ይጨምራል

የፍትህ ሚኒስቴር

3. አተረጓጎም

1. በዚህ ደንብ አፈፃፀም የሚፈጠር የህግ ክፍተት የምክር ቤቱን ልምዶች፣ የዓለም አቀፍ የፓርላማ መርሆዎች እና ልምዶች እንዲሁም የአገሪቱ ሌሎች ህጎችን በማጣጣም ወይም እንደ ጉዳዩ ክብደት ህግ በማውጣት ሊሞላ ይችላል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ የሕገ-መንግሥቱን ድንጋጌዎች እና ሌሎች የአገሪቱን ህጎች በተቃረኑ ሊፈፀም አይችልም።
3. በዚህ ደንብ ውስጥ በኮሚቴዎች አሠራር የሚፈጠር ክፍተት እንደ ሁኔታው ከምክር ቤቱ አጠቃላይ አሠራር ጋር በማጣጣም ይሞላል።

ምዕራፍ ሁለት

የምክር ቤቱ ሥልጣን፣ ተግባር እና አደረጃጀት

4. የምክር ቤቱ ዋና ዋና ሥልጣን እና ተግባራት

1. ምክርቤቱ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 55 እንዲሁም በአንቀጽ 70(1) ፣ አንቀጽ 79 (4)(ሐ) ፣ አንቀጽ 82 (2) (ሐ) ፣ አንቀጽ 101፣ አንቀጽ 102፣ አንቀጽ 103 እና አንቀጽ 104 የተዘረዘሩት ሥልጣንና ተግባራት ያሉት ሲሆን ዋና ዋናዎቹ የሚከተሉትናቸው፦

ሀ/ ህግ ማውጣት፤

ለ/ የፌዴራል መንግስት በጀትን ማፅደቅ፤

ሐ/ መንግሥታዊ አካላትን መከታተል፣ መቆጣጠር እና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም እርምጃ መውሰድ፤

መ/ የራሱን የተለያዩ ኮሚቴዎችና ሌሎች አስፈላጊ ክፍሎችን ማቋቋምና ማደራጀት፤

ሠ/ በራሱ የሚሰየሙ፣ የሚሾሙ እና የሚመረጡ የመንግሥት ባለስልጣናትን መሰየም፣ መሾም፣ ማፅደቅና መምረጥ፤

ረ/ አባላቱ ከመረጣቸው ህዝብ ጋር እንዲገናኙ ሁኔታዎችን ማመቻቸት።

2. ምክር ቤቱ ተግባራቱን ሲያከናውን የሚከተሉትን አጠቃላይ መርሆዎች መሠረት በማድረግ ይሆናል፦

ሀ/ በአጭርና ረጅም ጊዜ እቅድ በመመራት፤

ለ/ ለተግባራቱ ውጤታማነት የሚረዳ ምቹ የሥራ ሁኔታን በመፍጠር

ሐ/ የግልፅነት፣ የተጠያቂነትና የአሳታፊነት መርህን በመከተል፤

መ/ ተግባራትን በመገምገም።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተዘረዘሩት መርሆዎች አንደ ሁኔታው ለኮሚቴ ተጣጥመው ተፈጻሚ ይሆናሉ።

5. የምክር ቤቱ አጠቃላይ አደረጃጀት

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 45 እና አንቀጽ 50 (1) መሠረት የኢትዮጵያ ስርዓተ መንግስት ፓርላሜንታዊ ሆኖ በፌዴራላዊ ስርዓት የተዋቀረ ነው።
2. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 53 መሰረት የፌዴራል መንግስት የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት እና የፌዴሬሽን ምክር ቤት ይኖሩታል።
3. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 50 (3) መሠረት የፌዴራል መንግስት ክፍተኛ የስልጣን አካል ምክር ቤቱ ነው።
4. የምክር ቤቱ አጠቃላይ አደረጃጀት እንደሚከተለው ይሆናል።

ሀ/ የምክር ቤቱ ጠቅላላ ጉባዔ፤

ለ/ አፈጉባዔ፤

ሐ/ ምክትል አፈጉባዔ፤

መ/ የተለያዩ ኮሚቴዎች፤

ሠ/ የመንግስት ተጠሪዎች፤

ረ/ ፓርቲ ወይም የፓርላማ ቡድን ተጠሪዎች፤

ሰ/ የምክር ቤቱ ፅህፈት ቤት፤

ሸ/ የምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ሃይል።

5. ምክር ቤቱ የራሱ መለያ ዓርማ ወይም ሎጎ ይኖረዋል።
6. የምክር ቤቱ ፅህፈት ቤት አደረጃጀት፣ ስልጣንና ተግባር አግባብነት ባለው ህግ ይወሰናል።

6. ስለምክር ቤቱ የስራ ዘመን እና መብተን

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 54(1) መሠረት የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ነው።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፡-
ሀ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 60(1) መሠረት ጠቅላይ ሚኒስትሩ የስልጣን ዘመኑ ከማለቁ በፊት አዲስ ምርጫ ለማካሄድ በምክር ቤቱ ፈቃድ ምክር ቤቱ አንዲበተን ለማድረግ ይችላል።
ለ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 60(2) መሠረት በጣምራ የመንግስት ስልጣን የያዙ የፖለቲካ ድርጅቶች ጣምራነታቸው ፈርሶ በምክር ቤቱ የነበራቸውን አብላጫነት ያጡ እንደሆነ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ተበትኖ በሕዝብ

የፍትህ ሚኒስቴር

ተወካዮች ምክር ቤት ባሉ የፖለቲካ ድርጅቶች ሌላ ጣምራ መንግስት በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ ለመመስረት አንዲቻል ፕሬዚዳንቱ የፖለቲካ ድርጅቶችን ይጋብዛል። የፖለቲካ ድርጅቶች አዲስ መንግሥት ለመፍጠር ወይም የነበረውን ጣምራነት ለመቀጠል ካልቻሉ ምክር ቤቱ ተበትኖ አዲስ ምርጫ ይደረጋል።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት ምክር ቤቱ የተበተነ አንደሆነ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 60(3) መሠረት ከስድስት ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ አዲስ ምርጫ መደረግ አለበት።
4. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 60(4) መሠረት ምርጫው በተጠናቀቀ በሰላሳ ቀናት ውስጥ አዲሱ የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ስራውን ይጀመራል።
5. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 60(5) መሠረት የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ከተበተነ ቦኋላ ሀገሪቱን የሚመራው ስልጣን ይዞ የነበረው የፖለቲካ ድርጅት ወይም የፖለቲካ ድርጅቶች ጣምራ የአለት ተአለት የመንግስት ስራ ከማከናወንና ምርጫ ከማካሄድ በስተቀር አዲስ አዋጆችን ደንቦችንና ድንጋጌዎችን ማውጣት ወይም ነባር ሕጎችን መሻርና ማሻሻል አይችልም።

7. የምክር ቤቱ እና የፌዴሬሽን ምክር ቤቱ የጋራ ስልጣንና ተግባራት

1. ምክር ቤቱ እና የፌዴሬሽን ምክር ቤት የሚከተሉትን ጉዳዮች በጋራ ያከናውናሉ።
 - ሀ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 70 (2) መሠረት የሪፕብሊኩን ፕሬዚዳንት መምረጥ፤
 - ለ/ በሕገመንግስቱ አንቀጽ 71(1) መሠረት የሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት የሚያቀርበውን የመክፈቻ ንግግር ማዳመጥ፤
 - ሐ/ በማንኛውም ክልል የሰብዓዊ መብቶች ሲጣሱና ድርጊቱን ክልሉ ማቆም ሳይችል ሲቀር በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 55 (16) መሠረት ሊወሰድ የሚገባውን ተገቢ እርምጃ አስመልክቶ በምክር ቤቱ በሚቀርብ ጥያቄ ላይ መወሰን፤
 - መ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 99 መሠረት ለፌዴራሉ መንግስት ወይም ለክልሎች ተለይቶ ያልተሰጠ ታክስና ግብር የመጣል ስልጣን መወሰን
 - ሠ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 105 (2) (ሀ) መሠረት ሕገመንግስቱን ማሻሻል።
2. የምክር ቤቶቹ የጋራ ተግባራት ምክር ቤቶቹ በጋራ በሚያወጡት የአሰራር ደንብ መሰረት የሚፈጸም ይሆናል።

ምዕራፍ ሦስት

የፍትህ ሚኒስቴር

ስለ አፈጉባዔና ምክትል አፈጉባዔ

8. የአፈ ጉባዔና የምክትል አፈጉባዔ አመራረጥ

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 55 (19) መሠረት ምክር ቤቱን የሚመሩ አፈጉባዔና ምክትል አፈጉባዔ በምክር ቤቱ ይመረጣሉ።

2. አፈጉባዔው የሚመረጠው በምክር ቤቱ የሥራ ዘመን መጀመሪያ በሪፐብሊኩ ፕሬዚዳንት ወይም በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት የመድረክ መሪነት ይሆናል።

3. የአፈጉባዔ አመራረጥ በሚከተለው አኳኋን ይፈጸማል፦

ሀ/ ማንኛውም አባል እጩ አፈጉባዔ መጠቆም ይችላል፤ ሲጠቁምም እጩውን በተመለከተ አጭር ማብራሪያ ማቅረብ ይኖርበታል፤

ለ/ አንድ በእጩነት የተጠቆመ አባል በሌላ አንድ አባል መደገፍ አለበት፤

ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) መሰረት የተጠቆመ አባል እጩ ሆኖ እንዲቀርብ ፈቃደኝነቱን መግለፅ ይኖርበታል፤

መ/ ማንኛውም አባል ከአንድ እጩ በላይ መጠቆም ወይም እጩ ሆኖ እንዲቀርብ ድጋፍ መስጠት አይችልም፤

ሠ/ የተጠቆሙ እጩዎች ስም ዝርዝር በፌዴል ተራ ይመዘገባል፤ በዚህ ቅደም ተከተል መሰረትም ድምፅ ይሰጣል፤

ረ/ አብላጫ ድምፅ ያገኘ እጩ አባል አፈጉባዔ ይሆናል፤

ሰ/ በተደረገው ምርጫ አብላጫ ድምፅ ያገኘ እጩ ከሌለ ከተሰጠው ድምፅ ውስጥ ከአስር በመቶ በታች ያገኘ ወይም ውጤቱ ከተገለፀ ቦኋላ ወዲያውኑ ራሱን ያገለለ እጩ ከውድድር ውጭ ሆኖ በቀሩት እጩዎች መካከል አንድ እጩ አብላጫ ድምፅ እስኪያገኝ ድረስ ምርጫው ይቀጥላል፤

ሸ/ እጩነት የቀረበው አንድ አባል ብቻ ቢሆንም የምክር ቤቱን አብላጫ ድምፅ ማግኘት ይኖርበታል፤ ድምፅ አሰጣጡም እጅ በማውጣት ይከናወናል፤

ቀ/ ከአንድ በላይ እጩ ሲቀርብ ምርጫው በሚስጥር ድምፅ አሰጣጥ ይከናወናል።

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት የተመረጠው አፈጉባዔ በመድረኩ ይገለፃል፤ የአፈጉባዔነት ወንበሩን እንዲይዝም ይደረጋል።

5. የመድረኩ መሪ በሚሰጠው መመሪያ መሰረት ፅህፈት ቤቱ የሚከተሉትን ተግባራት ያከናውናል፦

ሀ/ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት እጩ ይመዘገባል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ለ/ ለምርጫ የሚያስፈልጉ ቁሳቁሶችን ያዘጋጃል፤ የድምፅ መስጫ ካርድ ያስራጫል፤ ያሰባስባል፤ ይቆጥራል፤ ውጤቱንም ለመድረኩ መሪ ያሳውቃል፤

ሐ/ ድምፅ የተሰጠባቸውና ግልፅ ያልሆኑ ወይም ለምርጫው ከተቀመጡ አሰራሮች ውጭ ድምፅ የተሰጠባቸው ካርዶች ሲያጋጥሙ በመድረኩ መሪ ውሳኔ እንዲያገኙ ያደርጋል።

6. በዚህ አንቀፅ የተደነገገው የአፈጉባዔ የአመራረጥ ስርዓት ለምክትል አፈጉባዔ አመራረጥም ተፈፃሚ ይሆናል፤ይሁን እንጂ መድረኩ የሚመራው በአፈጉባዔ ይሆናል።

7. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማለቁ በፊት አፈጉባዔው ወይም ምክትል አፈጉባዔው በተለያዩ ምክንያቶች ሥራቸውን ቢለቁ በስራ ላይ ባለው አፈጉባዔ ወይም ምክትል አፈጉባዔ መሪነት በዚህ አንቀጽ በተቀመጠው አሠራር መሠረት ከምክርቤቱ አባላት መካከል እንዲመረጥ ይደረጋል።

8. የምክር ቤቱ የሥራ ዘመን ከማለቁ በፊት በተለያዩ ምክንያቶች አፈጉባዔው እና ምክትል አፈጉባዔው በአንድ ጊዜ ሥራቸውን ቢለቁ በዚህ አንቀፅ መሠረት ምርጫው ይካሄዳል።

9. ማንኛውም ተመራጭ አፈጉባዔ ወይም ምክትል አፈጉባዔ ሥራ ከመጀመሩ በፊት በዚህ ደንብ አንቀፅ 111 መሠረት ቃለ መግላ ይፈጽማል።

9. የአፈጉባዔው ሥልጣንና ተግባራት

አፈጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

1. ምክር ቤቱን በበላይነት ይመራል፤ ያስተዳድራል፤
2. የምክር ቤቱን ስብሰባዎች ይመራል፤ ሥነ ሥርዓት ያስከብራል፤ ልዩና አስቸኳይ ስብሰባዎችን ይጠራል፤
3. በስብሰባ ወቅት ለሚነሱ የትርጉም ጥያቄዎች በዚህ ደንብ በአንቀፅ 3 መሠረት ውሳኔ ይሰጣል ወይም ለሚመለከተው አካል ይመራል፤
4. የኮሚቴዎችን ሊቃነ መናብርት፤ ምክትል ሊቃነ መናብርት እና አባላት እንዲሁም ምክር ቤቱ በህግ መሠረት በሚወከልባቸው አካላት ውስጥ የሚወከሉ አባላትን ያስመርጣል፤ እንዲወከሉ ያደርጋል፤
5. የቋሚ ኮሚቴዎችን ሥራ ያስተባብራል፤
6. ምክር ቤቱን በመወከል ግንኙነት ያደርጋል፤
7. ከስልጣንና ተግባሩ ውስጥ በከፊል ለምክትል አፈጉባዔው በጽሁፍ ውክልና ሊሰጥ ይችላል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

8. ከመንግስት ዋና ተጠሪና ከዋናው ተቃዋሚ ፓርቲ ዋና ተጠሪ ጋር በመመካከር ገለልተኛ እና ባለሙያ የሆነ የፅህፈት ቤት ዋና ፀሃፊ ይመድባል፤
9. በዚህ ደንብ በተደነገገው መሠረት የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴን እና አስተባባሪ ኮሚቴን ያደራጃል፤ ይመራል፤
10. በህግ ለአፈጉባዔው ተጠሪ የሆኑ አካላትን ይሾማል፤ ይመድባል፤
11. ምክር ቤቱ በአባላት ላይ የወሰነውን የዲስፕሊን እርምጃ ያስፈፅማል፤
12. በምክር ቤቱ እና በሌሎች ህጎች የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

10. የምክትል አፈጉባዔ ሥልጣንና ተግባር

ምክትል አፈጉባዔው የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

1. አፈጉባዔው በማይኖርበት ጊዜ ወይም አቋም ይዞ ለመከራከር ሲፈልግ አፈጉባዔውን ተክቶ ይሠራል።
2. በምክር ቤቱ ወይም በአፈጉባዔው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

ምዕራፍ አራት

የምክር ቤቱ የመክፈቻ ሥነ-ሥርዓት እና የሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ንግግር

11. የምክር ቤቱ የመክፈቻ ሥነ-ሥርዓት

1. ምክር ቤቱ በየዓመቱ መጀመሪያ ስራውን የሚጀምረው በሪፕብሊኩ ብሔራዊ መዝሙር እና ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ የመክፈቻ ሥነ-ሥርዓቶችን በማከናወን ይሆናል።
2. ምክር ቤቱ በስራ ዘመኑ መጀመሪያ ላይ የሚኖረው የመክፈቻ ሥነ-ሥርዓት እንደሚከተለው ይሆናል፦

ሀ/ የሪፕብሊኩ ብሔራዊ መዝሙር ይዘመራል፤

ለ/ ቃለ-መሃላ ይፈፀማል፤

ሐ/ የቃለ-መሃላው ይዘትም “እኔ ----- በዛሬው አለት የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት አባል ሆኜ ስራዬን ስጀምር ለሕገመንግስቱ ታማኝ በመሆን ከአገሪቷና ከህዝቧ የተጣለብኝን ሃላፊነት በቅንነት፣ በታታሪነት እንዲሁም ህግንና ሥርዓትን መሠረት በማድረግ ስራዬን እንደምፈጽም ቃል አገባለሁ” የሚል ይሆናል። ቃለ-መሃላው በፅሁፍ ተዘጋጅቶና ለአባሉ ቀርቦ በፈርማ ይረጋገጣል፤ በሰነድነትም ይያዛል፤

መ/ ቃለ-መሃላው በፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ወይም ምክትል ፕሬዚዳንት አማካኝነት ይፈፀማል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ሠ/ ማንኛውም አባል በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (መ) የተጠቀሰውን ቃለ-መሃላ የመፈፀም ግዴታ አለበት። ይህንን የማይፈጽም አባል በአፈጉባዔው አማካኝነት ለጊዜው ይታገዳል፤ በቀጣይም አፈጉባዔው በሚያቀርበው ሞሽን ምክር ቤቱ ተወያይቶ በዚህ ደንብ አንቀጽ 143 (7) መሠረት ውሳኔ ያሳልፋል፤

ረ/ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 8 መሠረት የአፈጉባዔና የምክትል አፈጉባዔ ምርጫ ይካሄዳል፤

ሰ/ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 107 መሠረት ጠቅላይ ሚኒስትር ይሠየማል፤

ሸ/ የሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ሁለቱ ምክር ቤቶች ሥራ መጀመራቸውን በማብሰር የመክፈቻ ንግግር ያደርጋል።

3. የምክር ቤቱና የፌደሬሽን ምክር ቤት ዓመታዊ የጋራ ስብሰባ የመክፈቻ ሥነ-ሥርዓት እንደሚከተለው ይሆናል፦

ሀ/ የሪፕብሊኩ ብሔራዊ መዝሙር ይዘመራል፤

ለ/ የሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ሁለቱ የፌደራል መንግሥት ምክር ቤቶች ዓመታዊ ስራቸውን መጀመራቸውን በማብሰር የፌደራል መንግሥት ዓመታዊ አቅድን ያቀርባል።

12. በሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት የመክፈቻ ንግግር ላይ የሚደረግ ውይይት

1. አፈጉባዔው በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 71(1) መሰረት በሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት በሚቀርበው ንግግር ላይ ለሚደረገው ውይይት የሚያስፈልገውን ጊዜ ከመንግስት ዋና ተጠሪ ጋር በመመካከር ይመድባል።

2. በሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ንግግር ዙሪያ በሚቀርብ የድጋፍ ሞሽን ላይ አባላት ነፃ ሆነው ውይይት ያደርጋሉ፤ በአንድ አባል የሚቀርብ የድጋፍ ሞሽን በሌላ የምክር ቤት አባል ድጋፍ ማግኘት ይኖርበታል።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) በቀረበው ሞሽን ላይ አፈጉባዔው ሲፈቅድ የማሻሻያ ሞሽን ሊቀርብ ይችላል፤ የማሻሻያ ሞሽኑም በአንድ ሌላ አባል መደገፍ አለበት።

4. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በፕሬዚዳንቱ ንግግር ላይ ውይይት ለማካሄድ በተያዘው ጊዜ ሌሎች የምክር ቤት ስራዎች ሊከናወኑ ይችላሉ፤ የተቋረጠው ውይይት የሚቀጥልበት ጊዜም በአፈጉባዔው ይወሰናል።

5. ቅድሚያ በሚሹ የመንግስት ረቂቅ ህጎች ወይም ሌሎች ጉዳዮች እንዲሁም በዚህ ደንብ አንቀጽ 33 መሠረት በሚቀርብ ሞሽን ምክንያት በፕሬዚዳንቱ

የፍትህ ሚኒስቴር

ንግግር ላይ የሚደረገው ውይይት በአፈጉባዔው ውሳኔ ለሌላ ጊዜ ሊተላለፍ ይችላል።

6. ለጉዳዩ የሚያስፈልገው የንግግር ጊዜ በአፈጉባዔው ይመደባል።

7. በውይይቱ መጨረሻም የመንግስት አቋም በጠቅላይ ሚኒስትሩ ይገለፃል፤ በቀረበው የድጋፍ ሞሽን ላይ ድምፅ ተሰጥቶ ውይይቱ ይጠቃለላል።

ምዕራፍ አምስት

ስለ ምክር ቤቱ ስብሰባ

13. የስብሰባ ዓይነቶች

ምክር ቤቱ የሚከተሉት የስብሰባ ዓይነቶች ይኖሩታል፦

1. መደበኛ ስብሰባ፤
2. አስቸኳይ ስብሰባ፤
3. ልዩ ስብሰባ፤ እና
4. ዝግ ስብሰባ።

14. መደበኛ ስብሰባ

1. መደበኛ ስብሰባ በሳምንት ሁለት ቀን በዚህ ደንብ በአንቀፅ 24 በተቀመጠው ጊዜ መሠረት የሚካሄድ ስብሰባነው።
2. መደበኛ ስብሰባ በምክር ቤቱ ውስጥ ለዚሁ በተዘጋጀ የስብሰባ አዳራሽ ይካሄዳል።
3. የምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ ለዚሁ በተወሰኑት ቀናት አባላቱ ሰዓት አክብረው በመገኘት የሚከናወን ይሆናል፤ ይህንን ስብሰባ ለማካሄድ የተለየ የጥሪ ዘዴ አያስፈልገውም።
4. መደበኛ ስብሰባ የማይካሄድ ከሆነ የምክር ቤቱ አባላት እንዲያውቁት ይደረጋል።

15. አስቸኳይ ስብሰባ

1. ምክር ቤቱ በዕረፍት ላይ እያለ የምክር ቤቱን ውሳኔ የሚሹ አስቸኳይ ጉዳዮች ሲያጋጥሙ አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።
2. በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 58(4) መሠረት ምክር ቤቱ በዕረፍት ላይ በሚሆንበት ጊዜ አፈጉባዔው ወይም ከግማሽ በላይ የሚሆኑ አባላት አስቸኳይ ስብሰባ እንዲጠራ ከጠየቀ አፈጉባዔው የተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎችን በመጠቀም አስቸኳይ ስብሰባ ይጠራል።
3. አስቸኳይ ስብሰባ ከተጠራ ቦኋላ የተጠራበት ጉዳይ እልባት አስኪያገኝ ድረስ በማንኛውም የሳምንቱ ቀናትና ሰዓታት ስብሰባው ይካሄዳል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው ቢኖርም አፈጉባዬው በሚወስነው መሠረት ምክር ቤቱ ዕረፍት ሊያደርግ ይችላል።

5. አስቸኳይ ስብሰባ አፈጉባዬው አመቺ ነው ባለው ቦታ ይካሄዳል።

16.ልዩ ስብሰባ

1. ምክር ቤቱ በመደበኛ የስራ ወቅት ላይ እያለ የስራ መደራረብ ወይም አፋጣኝ መፍትሄ የሚሻ ጉዳይ ሲያጋጥመው ከመደበኛው የስብሰባ ጊዜ ውጭ ባሉት ቀናት ልዩ ስብሰባ ሊያካሂድ ይችላል።

2. የምክር ቤቱ ልዩ ስብሰባ የሚጠራው በአፈጉባዬው ወይም በማንኛውም አባል በሚቀርብ ሞሽን ይሆናል።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) የቀረበ ሞሽን በአብላጫ ድምፅ መደገፍ አለበት።

4. ልዩ ስብሰባ የሚካሄደው በምክር ቤቱ ውስጥ ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀ የስብሰባ አዳራሽ ይሆናል።

17.የምክር ቤቱ ስብሰባዎች በግልፅ ስለመካሄዳቸው

በዚህ ደንብ ከአንቀጽ 14 አስከ አንቀጽ 16 ያሉት የስብሰባ ዓይነቶች በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 58 (5) መሰረት በግልፅ ይካሄዳሉ።

18.ዝግ ስብሰባ

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 17 የተደነገገው ቢኖርም በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 58 (5) መሰረት የምክር ቤቱ ስብሰባ በዝግ እንዲካሄድ በአንድ ሦስተኛ የምክር ቤቱ አባላት ከተጠየቀና ከግማሽ በላይ አባላት ከደገፉት ወይም በህግ አስፈጻሚው አካል ከተጠየቀና ከምክር ቤቱ አባላት ከግማሽ በላይ ከደገፉት ዝግ ስብሰባ ሊካሄድ ይችላል።

2. የዝግ ስብሰባ ጊዜ እና የመሰብሰቢያ ቦታ አንደየሰብሰባው ዓይነት ይወሰናል።

19.የስብሰባ አጠራር

1. ምክር ቤቱ የተለያዩ ስብሰባዎችን ለመጥራት የሚጠቀምበት የማስታወቂያ ዘዴ በተቻለ መጠን አባላትና ሌሎች የሚመለከታቸው አካላት በግልፅ ሊያዩት ወይም ሊሰሙት ወይም ሊያውቁት በሚያስችል መንገድ መሆን አለበት።

2. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ወይም በሚመለከተው አካል ፈቃድ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም አባል በማናቸውም የምክር ቤቱ ስብሰባዎች መገኘት አለበት።

20.የአባላት የስብሰባ እና የአቀማመጥ ፕሮተኮል

የፍትህ ሚኒስቴር

1. ማንኛውም አባል በምክር ቤቱ የስብሰባ ጊዜያት የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የጠበቀ አለባበስ ሊኖረው ይገባል።
2. የዚህ አንቀጽ የንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አባል ሙሉ ልብስ ወይም የባህል ልብስ መልበስ ይኖርበታል።
3. የኮሚቴ አባላት ምክር ቤቱን ወክለው በሚያደርጉት ግንኙነት የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የሚጠብቅ አለባበስ ሊኖራቸው ይገባል።
4. ማንኛውም አባል ወይም ተጋባዥ እንግዳ ከስብሰባው ጋር ፈፅሞ የማይዛመድ ወይም አላስፈላጊ የሆነ ቁሳቁስ ይዞ ወደ ምክር ቤቱ ቅጥር ግቢ መግባት የለበትም።
5. የምክር ቤቱ ስብሰባ በሚካሄድበት አዳራሽ ውስጥ የአባላት ወይም የተጋባዥ እንግዳዎች አቀማመጥ የሚመለከታቸውን በማማከር በአፈጉባዬው ይወሰናል።
6. ማንኛውም አባል ወይም ተጋባዥ እንግዳ በስብሰባው ሂደት ከመቀመጫው ውጭ መቀመጥ የለበትም።
7. የዚህን አንቀጽ አፈፃፀም ፅህፈት ቤቱ ያረጋግጣል።

21. ስብሰባ ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች

1. ፅህፈት ቤቱ ስብሰባ ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች መመቻቸታቸውን አስቀድሞ ማረጋገጥ አለበት።
2. የስብሰባ ሰዓት መድረሱን ለማመልከት ደወል ሲደወል ወይም በሌላ መንገድ ሲገለፅ አባላት ወደ መሰብሰቢያ አዳራሽ መግባትና ቦታቸውን መያዝ ይጠበቅባቸዋል።
3. የዕለቱ ስብሰባ ከመጀመሩ በፊት ፅህፈት ቤቱ የስም ቁጥጥር ያካሂዳል።
4. ስብሰባውን ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች ያልተሟሉ ከሆነ ወይም ከአቅም በላይ የሆነ ሁኔታ ያጋጠመ እንደሆነ ፅህፈት ቤቱ ወዲያውኑ ለአፈጉባዬው ማሳወቅ አለበት።
5. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት ስብሰባውን ለማካሄድ ያልተቻለ እንደሆነ አፈጉባዬው በፅህፈት ቤቱ በኩል አባላት እንዲያውቁት ያደርጋል።

22. ስብሰባ ስለመጀመር

1. አባላት ቦታቸውን ከያዙ እና ሌሎች አስፈላጊ ሁኔታዎች ከተሟሉ በኋላ አፈጉባዬው በፕሮቶኮል አማካኝነት ቦታውን ይይዛል፤ ስብሰባውን በመደሻ ድምፅ ይከፍታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. አፈጉባዔው በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 58 (1) መሠረት ምልዓተ ጉባዔ መሟላቱን ያረጋግጣል።
3. ምልዓተ ጉባዔ መኖሩ ከተረጋገጠ በኋላ አፈጉባዔው በዚህ ደንብ መሰረት የተቀረጹትን የእለቱን አጀንዳዎች ለቤቱ ያቀርባል።

23. የስብሰባ አመራር

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 9(2) መሠረት ማናቸውም የምክር ቤቱ ስብሰባዎች በአፈጉባዔው ይመራሉ።
2. አፈጉባዔው ማንኛውንም ስብሰባ በሚመራበት ወቅት ገለልተኛ፣ ፍትሃዊ እና ሚዛናዊ የሆነ መርህን መከተል ይገባዋል።
3. አፈጉባዔው በራሱ አስተያየት የተለየ የመናገር አድል ለአባላት መስጠት ሲፈልግ የሁሉንም ወገኖች ተሳትፎ ግምት ውስጥ ያስገባ መሆኑን አለበት።
4. አፈጉባዔው ስብሰባ በሚመራበት ወቅት የስብሰባው አካሄድ የአገር እና የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የጠበቀ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርበታል።
5. ማንኛውም አባል ሀሳቡን በሚገልጽበት ጊዜ በዚህ ደንብ የተመለከቱትን ሥነ-ምግባሮችና ሥነ-ሥርዓቶች ካልተላለፈ በስተቀር አፈጉባዔው ጣልቃ በመግባት ማቋረጥ የለበትም።
6. አፈጉባዔው በምክር ቤቱ ስብሰባ ሂደት የሥነ-ሥርዓት ጥያቄ ለሚያነሳ አባል የቅድሚያ እድል ይሰጣል፤ በዚህም ምክንያት ንግግሩ የተቋረጠበት አባል የተቋረጠው ጊዜ ይካካለታል።
7. በአጀንዳነት የቀረበ ጉዳይ በተያዘለት የጊዜ ገደብ ውስጥ በቂ ውይይት ከተደረገበት በኋላ አፈጉባዔው በጉዳዩ ላይ ውሳኔ አንዲሰጥበት ያደርጋል።
8. አፈጉባዔው በውይይት ወቅት ከአባላት የተነሱ የተለያዩ ሀሳቦችን ለውሳኔ አሰጣጥ በሚያመች መልኩ በማድረጁት ድምጽ ያሰጣል።
9. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች አንድ አግባብነቱ በኮሚቴ ስብሰባ አመራር ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

24. የምክር ቤቱ የሥራ እና የዕረፍት ጊዜያት

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 58 (2) መሠረት የምክር ቤቱ የአንድ ዓመት የሥራ ጊዜ ከመስከረም ወር የመጨረሻ ሳምንት ሰኞ ጀምሮ እስከ ሰኔ 30 ቀን ድረስ ይሆናል።
2. ምክር ቤቱ በየዓመቱ በየካቲት ወርና ከሐምሌ 1 እስከ መስከረም ወር የመጨረሻ ሳምንት ሰኞ ድረስ በዕረፍት ላይ ይሆናል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. የምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ ዘወትር ማክሰኞና ሐሙስ ይካሄዳል።
4. በተለየ ሁኔታ በአፈጉባዬው ካልተወሰነ በስተቀር የመደበኛና የልዩ ስብሰባ የሥራ ሰዓት እንደሚከተለው ይሆናል፦
ሀ/ ከሰዓት በፊት ከ3ሰዓት እስከ 6፡30
ለ/ ከሰዓት በኋላ ከ8፡30 እስከ 11፡30
5. የምክር ቤቱ አስቸኳይ እና ዝግ ስብሰባ አፈጉባዬው በሚወስነው በማንኛውም ጊዜ ሊካሄድ ይችላል።
6. ከአቅም በላይ የሆነ አሳማኝ ምክንያት ከሌለ በስተቀር በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (1) የተደነገገው የምክር ቤቱ የዕረፍት ጊዜ መከበር አለበት።

25. የምክር ቤቱ የሥራ ቋንቋ

1. የምክር ቤቱ የሥራ ቋንቋ አማርኛ ነው። ማንኛውም ስብሰባ በአማርኛ ቋንቋ ይካሄዳል።
2. አባላት ሃሳባቸውን በሚገልጹበት ጊዜ ምክር ቤቱ የትርጉም አገልግሎት ባዘጋጀላቸው እና ሃሳባቸውን በሚገባ በሚገልጹባቸው ቋንቋዎች መናገር ይችላሉ። አስፈላጊ ከሆነም የራሳቸው ተርጓሚ ይዘው ሊመጡ ይችላሉ።
3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) መሠረት አንድ አባል ሃሳቡን በተርጓሚ በሚገልፅበት ጊዜ በተናጋሪውና በተርጓሚው መካከል መሰረታዊ የሆነ የትርጉም ስህተት ተፈጥሯል የሚል ማንኛውም አባል የማስተካከያ ሀሳቡን ሊያቀርብ ይችላል።

26. የቃለ-ጉባዔ አያያዝ

1. ማንኛውም የምክር ቤቱ ስብሰባ በቃለ-ጉባዔ ይያዛል።
2. ቃለ-ጉባዔው አንደ አስፈላጊነቱ በፅሁፍ፣ በምስል ወይም በድምፅ ይያዛል።
3. በማንኛውም ዘዴ የተያዘ የምክር ቤቱ ቃለ-ጉባዔ በአማርኛ ቋንቋ በጽሁፍ ተዘጋጅቶ እንዲፀድቅ ይደረጋል።
4. አንድ ቃለ-ጉባዔ በትክክል አልተያዘም በሚል በአባላት የሚቀርብ የማስተካከያ ሃሳብ በመቅረፅ ድምፅ ከተያዘው ጋር ተነፃፅሮ ተገቢ ሆኖ ከተገኘ አንዲታረም ይደረጋል።
5. ማንኛውም ቃለ-ጉባዔ በቀላሉ ለማግኘት እና ለመጠቀም በሚያስችል መልኩ በዘመናዊ የሰነድ አያያዝ ሥርዓት ይቀመጣል።
6. የዚህ አንቀፅ ድንጋጌዎች ለኮሚቴ ስብሰባዎችም ተጣጥመው ተግባራዊ ይሆናሉ።

27. በስብሰባ ስለሚገኝ ተጋባዥ እንግዳ

የፍትህ ሚኒስቴር

1. ማንኛውም ተጋባዥ አንግዳ በስብሰባ ላይ ሊገኝ ይችላል።
2. ማንኛውም ተጋባዥ አንግዳ የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ መጠበቅ እና ሥነ-ሥርዓት ማክበር ይኖርበታል።
3. በስብሰባ የሚገኝ ተጋባዥ አንግዳ የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የማይጠብቅ እና ሥነ-ሥርዓት የማያከብር ከሆነ በምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ አማካኝነት ጉድለቱን እንዲያስተካክል ይደረጋል፤ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘም የዚህ ደንብ አንቀፅ 30 (14) ተፈፃሚ ይሆናል።

28.ስለ ድጋፍ ሰጭ ሠራተኞች

1. በስብሰባ ወቅት የሚመደብ ማንኛውም ሠራተኛ የምክር ቤቱን ስብሰባ ሳያውክ ስራውን ማከናወን አለበት።
2. ማንኛውም ሠራተኛ የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ መጠበቅ እና ሥነ-ሥርዓት ማክበር ይኖርበታል።
3. ማንኛውም ሠራተኛ በስብሰባ ወቅት የፈፀመው ጥፋት ከባድ ከሆነ በዚህ ደንብ አንቀፅ 30 (14) ከተደነገገው እርምጃ በተጨማሪ ፅህፈት ቤቱ ጉዳዩን በዲስክሊን አይቶ በህግ መሠረት አስፈላጊውን እርምጃ እንዲወስድ አፈጥሯዊ ሊያዝ ይችላል።

29.የአባላት የንግግር ሥነ-ምግባር እና ሥነ-ሥርዓት

1. ማንኛውም አባል በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 54 (5) መሰረት በምክር ቤቱ ስብሰባ ሃሳቡን በነፃነት የመግለጽ መብቱ የተጠበቀ ነው።
2. የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (1) እና ሌሎች የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ማንኛውም አባል የሚከተለውን ሥነ-ምግባር ማክበር ይኖርበታል፡-
 - ሀ/ ንግግሩ ከተያዘው አጀንዳ ጋር አግባብነት ያለው፣ አጭር፣ ግልጽ፣ ያልተደጋገመ እና የተፈቀደለትን ጊዜ ያከበረ መሆን፤
 - ለ/ በፍርድ ቤት ሂደት ላይ ያለ ጉዳይ በምክር ቤቱ ስብሰባ አለማቀረብ፤
 - ሐ/ በቅን ልቦና ወይም በእውነት ላይ የተመሰረተ ንግግር ማድረግ፤
 - መ/ የአገሪቱን እና የሀዘቦቿን ሰላምና ፀጥታ የሚያውክ ንግግር አለማድረግ፤
 - ሠ/ ንግግሩ የምክር ቤቱን፣ የአባላቱን፣ የሌሎች ሰዎችን እና ተቋማትን ክብርና ሞገስ የጠበቀ መሆን፤
 - ረ/ ንግግሩ ሃሳብን የመግለጽ፣ የመደገፍ ወይም የመቃወም መርህን የተከተለና የሌሎች አባላትን መብት የሚያክብር መሆን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ሰ/ ሌላ አባል ሃሳቡን በመግለጽ ሂደት ላይ እያለ በማጉረምረም፤ በመጨረሻ፤ በማጨብጨብ፤ በማፋፋት እና በአጠቃላይ በማንኛውም ሥነ-ምግባር በጎደለው አኳኋን ንግግሩን አለማቋረጥ፤

ሸ/ በስብሰባ ወቅት ከአጀንዳው ጋር ተያያዥነት የሌለው ማንኛውንም ዕውቀት አለማንበብ፤

ቀ/ አግባብነት ባላቸው ሀገራት መሰረት በተከለከሉ የምክር ቤቱ ቦታዎች ሲጋራ አለማጨስ፤

በ/ አስተያየት ሰጥቶ ወዲያውኑ ከስብሰባው አለመውጣት፤

ተ/ ከምክር ቤቱ ስራ ጋር ተያያዥነት የሌለው ማንኛውንም ሰነድ በግቢው ውስጥ አለማሰራጨት፤

ቸ/ በስብሰባ ላይ ደክመንቶችን በመቅደድ ተቃውሞን አለመግለፅ፤ በምክር ቤቱ ኮሪደር ላይ ስብሰባውን በሚያውክ ሁኔታ ከማውራትና ድምፅ ከማሰማት መቆጠብ፤

ነ/ በጋለሪ ላይ ያለን እንግዳ አለመጥራት ወይም ጠቅሶ አስተያየት አለመስጠት፤

ኘ/ አፈጉባዔው በሚናገርበት እንዲሁም ድምፅ በሚስጥበትና በሚቆጠርበት ወቅት ከስብሰባ አለመውጣት፤

አ/ ባንዲራ፣ አርማ ወይም ሌላ ምልክት ይዞ አለመግባት እንዲሁም መፈክር አለማስማት፤

ከ/ አፈጉባዔው ስብሰባ በሚመራበት ወቅት በአካል ሄዶ አለማናገር።

3. ንግግር ለማድረግ የሚፈልግ አባል የሚከተሉትን ሥነ-ሥርዓቶች መከተል ይኖርበታል፡-

ሀ/ ንግግሩን “አመሰግናለሁ የተከበሩ አፈጉባዔ” በማለት መጀመር፤

ለ/ ሌላ አባልን መጥቀስ ሲፈልግ “የተከበሩ” ወይም የመንግሥት ከፍተኛ ባለሥልጣንን መጥቀስ ሲፈልግ “ክብርት” ወይም “ክቡር” የሚሉትን ቃላት እንደሁኔታው መጠቀም፤

ሐ/ ሃሳብ መስጠት ሲፈልግ ወይም የሥነሥርዓት ጥያቄ ያለው ከሆነ ለአፈጉባዔው በሚታይ መልክ እጁን ከፍ አድርጎ ከማሳየት ውጭ ድምጽ በማስማት፣ ተገቢ ያልሆነ እንቅስቃሴና ጠባይ በማሳየት የንግግር ዕድል ለማግኘት አለመሞከር፤

የፍትህ ሚኒስቴር

መ/ በመናገር ላይ እያለ አፈጉባዬው ሲያቋርጠው ንግግሩን ማቆም እና በአፈጉባዬው የሚሠጠውን መመሪያ ማክበር።

4. የመናገር እድል ሳይሰጠው እንደተሰጠው በመቁጠር ንግግር የጀመረ አባል በሚኖርበት ጊዜ አፈጉባዬው ንግግሩን አስቀሞ ለተፈቀደለት አባል እድሉን ይሰጣል።
5. ለውይይት ሃሳብ ያቀረበ አባል በጉዳዩ ላይ ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት ያቀረበውን ሃሳብ ለማንሳት ይችላል፤ ሃሳቡን እንዳነሳም በጉዳዩ ላይ የተጀመረው ውይይት ይቆማል።
6. አስቀድሞ በአፈጉባዬው ካልተፈቀደ በስተቀር ፅሁፍ እያነበቡ ንግግር ማድረግ አይቻልም ይሁን እንጂ አጫጭር ማስታወሻ አዘጋጅቶ መናገር ይቻላል።
7. ማንኛውም አባል በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (3) (ሐ) መሠረት የሚያቀርበው የሥነ-ሥርዓት ጥያቄ፡
 - ሀ/ መረጃ የሚጠይቅ፤
 - ለ/ አቋሙን የሚያብራራ፤ ወይም
 - ሐ/ በመላምት ላይ የተመሠረተ፤መሆን የለበትም።
8. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (7) በሚቀርብ የሥነ-ሥርዓት ጥያቄ ላይ ክርክር ማድረግ አይፈቀድም፤ ይሁን እንጂ አፈጉባዬው አስፈላጊ መስሎ ከታየው የማብራሪያ ጥያቄ ሊያቀርብ ይችላል።
9. ማንኛውም አባል ፖርቲው ወይም የፖርታላማ ቡድኑን በመወከል ሃሳቡን ለመግለፅ ሲፈልግ በፖርቲው ተጠሪ አማካኝነት ስሙ ለአፈጉባዬው መተላለፍ አለበት።

30. የስብሰባ ሥነ-ምግባር እና ሥነ-ሥርዓት ስለማስከበር

1. አፈጉባዬው ሥነ-ሥርዓት የሚያስከብርበትና ውሳኔውን የሚያስፈፅምበት አስፈላጊው ስልጣን ይኖረዋል።
2. በዚህ ደንብ የተደነገገ ማንኛውም የሥነ-ምግባር ወይም የሥነ-ሥርዓት ድንጋጌ ሲጣስ፤ አፈጉባዬው እንደ አግባቡ ንግግር ያስቆማል፤ በስም ጠቅሶም የእርምት ማሳሰቢያ ይሰጣል።
3. በመናገር ላይ የነበረ አባል በአፈጉባዬው የተሰጠውን ማሳሰቢያ ተቀብሎ ይቅርታ ከጠየቀ በኋላ ንግግሩን ሊቀጥል ይችላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. የተሰጠውን የእርምጃ ማሳሰቢያ የማያከብር አባል በአፈጉባኔው ትዕዛዝ ከስብሰባ እንዲወጣ ይደረጋል።
5. አፈጉባኔው አንድ አባል ከስርዓት ውጭ የሆነ ባህሪ አሳይቷል ብሎ ካመነ ከስብሰባ ሊያስወጣው ይችላል፤ እንዲወጣ የታዘዘው አባልም ወዲያውኑ ከስብሰባው መውጣት አለበት።
6. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (4) ወይም (5) የተጠቀሰውን ትዕዛዝ የማያከብር አባል በምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ኃይል ተገዶ እንዲወጣ አፈጉባኔው ሊያዝ ይችላል።
7. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (4) ወይም (5) መሰረት የወጣ አባል እንደሁኔታው በቀጣይ በሚካሄዱ እስከ ሁለት የስብሰባ ቀናት በአፈጉባኔው ሊታገድ ይችላል።
8. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (6) መሠረት ተገዶ ከምክር ቤቱ ስብሰባ እንዲወጣ የተደረገ ማንኛውም አባል በቀጣይ በሚካሄዱ እስከ አምስት የምክር ቤቱ ስብሰባዎች እና ከምክር ቤቱ ሥራዎች በአፈጉባኔው ይታገዳል፤ በዚህ ጊዜም ደመወዝ አይከፈለውም።
9. የተፈፀመው የሥነ-ምግባር ወይም የሥነ-ሥርዓት ጥፋት ከባድ ወይም ተደጋጋሚ ሆኖ ሲገኝ እንደ አስፈላጊነቱ አፈጉባኔው በሚያቀርበው ሞሽን ምክር ቤቱ በጉዳዩ ላይ መከሮ ውሳኔ ይሰጣል ወይም በህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ተመርምሮ እንዲቀርብለት በማድረግ በዚህ ደንብ በአንቀፅ 143 (7) መሰረት ውሳኔ ያስተላልፋል።
10. ምክር ቤቱ ማንኛውም አባል በሚያቀርበው ሞሽን መሰረት በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (9) የተላለፈውን ውሳኔ በማንኛውም ጊዜ ሊያነሳው ይችላል።
11. አፈጉባኔው የተፈጠረው የሥነ-ሥርዓት ችግር አጠቃላይ የዕለቱን የስብሰባ ሂደት በጎላ መልኩ የሚያውክ ወይም በአባላት መካከል ጠብ ሊያስከትል የሚችል ወይም የፅጥታ መደፍረስ ሊፈጠር ይችላል ብሎ ከገመተ ወይም የፅጥታ መደፍረስ የተፈጠረ እንደ ሆነ ስብሰባውን ሊያቋርጥ ይችላል፤ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘም የምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ኃይል ጣልቃ ገብቶ ችግሩን እንዳያስወግድ ሊያዝ ይችላል።
12. አፈጉባኔው የተቋረጠውን ስብሰባ በዕለቱ ማስቀጠል ከቻለ በሚወስነው ሰዓት ስብሰባው እንዲቀጥል ያደርጋል ወይም ለሌላ ጊዜ ሊያስተላልፈው ይችላል፤ ስብሰባው ሲጀመርም ምክር ቤቱ በጉዳዩ ላይ ተወያይቶ ውሳኔ ያስተላልፋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

13.በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (2) አስከ (9) የተደነገጉት ከአንድ በላይ በሆኑ አባላት ወይም የአፈጉባዜው ትዕዛዝ አንዳይከበር ባደረጉ ወይም በተባበሩ አባላት ላይም ተፈፃሚ ይሆናሉ።

14.በምክር ቤቱ ስብሰባ ሂደት በተጋባዥ እንግዳ ወይም በሠራተኛ የሚፈጸም የሥነ-ምግባር ወይም የሥነ-ሥርዓት ጉድለት ሲከሰት አፈጉባዜው የእርምት ማሳሰቢያ ይሰጣል ወይም ሌሎች አስፈላጊ እርምጃዎችን ይወስዳል።

ምዕራፍ ስድስት

ስለ አጀንዳ አቀራረጽ እና ጊዜ አመዳደብ

31.አጀንዳ ስለማመንጨት

ምክር ቤቱ የሚወያይባቸው አጀንዳዎች የሚመነጩት፦

1. በመንግሥት፤
 2. በአፈጉባዜው፤
 3. በኮሚቴዎች፤
 4. በአባላት፤ ወይም፤
 5. በፓርላማ ቡድን፤
- ሊሆን ይችላል።

32.አጀንዳ አቀራረፅ

1. ምክር ቤቱ የሚወያይበት ማንኛውም አጀንዳ የሚቀረፅው በምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚቀረፅ አጀንዳ ለምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ የሚቀርበው፦

ሀ/ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 31 (1) እና (5) የሚመነጭ አጀንዳ በተጠሪዎቻቸው አማካኝነት፤

ለ/ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 31 (2) ፣ (3) እና (4) የሚመነጭ አጀንዳ በአፈጉባዜው አማካኝነት፤ ይሆናል።

3. አማካሪ ኮሚቴው ለውይይት የሚቀርበውን አጀንዳ በስምምነት ይወስናል፤ ስምምነት የተደረሰበት አጀንዳ መጽደቅ ሳያስፈልገው በቀጥታ ለምክር ቤቱ ውይይት ይቀርባል።

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት ስምምነት ያልተደረሰበት አጀንዳ በአፈጉባዜው አማካኝነት ለምክር ቤቱ ቀርቦ በምክር ቤቱ አባላት አንድ ሦስተኛ ድምፅ ከተደገፈ በአጀንዳነት ይፀድቃል።

የፍትህ ሚኒስቴር

5. በማንኛውም ጊዜ የመንግሥት አጀንዳ ቅድሚያ ተሰጥቶት ለውይይት ይቀርባል።
6. ዕለታዊ አጀንዳ እና የተመደበው የውይይት ጊዜ በአፈጉባዔው አማካኝነት ከምክር ቤቱ ስብሰባ ከአርባ ስምንት ሰዓት በፊት አባላት እንዲያውቁት ይደረጋል።
7. ምክር ቤቱ የተለየ አቅጣጫ ካላስቀመጠ በስተቀር በምክር ቤቱ ውድቅ የሆነ አጀንዳ በዚያው ዓመት ተመልሶ አይቀርብም።

33. በዕለታዊ አጀንዳ ያልተቀረፀ ጉዳይ እንዲታይ ሞሽን ስለማቅረብ

1. በዕለታዊ አጀንዳ ያልተቀረፀ ነገር ግን የአፈጉባዔውን ፈቃድ ያገኘ ለሕዝብ ጠቀሚታ ያለው አስቸኳይ ጉዳይ በአባላት ወይም በፓርላማ ቡድን ሲቀርብ በምክር ቤቱ ውይይት ይደረግበታል።
2. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) መሠረት የአፈጉባዔውን ፈቃድ ያገኘ ሞሽን ወደ ምክር ቤቱ አይቀርብም፤ አፈጉባዔውም ሞሽኑን ያልተቀበለበትን ምክንያት ለመግለፅ አይገደድም።
3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተጠቀሰው ሞሽን ከምክር ቤቱ የስብሰባ ቀን ከአስር ሰዓት በፊት ለአፈጉባዔው መቅረብ ያለበት ሆኖ የሚከተሉት አካላትም በአፈጉባዔው በኩል እንዲያውቁት መደረግ ይኖርበታል፡-
 - ሀ/ የምክር ቤቱ ዕህፈት ቤት፤
 - ለ/ የመንግሥት ዋና ተጠሪ፤ እና
 - ሐ/ ጉዳዩ የሚመለከተው መንግስታዊ አካል።
4. በዚህ አንቀፅ መሰረት ተቀባይነት ካገኙ ተመሳሳይ ሞሽኖች ውስጥ ቅድሚያ ተሰጥቶት ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ሞሽን በአፈጉባዔው ይወሰናል።
5. በዚህ ደንብ አንቀፅ 45 የተደነገገው አንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀፅ መሰረት የሚቀርብ ሞሽን የሚከተሉትን ማሟላት አለበት፡-
 - ሀ/ አንድ አባል በአንድ ጊዜ ከአንድ ሞሽን በላይ ማቅረብ አይችልም፤
 - ለ/ ለአንድ የስብሰባ ወቅት የሚቀርብ ሞሽን አንድ ብቻ ነው፤
 - ሐ/ በቀረበው ሞሽን ላይ የሚደረገው ውይይት በአንድ ጉዳይ ላይ የተወሰነ መሆን ይገባዋል፤
 - መ/ የሚቀርበው ሞሽን በፌዴራሉ መንግስት የስራ ሃላፊነት ስር የሚወድቅና ወቅታዊ መሆን ይገባዋል፤
 - ሠ/ የልዩ መብት ጥያቄን የሚያነሳ መሆን የለበትም፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ረ/ ቀደም ሲል እንዲታይ ቀጠሮ የተያዘለት ወይም በሂደት ላይ የሚገኝ ጉዳይ ምን እንደሚሆን የሚተነብይ መሆን የለበትም።

6. በዚህ አንቀፅ መሰረት ፈቃድ ያገኘ ሞሽን አቅራቢ በአፈጉባዬው አማካኝነት ሞሽኑን ለማቅረብ የምክር ቤቱን ፈቃድ እንዲጠይቅ ይደረጋል።
7. አፈጉባዬው የሞሽኑ ፍሬ ነገር ግልጽ ካልሆነለት ለጉዳዩ ስምምነቱን ከመስጠቱ ወይም ከመንፈጉ በፊት የቀረበለትን ሞሽን ለምክርቤቱ በንባብ በማቀረብ እና የሚመለከተው መንግስታዊ አካል ወይም አቀራቢው አባል በጉዳዩ ላይ ማብራሪያ እንዲስጥበት ካደረገ በኋላ ውሳኔ ሊሰጥ ይችላል፤ ሞሽኑን ከተቀበለውም በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (6) መሠረት እንዲቀርብ ፈቃድ ይሰጣል።
8. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (6) ወይም (7) መሠረት የአረጉባዬውን ፈቃድ ያገኘ ማንኛውም ሞሽን በምክር ቤቱ ሃምሳ አባላት ከተደገፈ ለወይይት ይቀርባል።
9. ለሞሽኑ የሚያስፈልገው የውይይት ጊዜ በአፈጉባዬው ይመደባል።

34. የጊዜ አመዳደብ

1. ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ማንኛውም አጀንዳ እንደ ሁኔታው አስፈላጊው የውይይት ጊዜ ይመደብለታል።
2. በዚህ ደንብ የተጠቀሱት ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ለእያንዳንዱ አጀንዳ የሚያስፈልገው የውይይት ጊዜ የሚመደበው በምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ስምምነት ይሆናል።
3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) መሰረት ስምምነት ያልተደረሰበት የጊዜ አመዳደብ በአፈጉባዬው አማካኝነት ሁሉም አማራጮች ለምክር ቤቱ ቀርበው በጉዳዩ ላይ ልዩነት ያላቸው አካላት ሃሳባቸውን እንዲያቀርቡ ከተደረገ በኋላ በምክር ቤቱ ይወሰናል።
4. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተደነገገው ቢኖርም የፕሬዚዳንቱ ዓመታዊ የመክፈቻ ንግግር እንዲሁም የጠቅላይ ሚኒስትሩ ሪፖርት የጊዜ ገደብ አይደረግበትም፤ ሆኖም በቀረበው ጉዳይ ላይ ለሚደረገው ውይይት አስፈላጊው ጊዜ ይመደባል።
5. ማንኛውም ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ሪፖርት ወይም የውሳኔ ሃሳብ እንደ አስፈላጊነቱ የማቅረቢያና የውይይት ጊዜ ይመደብለታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

6. ለማንኛውም ረቂቅ ህግ ለእያንዳንዱ ንባብ ደረጃ የሚያስፈልገው የውይይት ጊዜ እንደየአስፈላጊነቱ ይመደባል።
7. የፓርላማ ቡድኖች በምክር ቤቱ ውስጥ ያላቸውን መቀመጫ መሰረት በማድረግ ለሚያቀርቡት ሃሳብ ለአጀንዳው ከተያዘው ጠቅላላ ጊዜ ውስጥ ይመደብላቸዋል።
8. አባላት ሃሳባቸውን ለመግለፅ እንዲችሉ ለአጀንዳው ከተመደበው ጠቅላላ ጊዜ ውስጥ እንደአስፈላጊነቱ የንግግር ጊዜ ይመደብላቸዋል።
9. በቀረበ አጀንዳ ዙሪያ በሚነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ላይ የሚመለከተው አካል መልስ ወይም አስተያየት ለመስጠት የሚያስፈልገው ጊዜ ለጉዳዩ ከተመደበው አጠቃላይ ጊዜ ውስጥ የሚመደብ ይሆናል።

35. ለተቃዋሚዎች የተመደበ ቀን

1. በምክር ቤቱ መቀመጫ ያላቸው ተቃዋሚ ፖርቲዎች በሚያቀርቡት አጀንዳ ምክር ቤቱ በየወሩ ለአንድ ሰዓት ውይይት ያደርጋል፤ ይህም ቀን የተቃዋሚዎች ቀን ተብሎ ይጠራል።
2. በተቃዋሚዎች ቀን ውይይት የሚደረግበት አጀንዳ በምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ውስጥ ያሉ አብዛኛዎቹ የተቃዋሚ ፓርቲ ወይም የፓርላማ ቡድን ተወካዮች ቅድሚያ የሚሰጡት የተቃዋሚ አጀንዳ ይሆናል። ሆኖም አንድ ተቃዋሚ ፓርቲ ወይም የፓርላማ ቡድን ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ አጀንዳ የማስያዝ እድል ይኖረዋል።
3. ለተቃዋሚዎች በተመደበው ቀን አስቸኳይ አጀንዳ በመኖሩ ምክንያት ጊዜው የሚቀየር ከሆነ የሚቀየረው ጊዜ ከሚቀጥለው ወር ሊያልፍ አይችልም።

36. የንግግር ጊዜ

1. አፈጉባዔው በዚህ ደንብ በአንቀፅ 34 መሰረት የተወሰነውን የጊዜ አጠቃቀም ያስፈጽማል።
2. የፓርቲ ወይም የፓርላማ ቡድን መሪዎች ወይም ተጠሪዎች ወይም ተወካዮች ፓርቲያቸውን በመወከል ሃሳብ እንዲያቀርቡ ቅድሚያ እድል ይሰጣቸዋል፤ በመቀጠልም ሌሎች አባላት ሃሳብ እንዲያቀርቡ እድል ሊሰጣቸው ይችላል።
3. በዚህ ደንብ በአንቀፅ 34 (7) መሠረት ለፓርቲ የተመደበው የጊዜ አጠቃቀም በፓርቲው ወይም በፓርላማ ቡድኑ ይወሰናል።
4. አፈጉባዔው በዚህ ደንብ አንቀፅ 34 (8) መሰረት ሌሎች አባላት ጥያቄዎችንና አስተያየቶችን እንዲያቀርቡ እድል ይሰጣል።

የፍትህ ሚኒስቴር

5. ማንኛውም ተናጋሪ በተመደበለት ጊዜ ውስጥ ንግግር ሲያደርግ ከእርሱ ውጭ በሆነ ምክንያት የባከነው ጊዜ በአፈጉባዔው ይካከላል።
6. አፈጉባዔው የሚሰጣቸው ገለፃዎች እንዲሁም በማንኛውም አካል ወይም ግለሰብ ለምክር ቤቱ እንዲሰጥ የተፈለገ ማብራሪያ ወይም ምስክርነት የንግግር የጊዜ ገደብ አይደረግበትም።
7. አንድ አባል በአንድ ጉዳይ ላይ ከአንድ ጊዜ በላይ የመናገር እድል አይኖረውም። ሆኖም ተናጋሪው አዲስ ሃሳብ ሳይጨምር ቀደም ብሎ በተናገረው ጉዳይ ሃሳቡን ለማስተካከል ወይም በሃሳቡ ዙርያ የእርምት አስተያየት ለማቅረብ ሲፈልግ አፈጉባዔው ድጋሚ የንግግር እድል ሊሰጠው ይችላል።
8. ለእያንዳንዱ ንግግር የተቀመጠው የጊዜ ገደብ ሲጠናቀቅ አፈጉባዔው ንግግር ያስቆማል፤ ሆኖም አስፈላጊ መስሎ ከታየው ተጨማሪ የንግግር ጊዜ ሊሰጥ ይችላል።

ምዕራፍ ሰባት

ስለ ሞሽን

37. ትርጓሜ

1. ሞሽን ማለት ምክርቤቱ በአንድ ጉዳይ ላይ ውይይት እንዲያካሂድበት ብቻ ወይም ተወያይቶ ውሳኔ እንዲያሳልፍበት በመንግሥት ወይም በአባላት ወይም በፓርላማ ቡድን የሚቀርብ ማንኛውም ሃሳብ ነው።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ሞሽን ክርክር የሚደረግበት ወይም ክርክር የማይደረግበት ሊሆን ይችላል።

38. የሞሽን ዓይነቶች

ምክር ቤቱ ተወያይቶ ውሳኔ ወይም አስተያየት እንዲሰጥበት የሚጠይቅ ሞሽን፡-

1. መሰረታዊ ሞሽን፤
2. የምክር ቤቱን አሰራር የሚመለከት ሞሽን፤
3. የማሻሻያ ሞሽን፤ ወይም
4. ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን፤

ሊሆን ይችላል።

39. የሞሽን አቀራረብ

1. በዚህ ደንብ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር የሞሽን አቀራረብ በዚህ አንቀጽ መሰረት ይመራል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. ማንኛውም ሞሽን አንድ ሁኔታው በምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ በአጀንዳ ተቀርጾ ወይም በአፈጉባዔው ሲፈቀድ ሊቀርብ ይችላል።
3. ማንኛውም ሞሽን አንድ ሁኔታው በቃል ወይም በጽሑፍ ማስታወቂያ ሊቀርብ ይችላል።
4. ማንኛውም የሞሽን ማስታወቂያ የሞሽኑን መስረታዊ ይዘት ያካተተ እና ምክር ቤቱ በሞሽኑ ላይ ውሳኔ መስጠት ያለበት መሆኑን ወይም አለመሆኑን በግልጽ የሚያሳይ መሆኑን አለበት።
5. የሚከተሉት የሞሽን ዓይነቶች ማስታወቂያ ሳያስፈልጋቸው ለምክር ቤቱ ሊቀርቡ ይችላሉ፡-
 - ሀ/ የማሻሻያ ሞሽን፤
 - ለ/ ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን፤
 - ሐ/ የሥነ-ሥርዓት ጥያቄ የሚያነሳ ሞሽን፤
 - መ/ በአለታዊ አጀንዳ የተቀረጸን ጉዳይ ለሌላ ጊዜ እንዲተላለፍ ወይም በተያዘው ቅደም ተከተል እንዲፈጸም ወይም ቅድሚያ አንዲስጠው የሚጠይቅ ሞሽን፤
 - ሠ/ በኮሚቴ በቀረበ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ላይ ውይይት ከተደረገ በኋላ ውሳኔ እንዲሰጥበት የሚጠይቅ ሞሽን፤
 - ረ/ አንድ ረቂቅ ህግ ወደ ኮሚቴ ሳይመራ በቀጥታ ወደ ሁለተኛ ንባብ ተሸጋግሮ ዝርዝር ውይይት እንዲደረግበት የሚጠይቅ ሞሽን
 - ሰ/ ምክር ቤቱ በአንድ አጀንዳ ላይ በቂ ውይይት ስላደረገ ውይይቱ ቆሞ ውሳኔ እንዲተላለፍ የሚጠይቅ ሞሽን፤
 - ሸ/ በአጀንዳ ላይ ውይይት ከተደረገ በኋላ ውሳኔው ለሌላ ጊዜ እንዲተላለፍ የሚጠይቅ ሞሽን።
6. አንድ አባል በአንድ ጊዜ ከአንድ በላይ ሞሽን ማቅረብ አይችልም።
7. የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ወይም አፈጉባዔው የምክር ቤቱን ደንብ ወይም ልማዳዊ አሰራር የሚቃረን ሞሽን ሲቀርብ ሞሽኑን አንድ ሁኔታው ሊያሻሽለው ወይም ሞሽኑን ያቀረበው አካል አስተካክሎ አንዲያቀርብ ሊያደርግ ይችላል።
8. በቀረበው ሞሽን ላይ የሚደረገው ውይይት በአንድ ጉዳይ ላይ ብቻ የተወሰነ መሆኑን አለበት።

40. መሠረታዊ ሞሽን

የፍትህ ሚኒስቴር

መሰረታዊ ሞሽን ማለት እራሱን የቻለ እና በሌላ ሞሽን ላይ ወይም ምክር ቤቱ በሚወያይበት ማንኛውም አጀንዳ ላይ ያልተመሰረተ ሆኖ የምክር ቤቱን ውሳኔ ወይም አስተያየት የሚጠይቅ እና የማሻሻያ ሞሽን ሊቀርብበት የሚችል ሞሽን ነው።

41. ለማሻሻያ ሞሽን

1. የአፈጉባዔውን ፈቃድ ያገኘ መሠረታዊ ሞሽን ላይ የማሻሻያ ሞሽን ሊቀርብ ይችላል።
2. በውይይቱ ማጠቃለያም ሞሽኑን ያመነጨው አካል መልስ እንዲሰጥ ይደረጋል።
3. ለምክር ቤቱ የሚቀርብ የማሻሻያ ሞሽን፦
 - ሀ/ በቀረበው ሞሽን የተካተቱ ቃላት እንዲወጡ፤
 - ለ/ በቀረበው ሞሽን የሚገኙ ቃላት እንዲሠረዙና በሌላ ቃላት እንዲተኩ፤ ወይም
 - ሐ/ በቀረበው ሞሽን ቃላት እንዲጨመሩ የሚጠይቅ ሞሽን ሊሆን ይችላል።
4. ማንኛውም ማሻሻያ ሞሽን፦
 - ሀ/ ከቀረበው ጉዳይ ጋር ተያያዥነት ያለው፤
 - ለ/ አዲስ ጉዳይ እንዲካተት የማይጠይቅ፤
 - ሐ/ የቀረበውን የመሠረታዊ ሞሽን ወሰን የማያስፋ፤
 - መ/ የቀረበውን ሃሳብ የበለጠ ግልጽ የሚያደርግ፤
 - መሆን ይኖርበታል።

42. ለ ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን

1. በአፈጉባዔው ፈቃድ በቀረበ የማሻሻያ ሞሽን ላይ ንዑስ የማሻሻያ ሞሽን ሊቀርብ ይችላል።
2. ማንኛውም ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን፦
 - ሀ/ ከማሻሻያ ሞሽን ጋር በቀጥታ አግባብነት ያለው፤
 - ለ/ የማሻሻያ ሞሽኑን ብቻ ለማሻሻል ያለመ እና መሰረታዊ ሞሽኑን የማይነካ፤
 - ሐ/ ማሻሻያ ሞሽኑን ወሰን የማያስፋ ሆኖ አዲስ እና የተለየ ሃሳብ የማያካትት፤
 - መ/ የማሻሻያ ሞሽኑን ሙሉ በሙሉ የማይሰርዝና ውድቅ የማያደርግ፤
 - መሆን ይኖርበታል።
3. በንዑስ ማሻሻያ ሞሽን ላይ የሚካሄደው ውይይት በቀረበው የማሻሻያ ጉዳይ ላይ ብቻ ያተኮረ መሆን አለበት።
4. በንዑስ ማሻሻያ ሞሽን ላይ ሌላ ማሻሻያ አይቀርብም።

43. ለ ማሻሻያ እና ንዑስ ማሻሻያ ሞሽኖች ተጨማሪ ሥነ-ሥርዓት

የፍትህ ሚኒስቴር

1. ማንኛውም ማሻሻያ ወይም ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን እንዲሻሻል የተፈለገውን ጉዳይ በቃል ወይም በጽሑፍ በመግለጽ ለአፈጉባዔው መቅረብ አለበት።
2. ማሻሻያ ሞሽን ሲቀርብ በመስረታዊ ሞሽን ላይ የሚደረገው ውይይት እንደዚሁም ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን ሲቀርብ በማሻሻያ ሞሽን ላይ የሚደረገው ውይይት ይቋረጣል፤ በማሻሻያ ሞሽኑ ላይ ወይም በንዑስ ማሻሻያ ሞሽኑ ላይ አንድ ቀደም ተከተላቸው ውይይት ተደርጎ ውሳኔ ከተሰጠ በኋላ በመሠረታዊ ሞሽኑ ላይ ውይይት ይቀጥላል።
3. በዚህ ደንብ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር በአንድ ጊዜ ከአንድ በላይ የማሻሻያ ሞሽን ወይም ንዑስ ማሻሻያ ሞሽን ሊቀርብ አይችልም። ሆኖም በማሻሻያው ላይ የሚደረገው ውይይት ሲጠናቀቅ ሌላ ማሻሻያ ወይም ንዑስ ማሻሻያ ሊቀርብ ይችላል።

44. የምክር ቤቱን አሰራር የሚመለከት ሞሽን

1. የምክር ቤቱን አሰራር የሚመለከት ሞሽን ማለት ምክር ቤቱ የሚወያይበትን አጀንዳ ወይም ሂደት በተመለከተ የሚቀርብ የሥነ-ሥርዓት ጥያቄ ሲሆን ውሳኔ የሚያገኘውም በአፈጉባዔው ይሆናል።
2. የዚህ ደንብ አንቀጽ 29 (7) እና (8) ድንጋጌዎች የምክር ቤቱን አሰራር የሚመለከት ሞሽን ላይ ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

45. የሞሽን መመዘኛ

በዚህ ደንብ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ማንኛውም ሞሽን፡-

1. በፌዴራል መንግሥት የሥልጣን ክልል ስር የሚወድቅ ጉዳይን የሚመለከት፤
2. አንድ መሠረታዊ የሆነ ጉዳይን ብቻ የያዘ፤
3. ግልጽና የተብራራ፤
4. ለሚቀርበው ሃሳብ አስፈላጊ ያልሆኑ መግለጫዎችን፣ ጥቅሶችን ወይም ሌሎች ጉዳዮችን ያልያዘ፤
5. የምክር ቤቱን የወደፊት ውሳኔ የማይተነብይ፤
6. በተመሳሳይ የምክር ቤቱ የስራ ዓመት ተቀባይነት ያገኘ ወይም ውድቅ ከተደረገ ጉዳይጋር በይዘቱ ተመሳሳይ የሆነ ጉዳይን የማይመለከት፤
7. አግባብነት የሌላቸው ወይም አላስፈላጊ አገላለጾችን ያልያዘ፤
8. በህግ መሠረት ሙሉ ወይም ከፊል የዳኝነት ወይም አስተዳደራዊ ፍርድ የመስጠት ሥራን በሚሠራ ወይም አንድን ጉዳይ እንዲያጣራ ወይም እንዲመረምር በተቋቋመ አካል በመታየት ላይ ያለን ጉዳይ የማይመለከት፤

የፍትህ ሚኒስቴር

መሆን ይኖርበታል።

ምዕራፍ ስምንት

ስለ ውሳኔ አሰጣጥ

46. ውሳኔ ስለማሳለፍ

1. እያንዳንዱ አጀንዳ በዚህ ደንብ በአንቀፅ 23 (7) እና (8) መሰረት ውሳኔ ይሰጥበታል።
2. ማንኛውም አባል በአጀንዳው ላይ በቂ ውይይት ተደርጓል ብሎ ሲያምን ውይይቱ ተቋርጦ ውሳኔ አንዲሰጥ ሞሽን ማቅረብ ይችላል፤ ይህም ሞሽን በአፈጉባዔው ተቀባይነት ካገኘ በጉዳዩ ላይ ውሳኔ ይተላለፋል።
3. በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 59 (1) መሰረት ማንኛውም ውሳኔ የሚተላለፈው በምክር ቤቱ አባላት የአብላጫ ድምፅ ነው።
4. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (3) የተደነገገው ቢኖርም የሚከተሉትን ጉዳዮች ለመወሰን የምክር ቤቱ የሁለት ሦስተኛ ድምፅ ድጋፍ ያስፈልጋል፡-
 - ሀ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 104 የሰፈረውን የሕገ-መንግሥት ማሻሻያ ሃሳብ ማመንጨት በተመለከተ፤
 - ለ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 93 (2) (እና (3) ላይ የተመለከተውን የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ለማፅደቅ አንዲሁም የጊዜ ገደቡን ለማራዘም፤
 - ሐ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 105 (1) (ለ) መሠረት የመሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶችን፤ የሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 104 እና አንቀፅ 105 ድንጋጌዎችን ለማሻሻል፤ እና
 - መ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 78 (2) መሠረት የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት እና የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በአገሪቱ በሙሉ ወይም በክፍል አንዲደራጅ ለመወሰን።
5. የምክር ቤቱ ድምፅ አሰጣጥ እንደ ሁኔታው አጅ በማውጣት ወይም በሚስጥር ድምጽ በመስጠት ይከናወናል።
6. የድምጽ አቆጣጠር የሚከናወነው አፈጉባዔው በሚመድበው የፅህፈት ቤቱ ሰራተኛ አማካኝነት ይሆናል።
7. በውሳኔ ወቅት ድምፅ እኩል በእኩል ሲሆን አፈጉባዔው የሚደግፈው ወገን የምክር ቤቱ ውሳኔ ይሆናል።
8. ምክርቤቱ ውሳኔውን በስምምነት ለማሳለፍ ሲፈልግ አፈጉባዔው ተቃውሞ ካለ ጠይቆ የሚቃወም ከሌለ ምክር ቤቱ ሙሉ የድምጽ ድጋፍ እንደሰጠ

የፍትህ ሚኒስቴር

ይቆጠራል። ሆኖም ተቃውሞ ከቀረበ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (5) መሠረት ድምጽ እንዲሰጥ ይደረጋል።

9. ድምፅ የሚሰጥበት ጉዳይ ክፍል በክፍል መፅደቅ የሚገባው ሲሆን የውሳኔ አሰጣጥ ሂደቱ በዚህ መልክ ይከናወናል። በመጨረሻም በጉዳዩ ላይ በአጠቃላይ ድምፅ በመስጠት ይፀድቃል።

10. ምክር ቤቱ ተወያይቶ ውሳኔ የሚሰጥባቸው ጉዳዮች ቀንና ተከታታይ መለያ ቁጥር እየተሰጣቸው ይመዘገባሉ።

11. በዚህ አንቀፅ የተደነገጉት ለኮሚቴም ተጣጥመው ተግባራዊ ይሆናሉ።

47. ለውሳኔ የሚያስፈልግ የመነሻ ሃሳብ ስለሚቀርብበት ሁኔታ

1. ምክር ቤቱ ለውሳኔ የሚያስፈልግ የመነሻ ሃሳብ ለማግኘት የሚከተሉትን ስልቶች ሊጠቀም ይችላል፡-

ሀ/ የተለያዩ ሊሰሙ፣ ሊነበቡ እና ሊታዩ የሚችሉ ማስረጃዎች ከሚመለከተው አካል እንዲቀርቡ በማድረግ፤ ወይም

ለ/ በተለያዩ ኮሚቴዎች አማካኝነት ጉዳዩ ተጣርቶ እንዲቀርብ በማድረግ።

2. የምክር ቤቱ ኮሚቴዎች በጋራ እንዲሰሩ ሲወሰን ጉዳዩን በዋናነት የሚመራውና የሚያስተባብረው ኮሚቴ ተለይቶ መገለጽ አለበት።

3. የዚህ አንቀፅ ድንጋጌዎች ለኮሚቴም ተጣጥመው ተግባራዊ ይሆናሉ።

48. ውሳኔን ለሌላ ጊዜ ስለማስተላለፍ

1. በሚከተሉት ምክንያቶች በምክር ቤቱ በተያዘ አጀንዳ ላይ የሚሰጥ ውሳኔ ለሌላ ጊዜ ሊተላለፍ ይችላል፡-

ሀ/ አጀንዳው ተጨማሪ ውይይት የሚያስፈልገው መሆኑ በሞሽን ሲጠየቅና ምክር ቤቱ ሲወስን፤

ለ/ ስብሰባው ሲጀመር የነበረው ምልዓተ ጉባዔ ውሳኔ ለመስጠት የማያስችል ስለመሆኑ ሞሽን ቀርቦ ጉድለቱ ሲረጋገጥ፤

ሐ/ በዚህ ደንብ በአንቀፅ 30 (11) የተጠቀሰው ሁኔታ የተፈጠረ እንደሆነ፤

መ/ ለውሳኔ አሰጣጥ ይረዳ ዘንድ እንዲቀርብ የተፈለገው ማስረጃ ያልቀረበ መሆኑ በሞሽን ሲጠየቅና በምክር ቤቱ ሲወሰን፤

ሠ/ በሥነ-ሥርዓት ጥያቄዎች ምክንያት ውይይቱ እንዲቋረጥ ምክር ቤቱ የወሰነ እንደሆነ፤

ረ/ በአጀንዳው ዙሪያ የተጀመረው ውይይት ሳያልቅ በቅድሚያ መታየት የሚገባው አስቸኳይ የሆነ አጀንዳ የተፈጠረ እንደሆነ፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ለ/ ወይይቱ በመካሄድ ላይ እያለ በምክር ቤቱ አባላት ወይም ተጋባዥ እንግዶች ላይ ያልታሰበ እና ከባድ የሆነ አደጋ የተፈጠረ እንደሆነ።

2. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ለኮሚቴም ተጣጥመው ተግባራዊ ይሆናሉ።

49.ወሳኔ የተሰጠበትን ጉዳይ እንደገና ስለማየት

1. ወሳኔ የተሰጠበት ጉዳይ እንደገና እንዲታይ ወደ ምክር ቤቱ ሊቀርብ አይችልም።

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም በሚከተሉት ሁኔታዎች ወሳኔ የተሰጠበት ጉዳይ እንደገና እንዲታይ ለምክር ቤቱ ሊቀርብ ይችላል፡-

ሀ/ ምክር ቤቱ ወሳኔ ሲሰጥ የነበረው ጉድለት ታርሞ ወይም ተሟልቶ እንደገና ከቀረበ፤

ለ/ ቀደም ሲል በተወሰነው ጉዳይ ላይ ምክር ቤቱ መሠረታዊ የህግ ወይም የፍሬ ነገር ስህተት መፍጠሩ ከታወቀ

ሐ/ መንግስት በጉዳዩ ላይ በቂ ማብራሪያ በመስጠት እንደገና እንዲታይለት ሲጠይቅ።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2/ በተጠቀሱት ምክንያቶች እንደገና የሚታይ ጉዳይ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 32 መሠረት ለምክር ቤቱ ይቀርባል።

4. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች ለኮሚቴም ተጣጥመው ተግባራዊ ይሆናሉ።

ምዕራፍ ዘጠኝ

ስለ ህግ አወጣጥ

50.ህግ ማውጣት የሚያካትታቸው ጉዳዮች

ህግ ማውጣት የሚከተሉትን ያጠቃልላል፡-

1. አዲስ ህግ ማውጣት፤
2. ነባር ህግ ማሻሻል ወይም መሻር፤
3. ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ማጽደቅ፤
4. ወሳኔ ማስተላለፍ።

51.ህግ ስለማመንጨት

1. ህግ ማመንጨት በዋናነት የመንግስት ተግባር ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፡-

ሀ/ አባላት፤

ለ/ ኮሚቴዎች፤

ሐ/ የፓርላማ ቡድኖች፤

የፍትህ ሚኒስቴር

መ/ በህግ ሥልጣን የተሰጣቸው ሌሎች አካላት፤

ህግ የማመንጨት ሥልጣን አላቸው።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው ቢኖርም የፋይናንስ ህጎችን የማመንጨት ሥልጣን የመንግሥት ብቻ ነው።
4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚመነጭ ረቂቅ ህግ በሚኒስትሮች ምክርቤት ማህተም ተደግፎ መቅረብ አለበት።
5. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) መሠረት የሚመነጭ ረቂቅ ህግ በጽሑፍ ሆኖ በአባሉ ፊርማ ተደግፎ ለአፈ ጉባዔው መቅረብ አለበት።
6. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) መሠረት የሚመነጭ ረቂቅ ህግ በኮሚቴው ሊቀመንበር ተፈርሞ ለአፈ ጉባዔው መቅረብ አለበት።
7. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) (መ) መሠረት የሚመነጭ ረቂቅ ህግ በተቋሙ የበላይ ሃላፊ ፊርማ ተደግፎ ለአፈ ጉባዔው መቅረብ አለበት።
8. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) (ሐ) መሠረት የሚመነጭ ረቂቅ ህግ በመሪው ወይም በተጠሪው ፊርማ የተደገፈ መሆን አለበት።
9. ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ማንኛውም ረቂቅ ህግ በአማርኛና በእንግሊዝኛ ቅጅ የተዘጋጀ ሆኖ ራሱን የቻለ ማብራሪያ ሊኖረው ይገባል።
10. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (9) የተገለፀው የረቂቅ ህግ ማብራሪያ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡-

ሀ/ የረቂቅ ህጉ አስፈላጊነት፤

ለ/ የረቂቅ ህጉ ዓላማ፤

ሐ/ ረቂቅ ህጉ የፖሊሲ መነሻ፤

መ/ የረቂቅ ህጉ ይዘት፤

ሠ/ በረቂቅ ህጉ የዝግጅት ሂደት የሚመለከታቸው አካላት ተሳትፎና አጠቃላይ አስተያየት፤ እና

ረ/ ሌሎች አግባብነት ያላቸው መረጃዎች።

52. የምክር ቤቱ ንባቦች

አንድ ረቂቅ ህግ በሚከተሉት ሦስት የንባብ ደረጃዎች ሊያልፍ ይችላል፡-

1. የመጀመሪያ ንባብ፤
2. ሁለተኛ ንባብ፤ እና
3. ሦስተኛ ንባብ።

53. የመጀመሪያ ንባብ

የፍትህ ሚኒስቴር

የመጀመሪያ የንባብ ደረጃ እንደሚከተለው ይከናወናል፦

1. በአጀንዳ የተያዘውን ረቂቅ ህግ ያመነጨው አካል ስለ ረቂቅ ህጉ ዓላማና ይዘት አጭር ማብራሪያ ያቀርባል፤
2. ረቂቅ ህጉ በአስቸኳይነቱ ምክንያት ከአርባ ስምንት ሰዓት በፊት ለአባላት ያልደረሰ ከሆነ ሰነዱ ለምክር ቤቱ በንባብ ይቀርባል፤
3. በቀረበው ረቂቅ ህግ ዓላማና ይዘት ላይ አጠቃላይ ውይይት ይደረጋል፤
4. በረቂቅ ህጉ ላይ በቂ ውይይት ተደርጓል ተብሎ በአፈጉባዬው ሲታመን ወይም ሞሽን ቀርቦ ተቀባይነት ካገኘ ረቂቅ ህጉ ለዝርዝር ምርመራ ወደ ኮሚቴ ሊመራ ይችላል፤
5. ረቂቅ ህጉ ወደሚመለከተው ኮሚቴ ለዝርዝር ምርመራ ሲመራ ቀጥሮ ይሰጠዋል፤ በኮሚቴዎች በጋራ እንዲታይ ሲወሰንም ዝርዝር ምርመራውን በዋናነት የሚመራና የሚያስተባብር ኮሚቴ ተለይቶ ይገልጻል።
6. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) የተደነገገው ቢኖርም ረቂቅ ህጉ ወደ ኮሚቴ ሳይመራ ወደ ሁለተኛ ንባብ እንዲሸጋገር የሚጠይቅ ሞሽን ለምክር ቤቱ ቀርቦ ተቀባይነት ካገኘ ምክር ውሳኔ ሊያሳልፍ ይችላል።

54.ሁለተኛ ንባብ

የሁለተኛ የንባብ ደረጃ እንደሚከተለው ይከናወናል፦

1. በረቂቅ ህጉ ላይ ዝርዝር ውይይት ይካሄዳል፤
2. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 53 (6) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በረቂቅ ህጉ ላይ የተዘጋጀ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ በሚመለከተው ኮሚቴ ወይም ኮሚቴዎች አማካኝነት ለምክር ቤቱ ይቀርባል፤
3. በቀረበው ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ መነሻነት በረቀቀ ህጉ ላይ ዝርዝር ውይይት ይካሄዳል፤
4. በቀረበው ረቂቅ ህግ ወይም ሪፖርት እና የውሳኔ ሃሳብ ላይ የማሻሻያ ሞሽን ማቅረብ ይቻላል፤
5. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) የቀረበው ማሻሻያ ሞሽን ተቀባይነት ካገኘና ተጨማሪ ምርመራ ያስፈልጋል ተብሎ ምክር ቤቱ ከታመነ ረቂቅ ህጉ እንደገና እንዲታይ ወደኮሚቴ ይመራል።
6. በረቂቅ ህጉ ላይ የሚደረገው ውይይት በቂ መሆኑ በምክር ቤቱ ከታመነ በድምፅ ይወሰናል።

55.ሦስተኛ ንባብ

የፍትህ ሚኒስቴር

የሦስተኛ የንባብ ደረጃ እንደሚከተለው ይከናወናል፦

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 54 (5) መሠረት ረቂቅ ህጉ ዳግም የተመራለት ኮሚቴ የመጨረሻ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳቡን ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በቀረበው ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ላይ ምክር ቤቱ በቂ ውይይት ካካሄደ በኋላ ውሳኔ ይተላለፋል።

56. ድምፅ አሰጣጥ

ምክር ቤቱ ረቂቅ ሲያፀድቅ ክርክር በተደረገባቸው አንቀጾች ላይ አንቀጽ በአንቀጽ ውሳኔ ያስተላልፋል፤ በመጨረሻም በረቂቅ ህጉ በጠቅላላው ድምፅ በመስጠት ህግ ሆኖ እንዲወጣ ሊያደርግ ይችላል።

57. ረቂቅ ህግ የመመርመሪያ ጊዜ

1. በምክር ቤቱ በአስቸኳይነቱ የሚታመንበት ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ረቂቅ ህግ የተመራለት ቋሚ ኮሚቴ ጉዳዩን አጥንቶ የውሳኔ ሃሳቡን ለምክር ቤቱ ለማቅረብ ቢያንስ ሃያ የሥራ ቀናት ይሰጠዋል።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም የረቂቅ ህጉን ስፋትና ክብደት ከግምት ውስጥ በማስገባት ተጨማሪ ጊዜ በአፈጉባዬው ሊፈቀድ ይችላል።

58. የፀደቀ ህግ ለሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ፊርማ ስለማቀረብ

1. አፈጉባዬው በምክር ቤቱ የፅደቀን ህግ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 57 መሠረት ለሪፕብሊኩ ፕሬዚዳንት ፊርማ ያቀርባል።
2. ፕሬዚዳንቱ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረበለትን ህግ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ በመፈረም ለአፈጉባዬው ይመልሳል።
3. ፕሬዚዳንቱ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ካልፈረመ ህጉ በስራ ላይ ይውላል።
4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በስራ ላይ የሚውል ህግ በአፈጉባዬው ስምና ፊርማ ይወጣል።
5. ህጉ በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከመውጣቱ በፊት አስፈላጊ የሆኑ የቴክኒክ እርምጃዎች በአፈጉባዬው አማካኝነት ሊከናወኑ ይችላሉ።

59. ስለ ሕገ-መንግሥት ማሻሻያ

1. የሕገ-መንግሥት ማሻሻያ በሚኖርበት ጊዜ እያንዱንዱ የሕገ-መንግሥት ማሻሻያ ቁጥር ተሰጥቶት በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ መታተም ይኖርበታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. እያንዳንዱ የሕገ-መንግሥት ማሻሻያ በሚታተመው ሕገ-መንግሥት መጨረሻ ላይ “ማሻሻያ” የሚል ርዕስ ተሰጥቶት ይካተታል።
3. የተሻሻሉት የሕገ-መንግሥት አንቀጾች አንደኛው ይቀመጣሉ፤ ማሻሻያ የተደረገባቸው መሆኑን የሚገልፅ ምልክት ሊደረግ ይችላል።

60.ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

1. ምክር ቤቱ በሚያወጣው ህግ ማስፈጸሚያ ደንብና መመሪያ በውክልና እንዲወጣ ስልጣን ሊሰጥ ይችላል።
2. ደንብና መመሪያ እንዲወጣ በህግ ምክር ቤቱ የውክልና ስልጣን በግልፅ ካልሰጠ በስተቀር ማንኛውም አካል ደንብ ወይም መመሪያ ማውጣት አይችልም።
3. ምክር ቤቱ በሚያወጣው ህግ በውክልና ደንብና መመሪያ እንዲወጣ ስልጣን ሲሰጥ ደንቡን እና መመሪያውን የሚያወጡ አካላትን በግልፅ ማመልከት አለበት።
4. ማንኛውም የሚወጣ ደንብ የአዋጁን ወስን የጠበቀና የተጣጣመ መሆን ይኖርበታል።
5. ማንኛውም የሚወጣ መመሪያ የአዋጁን እና የደንቡን ወስን በጠበቀና የተጣጣመ መሆን ይኖርበታል።
6. ምክር ቤቱ በሚያወጣው ህግ ላይ ደንብና መመሪያ እንዲወጣ ሲወሰን የተጠቀሰው ደንብና መመሪያ ህጉ በስራ ላይ በዋለ በሦስት ወር ጊዜ ውስጥ መውጣት አለበት።
7. ማንኛውም መመሪያ ለማንኛውም ሰው ተደራሽ መሆን ይኖርበታል፤ ተደራሽነቱንም የሚመለከተው ተቋም የበላይ ኃላፊ የማረጋገጥ ግዴታ ይኖርበታል።
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) የተደነገገውን የመመሪያዎች ተደራሽነት ኃላፊነት ያልተወጣ ተቋም የበላይ ኃላፊ ተጠያቂነት ይኖርበታል።

61.ህግ ስለ ማሳተም

1. በምክር ቤቱ የፀደቀ ህግ በአፈጉባዔው አማካኝነት በፌደራል ነጋሪት ጋዜጣ ይታተማል።
2. ምክር ቤቱ ህጎችን የሚያትምበት የራሱ ማተሚያ ቤት ይኖረዋል፤ ይህ ካልሆነ በሌላ ተቋም እንዲታተም ያደርጋል።
3. ቅድሚያ ተሰጥቶት በአስቸኳይ እንዲታተም የሚፈለግ ህግ ሲኖር አፈጉባዔው ለሚመለከተው አታሚ አካል መመሪያ ይሰጣል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. በምክር ቤቱ ውሳኔ መሠረት ህጉ በአማርኛና በአንግሊዝኛ ቅጂዎች ተዘጋጅቶ ወደ ማተሚያ ቤት ይላካል።

5. ፅሁፊት ቤቱ የህጎችን ትርጉምና ህትመት ይከታተላል።

62. ህጎችን ስለማሠራጨት

1. አግባብነት ባለው አካል የወጡ ህጎች በሚመለከተው የአስፈፃሚ አካል ይስራጫሉ።

2. ምክር ቤቱ የወጡ ህጎች በአግባቡ አየተሠራጨ ስለመሆናቸው አስፈላጊውን ክትትልና ቁጥጥር ያደርጋል።

3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተደነገገውን አፈፃፀም በዋናነት የሚመለከተው ኮሚቴ ይከታተላል።

63. የህጎችን ዝርዝር ስለመያዝ

ምክር ቤቱ በየዓመቱ የሚያወጣቸውን ህጎች ዝርዝር ይይዛል፤ የሚመለከታቸው አካላት እንዲያውቁትም ያደርጋል።

64. ስለምክር ቤቱ ውሳኔ

1. ምክር ቤቱ በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ውሳኔዎችን ሊያስተላልፍ ይችላል።

2. የምክር ቤቱ ውሳኔ የሚከተሉትን ያጠቃልላል፦

ሀ/ ፖሊሲን ማፅደቅ ወይም ውድቅ ማድረግ፤

ለ/ እርምጃ እንዲወሰድ መጠየቅ፤

ሐ/ ለአንድ ጉዳይ ወይም ሁኔታ መንግስት ትኩረት እንዲሰጥ መጠየቅ፤

መ/ አንድን የመንግስት ተግባር መደገፍ ወይም መቃወም፤

ሠ/ የአቋም መግለጫ፤

ረ/ ምክረ ሃሳብ፤

ሰ/ መልዕክት ማስተላለፍ።

65. ስለ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች አፀዳደቅ ሥነ-ሥርዓት

የዚህ ደንብ የህግ አወጣጥ ሥነ-ሥርዓት ድንጋጌዎች አንደ አግባቡ ምክር ቤቱ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 55(10) መሠረት በሚያወጣቸው ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች የአፀዳደቅ ሂደት ላይም ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል።

ምዕራፍ አስር

የበጀት አፀዳደቅ ሂደት

66. የበጀት አቀራረብ

የፍትህ ሚኒስቴር

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 77 (3) መሠረት የፌዴራል መንግሥት ረቂቅ በጀት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ተዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ ይቀርባል።
2. አስገዳጅ ሁኔታ ከሌለ በስተቀር የበጀት ዓመቱ ከመጀመሩ ከአንድ ወር በፊት ረቂቅ በጀቱ በጥቅል እና በዝርዝር ተዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ መቅረብ አለበት።

67.የውይይት ጊዜ

በረቂቅ በጀት ላይ ለሚደረግ ውይይት የሚመደበው ጊዜ ከሁለት ቀን ያላነሰ ይሆናል።

68.የበጀት መግለጫ

1. ረቂቅ በጀቱ ለምክር ቤቱ ከደረሰ በኋላ አፈጉባዔው በሚወሰነው ቀን እና በሚመድበው ሠዓት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስትሩ በቀረበው ረቂቅ በጀት ላይ መግለጫ ይሠጣል።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ከሚኒስትሩ የበጀት መግለጫ በመቀጠል ምክርቤቱ በመርህ እና በአጠቃላይ በጀቱ ላይ ውይይት ያካሂዳል።
3. በበጀት መግለጫው ላይ የሚደረገው አጠቃላይ ውይይት እንዳበቃ ረቂቅ በጀቱ ወደ በጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ይመራል።

69.የረቂቅ በጀት መመርመሪያ መርሆዎች

ለምክር ቤቱ የቀረበ ረቂቅ በጀት የሚከተሉትን መሠረታዊ መርሆዎች መነሻ በማድረግ ይመረምራል፡-

1. የህዝብ ተጠቃሚነት፤
2. ፍትሃዊ የሃብት ክፍፍል፤
3. ድህነት ተኮር ለሆኑ ስራዎች ትኩረት የተደረገ መሆኑ፤
4. በጀትን በቁጠባና በውጤታማነት ለመጠቀም የሚያስችል መሆኑ፤
5. ራስን የመቻል አቅጣጫን የተከተለ መሆኑ፤
6. የመንግስት የትኩረት አቅጣጫን የተከተለ መሆኑ፤
7. ለክልሎች የሚሰጠው ድጎማ የፌዴሬሽን ምክር ቤት ባስቀመጠው ቀመር መሠረት መሆኑ፤
8. ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እድገትን ለማፋጠን የሚያስችል መሆኑ፤ እና
9. ሌሎች አግባብነት ያላቸው የመመርመሪያ ስልቶች።

70.የውይይት ጊዜ አመዳደብ

የፍትህ ሚኒስቴር

አፈጉባዔው ከምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ጋር በመመካከር በቀረበው ረቂቅ በጀት ላይ ዝርዝር ውይይት የሚካሄድበትና ድምጽ የሚሠጥበት በቂ ጊዜ ይመድባል።

71. የበጀት ቅነሳ ሞሽን ስለማቅረብ

በዚህ ደንብ በአንቀፅ 70 መሰረት በተመደበው የውይይት ጊዜ ማንኛውም አባል ወይም የፓርላማ ቡድን በረቂቅ በጀት ላይ የቅነሳ ሞሽን ማቅረብ ይችላል።

72. የበጀት ቅነሳ ሞሽን አቀራረብ

የበጀት ቅነሳ ሞሽን እንደሚከተለው ይቀርባል፦

1. እንዲቀነስ የሚፈለገው የበጀት መጠን ፖሊሲን ባለመቀበል ከሆነ አቅራቢው የሚቃወመውን ፖሊሲ በግልጽ ማሳየትና አማራጭ ፖሊሲ በጽሑፍ ማቅረብ ይኖበታል፤
2. እንዲቀነስ የሚፈለገው የበጀት መጠን ከሆነ ቅነሳው በኢኮኖሚው ላይ የሚኖረውን ውጤት የሚያመላክት መሆን ይኖርበታል። የቅነሳው ጥያቄ በጥቅል ወይም አንድ የበጀት ርዕስ እንዲሠረዝ ወይም አንድ የበጀት ርዕስ በተወሰነ መጠን እንዲቀነስ የሚጠይቅ ሊሆን ይችላል።

73. የበጀት ቅነሳ ሞሽን መመዘኛ

ረቂቅ የበጀት ጥያቄን ለመቅነስ የሚቀርብ ሞሽን የሚከተሉትን ማሟላት ይኖርበታል፤

1. ከአንድ የበጀት ፍላጎት ጋር ብቻ የተያያዘ መሆን አለበት፤
2. በግልጽ የተቀመጠ፤ አወዛጋቢ ያልሆነ እውነታን የያዘ፤ ስም የማያጠፋ፤ ከስሜታዊነት እና ከመሳሰሉት የፀዳ መሆን አለበት፤
3. ግልጽ የሆነና በተወሰነ አንድ ጉዳይ ላይ ያተኮረ መሆን ይገባዋል፤
4. በግለሰብ ባህሪ ላይ ያተኮረ መሆን የለበትም፤
5. በስራ ላይ የሚገኙ ሀገራችን ማሻሻል ወይም መሻርን የሚጠይቅ መሆን የለበትም፤
6. መንግስትን በቀጥታ የሚመለከት ጉዳይ መሆን አለበት፤
7. የልዩ ጥቅም ጥያቄን የሚያነሳ መሆን የለበትም፤
8. በተመሳሳይ የስራ ዓመት ምክር ቤቱ ውይይት አድርጎ ውሳኔ የሰጠበትን ጉዳይ ለማንሳት ያለመ መሆን የለበትም፤

የፍትህ ሚኒስቴር

9. ሙሉ ወይም ከፊል የዳኝነት ስራን በሚያከናውኑ አካላት አየታየ ወይም በህግ በተቋቋሙ ሌሎች አካላት አየተጣራና አየተመረመረ ያለን ጉዳይ የሚመለከት መሆን የለበትም፤

10. ጥቃቅን የሆኑ ጉዳዮችን የሚያነሳ መሆን የለበትም።

74. የቅነሳ ሞሽን ተቅባይነት ስለሚያገኝበት ሁኔታ

በአፈጉባዔው አስተያየት የቀረበው ሞሽን የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የማያሟላ ወይም የምክር ቤቱን አሰራርና ተግባር የሚያደናቅፍ ወይም ሞሽን የማቅረብ መብትን ያለአግባብ ለመጠቀም የታለመ ሆኖ ካገኘው የቅነሳ ሞሽኑ አንዳይቅርብ ሊያደርግ ይችላል።

75. የቅነሳ ሞሽን ማስታወቂያ ጊዜ

የቅነሳ ሞሽኑ በበጀት ጥያቄው ላይ ውይይት ከመደረጉ ከአንድ ቀን በፊት ለአፈጉባዔው በጽሑፍ መቅረብ አለበት።

76. ረቂቅ በጀት ስለማጽደቅ

በዝርዝር በጀቱ እና በቅረቡ የቅነሳ ሞሽኖች ላይ የሚደረገው ውይይት አንደተጠናቀቀ በበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ መነሻነት ውይይት ተካሂዶ ድምጽ ይሰጣል።

ምዕራፍ አስራ አንድ

ክትትልና ቁጥጥር

77. የክትትል እና ቁጥጥር ዓላማ

የምክር ቤቱ የክትትልና ቁጥጥር ዓላማ የሚከተሉትን ያጠቃልላል፦

1. ስራዎች ህግና ስርዓትን መሰረት አድርገው እየተከናወኑ መሆናቸውን፤
2. ፈጣን፣ ፍትሃዊ፣ ቀጣይነትና ዘላቂነት ያለው የልማት አቅጣጫ መኖሩን፤
3. ዲሞክራሲና መልካም አስተዳደር መስፈኑን፤
4. የቡድንና የዜጎች ዲሞክራሲያዊና ሰብዓዊ መብቶች፣ ሰላምና ፀጥታ መከረበሩን፤
5. በመንግስት አካላት መካከል የተቀናጀ አሰራር መኖሩን፤

ለማረጋገጥ ነው።

78. ክትትልና ቁጥጥር የሚደረግባቸው ጉዳዮችና አካላት

1. ምክር ቤቱ ክትትልና ቁጥጥር የሚያደርግባቸው ጉዳዮች የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ፦

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ የአገሪቱ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች፣ እቅዶች፣ ህጎችና አሠራሮች በተግባር ላይ ስለመዋላቸው እንዲሁም ለአገሪቱ አድገት በሚበጅ አቅጣጫ እየተከናወኑ መሆናቸውን፤

ለ/ የዜጎች መሠረታዊ መብቶችና ነፃነቶች መከበራቸውን፤ እና

ሐ/ የፌዴራል መንግስት በጀት እና ሀብት በአግባቡ ስራ ላይ መዋሉን።

2. ምክር ቤቱ በሚከተሉት አካላት ላይ ከትትልና ቁጥጥር ያደርጋል፦

ሀ/ የፌዴራል መንግስት አካላትን፤

ለ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 55 (16) መሰረት የሰብዓዊ መብቶች መጣስ ሊያስቆምና ሊቆጣጠር ያልቻለን ክልል።

3. ምክር ቤቱ በሕገመንግስቱ አንቀጽ 49 እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ህጎች መሰረት በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር ላይ ከትትልና ቁጥጥር ያካሄዳል፤ ምክር ቤቱ በከተማ አስተዳደሮቹ የሚያካሄደው ዝርዝር ከትትልና ቁጥጥር አፈፃፀም በዚህ ደንብ መሰረት በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል።

79. የክትትልና ቁጥጥር ስልት

1. በሕገ-መንግሥቱ በተሰጠው ስልጣን መሰረት የምክር ቤቱ የክትትል እና የቁጥጥር ስልቶች የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ፦

ሀ/ መንግስታዊ አካላት ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ በቀጥታ ለምክር ቤቱ ወይም ለሚመለከተው ኮሚቴ በአካል ሪፖርት እንዲያቀርቡ በማድረግ፤

ለ/ ጠቅላይ ሚኒስትሩና ሚኒስትሮች በተያዘላቸው የጥያቄ ጊዜ በአካል ተገኝተው የቃል መልስ እንዲሰጡ በማድረግ፤

ሐ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በመንግስታዊ አካላት ላይ የሂሳብ ምርመራ እንዲደረግ ትዕዛዝ በመስጠት፤

መ/ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ ተቋማትን፣ ምስክሮችን፣ ባለሙያዎችን ወይም ሰነዶችን በማስቅረብና ጉዳዮችን በማጣራት፤

ሠ/ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ ተቋማትን እና ስራዎችን በተመለከተ የመስክ ጉብኝት በማድረግ።

2. ምክር ቤቱ ከመንግሥት አካላት፣ ከኮሚቴዎች፣ ከህብረተሰቡና መንግስታዊ ካልሆኑ አካላት የሚቀርብለትን ሪፖርትና ጥቆማ መሰረት በማድረግ ክትትል እና ቁጥጥር ያደርጋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. ምክር ቤቱ መንግስታዊ አካላትን ሲከታተልና ሲቆጣጠር በተቋማት የአለት ተዕለት እንቅስቃሴዎች ውስጥ ጣልቃ መግባት የለበትም።
4. በሕገ-መንግሥቱ ወይም በሌሎች ህጎች መሠረት ሥራቸውን በነፃነትና ያለ ጣልቃ ገብነት እንዲያከናውኑ ሆነው የተቋቋሙ መንግስታዊ አካላትን በመቆጣጠርና በመከታተል ሂደት ምክር ቤቱ ነፃነታቸውን ማክበር አለበት።

80. በክትትልና ቁጥጥር ሂደት ስለሚወሰድ የመፍትሄ እርምጃ

በክትትልና ቁጥጥር ሂደት በመንግስታዊ አካላት ላይ የታዩ ችግሮችን አስመልክቶ ምክር ቤቱ የሚከተሉትን የመፍትሄ እርምጃዎች ሊወስድ ይችላል፡-

1. የተከሰተው ችግር ከህግ የመነጨ ከሆነ በህግ እንዲደገፍ ወይም ክፍተቱ በህግ እንዲሞላ ያደርጋል፤
2. በመንግሥታዊ አካሉ ላይ የለያቸው ችግሮች ከበጀት ጋር የሚያያዙ ከሆኑና ይህም በሚመለከተው አካል ከተረጋገጠ አስፈላጊውን የእርምጃ ማስተካከያ ያደርጋል፤
3. ችግሩ የተከሰተው በመንግስታዊ አካሉ ድክመት ከሆነ መንግሥታዊ አካሉ ችግሩን እንዲያውቅ እና የፈፀመውንም ድክመት እንዲያርም መመሪያ ይሰጣል፤ ድክመቱ መታረሙንም ያረጋግጣል፤
4. ችግሩ ካልታረመ እና መሠረታዊ ከሆነ፣ ለችግሩ ተጠያቂ በሆነው አካል ላይ በጠቅላይ ሚኒስትሩ አማካኝነት እርምጃ እንዲወሰድ ያደርጋል፤ አፈፃፀሙንም ይከታተላል፤
5. ችግሩ የተፈጠረው ተጠሪነቱ በቅጥታ ለምክር ቤቱ በሆነ ሌላ መንግሥታዊ አካል ከሆነ በህግ መሠረት አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል።

81. ለምክር ቤቱ በቅጥታ ስለሚቀርብ ሪፖርት

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 55 (17) መሰረት ምክር ቤቱ አስፈላጊ ሆኖ ባገኘው ጊዜ የፌዴራል መንግስት ባለስልጣናትን ለጥያቄ ይጠራል፤ የህግ አስፈፃሚውን አሰራር ይመረምራል።
2. በዚህ ደንብ በአንቀፅ 12 መሰረት ምክር ቤቱ የፌዴራል መንግስትን ዓመታዊ አቅድ ያዳምጣል፤ ያፀድቃል።
3. ጠቅላይ ሚኒስትሩ በሚያዝለት ፕሮግራም መሠረት የመንግስትን አጠቃላይ የስራ እንቅስቃሴ አስመልክቶ በዓመት ሁለት ጊዜ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል፤ ሆኖም መቅረብ የሚገባው ጉዳይ አለ ብሎ ካመነ በማንኛውም ጊዜ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ማቅረብ ይችላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. ምክር ቤቱ ማንኛውም መንግሥታዊ አካል በቀጥታ ሪፖርት እንዲያቀርብ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለምክር ቤቱ በቀጥታ ሪፖርት የሚቀርበው፦
 - ሀ/ መንግሥታዊ አካሉ አንገብጋቢ በሆኑ ወቅታዊ ጉዳዮች ላይ ለምክር ቤቱ ማብራሪያ መስጠቱ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ፤
 - ለ/ መንግሥታዊ አካሉ ቋሚ ኮሚቴ ሪፖርት ሲያደርግ ወይም በኮሚቴው የክትትል እና የቁጥጥር ሂደት መሠረታዊ ችግር የታየበት ከሆነ፤
 - ሐ/ በመንግሥታዊ አካሉ ላይ አንገብጋቢ የሆኑ ጥያቄዎች በተደጋጋሚ ከህዝብ የሚነሱ ከሆኑ፤
 - መ/ መንግሥታዊ አካሉ ላይ ከአባላት ተደጋጋሚ ጥያቄ የሚነሳ ከሆነ፤
 - ሠ/ በህግ መሠረት በቀጥታ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ማቅረብ የሚገባቸው መንግሥታዊ አካላት ከሆኑ ነው።
6. የፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት፣ የፌደራል የሥነ-ምግባርና የፀረ ሙስና ኮሚሽን፣ የሰብዓዊ መብት ኮሚሽን፣ የህዝብ አንባ ጠባቂ ተቋም እና የፌደራል ዋና ኦዲተር በምክር ቤቱ በመገኘት ሪፖርት ሲያቀርቡ ከጠቅላይ ሚኒስትሩ በስተቀር የምክር ቤት አባላት የሆኑ የመንግስት የስራ ሃላፊዎች በስብሰባው መገኘት ይኖርባቸዋል።
7. የምክር ቤት አባላት ያልሆኑ የመንግስት የስራ ሃላፊዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተጠቀሱት አካላት ለምክር ቤቱ ሪፖርት ሲያቀርቡ በምክር ቤቱ በሚዘጋጁላቸው ቦታ በመገኘት ስብሰባውን ይክታተላል።
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) እና (7) የተጠቀሱት የስራ ሃላፊዎች በምክር ቤት ስብሰባ መገኘት የማይችሉ ከሆነ ይህንኑ አስቀድመው ለአፈጉባዜው በማሳወቅ ከአፈጉባዜው በሚሰጥ ፈቃድ መሰረት ሌላ የተወከለ የስራ ሃላፊ በስብሰባው ሊገኝ ይችላል።

82.ስለ ሪፖርት አቀራረብ

1. ለምክር ቤቱ ሪፖርት የሚያቀርበው የመንግሥታዊ አካሉ ኃላፊ ነው፤ ኃላፊው ሊያግዙት የሚችሉ የሥራ ባልደረቦቹን ይዞ መምጣት ይችላል።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ኃላፊው ከአቅም በላይ የሆነ ሁኔታ ሲያጋጥመው ሁኔታውን በቅድሚያ በማሳወቅ በአፈጉባዜው ፈቃድ ሪፖርቱ በምክትሉ ወይም በተወካዩ እንዲቀርብ ሊያደርግ ይችላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

83.የሪፖርት አቅራቢው የአጠራር ሥነ-ሥርዓት

1. አፈጉባዔው በዚህ ደንብ በአንቀፅ 81 እናአንቀፅ 82 የተጠቀሱት አካላት ለምክር ቤቱ ሪፖርት እንዲያቀርቡ በፅሁፍ ያሳውቃል።
2. አፈጉባዔው ሪፖርት የሚቀርብበትን ጊዜና ቦታ ቢያንስ ከአንድ ወር በፊት ማሳወቅ አለበት።
3. ሪፖርት የማቀረቢያው ጊዜ አመቺ አለመሆኑ በመንግስታዊ አካሉ ጥያቄ ቀርቦ በአፈጉባዔው ተቀባይነት ካገኘ ጊዜው ሊለወጥ ይችላል።
4. ሪፖርት አቅራቢው መንግስታዊ አካል በአንቀፅ 82 (1) መሰረት በስብሰባ ወቅት የሚገኙ ሰዎችን ስም ዝርዝር የሪፖርቱን ከመድረሱ ከአንድ ቀን በፊት ለምክር ቤቱ ማሳወቅ አለበት።

84.የሪፖርቱ ይዘትና የሚላክበት ጊዜ

1. ሪፖርቱ በመደበኛ የሥራ አንቀስቃሴ ላይ የሚያተኩር ሆኖ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡-
ሀ/ ዓመታዊ የሥራ ዕቅድ እና የተከናወኑ ተግባራት፤
ለ/ የበጀት አፈፃፀም፤
ሐ/ የሰው ሃይል አስተዳደር፤
መ/ የተገኘው ጤት፤
ሠ/ ያጋጠሙ ዋና ዋና ችግሮች እና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎች፤
ረ/ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች እና
ሰ/ ሌሎች አግባብነት ያላቸው መረጃዎች።
2. በምክር ቤቱ የተፈለገን አንድ ጉዳይ በሚመለከት የሚቀርብ ሪፖርት ከሆነ የተፈለገውን ጉዳይ አጠቃላይ በሆነ መልኩ ሊዳሰስ በሚችል መልኩ ተዘጋጅቶ መቅረብ ይኖርበታል።
3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) እና (2) የተጠቀሰው ሪፖርት ለምክር ቤቱ ከመቀረቡ ቢያንስ ከአስር ቀን በፊት በሚመለከተው መንግስታዊ አካል ሃላፊ ፊርማ ተረጋግጦ ለአፈጉባዔው መድረስ ይኖርበታል፤ አፈጉባዔውም ሪፖርቱን ለሚመለከተው ኮሚቴ ወዲያውኑ ያስተላልፋል።

85.የምክር ቤቱ ሪፖርት ስለሚሰማበት ፕሮግራም

1. በምክር ቤቱ ሪፖርት የሚሰማበትን ፕሮግራም አስቀድሞ ማዘጋጀት ይጠበቅበታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. ምክር ቤቱ የሚያዘጋጀው የሪፖርት ፕሮግራም ሃላፊነቱን ለመወጣት በሚያስችለው እና ውጤታማ ሊያደርገው በሚችል መንገድ መሆን አለበት።

86. የሪፖርት አቅራቢዎች ፕሮቶኮል እና ሥነ-ምግባር

1. በማንኛውም ሪፖርት አቅራቢ የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የጠበቀ ፕሮቶኮልና ሥነ-ምግባር ሊኖረው ይገባል።
2. የዚህ ደንብ አንቀጽ 27 አንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ሪፖርት አቅራቢ የሚከተሉትን ማክበር ይኖርበታል፡-
 - ሀ/ በተዘጋጀለት መግቢያ ወደ ምክር ቤቱ ግቢ ከገባ በኋላ በፕሮቶኮል አማካኝነት የተዘጋጀለትን ቦታ መያዝ፤
 - ለ/ አለባበሱ የምክር ቤቱን ክብር የጠበቀ መሆን፤
 - ሐ/ ለሪፖርት አቀራረቡ ከሚያስፈልጉት ቁሳቁስ እና ሰነዶች ውጭ ሌሎች አላስፈላጊ ቁሳቁሶች አለመያዝ፤
 - መ/ በምክር ቤቱ አዳራሽ ሲጋራ ማጨስ እና ሌሎች አላስፈላጊ ተግባራትን አለመፈፀም።
3. የፅህፈት ቤቱ ፕሮቶኮል ክፍል የሚከተሉትን ተግባራት ያከናውናል።
 - ሀ/ ወደ ምክር ቤቱ የሚመጣን ሪፖርት አቅራቢ ተዘጋጅቶ መጠበቅ እና በአግባቡ መቀበል፤
 - ለ/ ሪፖርት አቀራረቡ መምጣቱን ለአፈጉባዬው ማሳወቅና የሚሰጠውን ትዕዛዝ መፈፀም፤
 - ሐ/ በስብሰባው ጊዜ ሪፖርት አቀራረቡን ወደ ስብሰባው አዳራሽ ማስገባት እና የተዘጋጀለትን ቦታ እንዲይዝ ማድረግ፤
 - መ/ ሪፖርት አቀራረቡ ሪፖርቱን ካቀረበ በኋላ በአግባቡ መሸናገት።

87. በሪፖርት ላይ የሚደረግ ውይይት የሚመራበት ስርዓት

1. በአፈጉባዬው ጋባዥነት የሚመለከተው ኮሚቴ ሊቀመንበር አቅራቢውን በማስተዋወቅ ሪፖርቱን እንዲያቀርብ ይጋብዛል።
2. ሪፖርት አቀራረቡ የተዘጋጀውን ሪፖርት እንደ አመቺነቱ በንባብ ወይም በገለፃ መልክ ሊያቀርብ ይችላል።
3. ሪፖርቱ ከተሰማ በኋላ በሚመለከተው ኮሚቴ የተዘጋጁ ጥያቄዎች እና አስተያየቶች እንዲቀርቡ ይደረጋል።
4. ከኮሚቴው ለቀረቡ ጥያቄዎች እና አስተያየቶች መልስ ከተሰጠ በኋላ የፓርላማ ቡድኖች እና አባላት ጥያቄና አስተያየት እንዲያቀርቡ ይደረጋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

5. ሪፖርት አቀራቢው በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (4) ለተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ምላሽ ይሰጣል።
6. ሪፖርት አቀራቢው በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (4) እና (5) መሰረት በቀረቡ ጥያቄዎችና አስተያየቶች በሰጠው ምላሽ የማይስማማ አባል ተጨማሪ ጥያቄ ማቅረብ ይችላል።
7. ለተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች በሙሉ ምላሽና ማብራሪያ በሪፖርት አቀራቢው ከተሰጠ በኋላ አፈጥሮአዊ ሪፖርቱን አስመልክቶ የማጠቃለያ አስተያየት በሚመለከተው ኮሚቴ እንዲሰጥ ያደርጋል።
8. የቀረበው ሪፖርትና የተሰጠው ምላሽ አከራካሪ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ምክር ቤቱ እንደአስፈላጊነቱ በሪፖርቱ ላይ ድምፅ ሊሰጥ ይችላል።
9. ምክር ቤቱ በቀረበው ሪፖርት ላይ ጥርጣሬ ካደረበት ወይም በበቂ ሁኔታ አልቀረበም ብሎ ካመነ ወይም በማያጠራጥር ሁኔታ መሠረታዊ ችግር ያለው ሆኖ ካገኘው ጉዳዩ በሚመለከተው ኮሚቴ ተጣርቶ እንዲቀርብለት በማድረግ ወይም ማጣራት ሳያስፈልገው በዚህ ደንብ አንቀፅ 80 የተመለከቱትን እርምጃዎች እንደሁኔታው ተፈፃሚ ሊያደርግ ይችላል።

88. ኮሚቴ ለምክር ቤቱ ስለሚያቀርበው ሪፖርት

1. በእያንዳንዱ ኮሚቴ እንደአስፈላጊነቱ ስለስራ እንቅስቃሴው ለምክር ቤቱ ሪፖርት ሊያቀርብ ይችላል።
2. በኮሚቴ የሚቀርብ ሪፖርት የሚከተሉትን ጉዳዮች የሚመለከት ሊሆን ይችላል፡-
ሀ/ ምክር ቤቱ ሊያውቃቸው ወይም ውሳኔ ሊያስተላልፍባቸው የሚገቡ ጉዳዮች፤
ለ/ የእቅድ አፈፃፀሙን፤
ሐ/ ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ የመፍትሄ እርምጃዎችን፤ ወይም
መ/ ሌሎች አግባብነት ያላቸው ጉዳዮችን።
3. የኮሚቴ ሪፖርት የሚቀርበው በሊቀመንበሩ አማካኝነት ይሆናል።

89. ማስረጃ ስለ መመርመር

1. ምክር ቤቱ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ማናቸውንም ምስክር፤ ሰነድ ወይም ሎሎች ማስረጃዎችንና መረጃዎችን መስማት ወይም መመርመር ይችላል።
2. ምክር ቤቱ አንድ አስፈላጊነቱ በራሱ ወይም በኮሚቴ አማካኝነት ምስክርነት ሊሰማ ወይም ሠነድ ሊመረምር ይችላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. ምክር ቤቱ ለምስክርነት የሚፈለገውን ግለሰብ ምስክርነት የሚሰጥበትን ጉዳይ፣ ቦታና ጊዜ በማሳወቅ አንደኛውን ለሚፈለግበት በደብዳቤ ይጠራል።
4. ለምስክርነት የሚፈለገው ግለሰብ የሚሰጠው ምስክርነት አንደኛውን በፅሁፍ የተደገፈ ወይም ጥያቄው ተራ በተራ እየቀረበለት የቃል መልስ በመስጠት ሊሆን ይችላል።
5. ምስክሩ በጥያቄ ያልቀረበለት ነገር ግን ለጉዳዩ ጠቃሚ የሆነ የሚያውቀው መረጃ ካለ አስፈላጊ ነጥቡን በተጨማሪነት ሊገልፅ ይችላል።
6. ምክር ቤቱ ለያዘው ጉዳይ አግባብነት ያለው ሰነድ እንዲቀርብለት የሚመለከተውን አካል ወይም ግለሰብ ሰነዱን አንደኛውን ዋናውን ወይም ቅጂውን በሚፈለገው ጊዜ እንዲያቀርብ በደብዳቤ ትዕዛዝ መስጠት ይችላል።
7. በምክር ቤቱ የሚፈለገው ሰነድ ከተመረመረ በኋላ ለሚመለከተው አካል ወይም ግለሰብ በአግባቡ ይመለሳል።
8. ምክር ቤቱ ከሚመለከተው አካል ወይም ከግለሰብ አስፈላጊ ሰነድ እንዲቀርብለት ሲጠይቅ ወይም የቃል ምስክርነት ቀርቦ እንዲሰጥ ሲያደርግ በሕገ-መንግሥቱና በሌሎች ህጎች የተደነገጉትን ገደቦችና ነፃነቶች ማክበር አለበት።
9. ምስክርነት የሚሰጥ ወይም ሰነድ የሚያቀርብ ግለሰብ የሚከተለውን ቃል መሃላ ይፈፅማል፡-
እኔ..... በዛሬው ዕለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት (ወይም በ..... ኮሚቴ) ፊት የምሰጠው ቃል ወይም ያቀረብኩት ሰነድ ትክክለኛ እና የደበቅሁት ነገር የሌለ መሆኑን አረጋግጣለሁ።
10. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (9) የተጠቀሰው ቃል መሃላ በሚመለከተው አካል ይከናወናል።

90. ምክር ቤቱ ስለሚሰጠው የአዲት ትዕዛዝ

1. ምክር ቤቱ ማንኛውም አካል የተመደበለትን በጀት ከዓላማው ውጭ ማዋሉን ሲገምት ወይም ከፍተኛ የበጀት አጠቃቀም ስርዓት መጓደል ወይም መባከን መኖሩን ሲገነዘብ የሂሳብ ምርመራ እንዲደረግ ሊያዝ ይችላል።
2. ምክር ቤቱ የሚሰጠው የአዲት ትዕዛዝ የሚከናወነው በፌዴራል ዋና አዲተር ወይም እርሱ በሚወክለው አካል ይሆናል።
3. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) የተደነገገው የአዲት ትዕዛዝ የሚሰጠው በአፈጉባዔው ሆኖ፡-

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ ሊመረመር የተፈለገውን አካል፤

ለ/ የሚመረመረውን ጉዳይ፤ እና

ሐ/ የአዲት ሪፖርት የሚቀርብበትን ጊዜ፤

ያመላክተ መሆን አለበት።

4. ምክር ቤቱ የአዲት ሪፖርቱን ከሰማ በኋላ በዚህ ደንብ አንቀጽ 80 የተጠቀሱትን እርምጃዎች እንደሁኔታው ሊወሰድ ይችላል።

91. ጥቆማዎችን ስለመቀበል

1. ምክር ቤቱ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ጥቆማዎችን ሊቀበል ይችላል፦

ሀ/ በመንግሥት ወይም በህዝብ ሀብት እና ጥቅም ላይ የደረሰ ወይም ሊደርስ የሚችል ጉዳትን በሚመለከት፤

ለ/ ሕገ-መንግሥቱን አደጋ ላይ የሚጥል ሁኔታ ከተፈጠረ ወይም ይፈጠራል ተብሎ ሲገመት፤

ሐ/ የመንግስት ፖሊሲ እና ስትራቴጂን የሚያደናቅፍ ሁኔታ ሲከሰት፤

መ/ በህዝቦች መካከል ግጭት ከተፈጠረ ወይም ግጭት ሊያስነሳ የሚችል ሁኔታ ሲያጋጥም፤

ሠ/ የሰብዓዊ መብት ሲጣስ፤

ረ/ ከፍተኛ የሆነ ሰው ሰራሽና የተፈጥሮ አደጋ ሲከሰት።

2. ማንኛውም የሚቀርብ ጥቆማ ትክክለኛ ማስረጃ ሊኖረው ይገባል።

3. ጥቆማው በጽሑፍ ተዘጋጅቶ የጠቋሚውን ስም፣ ሙሉ አድራሻ እና ፊርማ የያዘ መሆን አለበት።

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መስረት ያልቀረበ ጥቆማ ተቀባይነት የለውም።

5. በአግባቡ የቀረበ ጥቆማ ተጣርቶ አስፈላጊው ውሳኔ ይስጥበታል፤ ጠቋሚውም ውሳኔውን እንዲያውቀው ሊደረግ ይችላል።

6. ምክር ቤቱ የጠቋሚዎችን ማንነት በሚስጥር ይጠብቃል።

92. የጥያቄ ጊዜ

1. አፈጉባዔው በሌላ ሁኔታ ካልወሰነ በስተቀር ምክር ቤቱ ሚኒስትሮች በቃል መልስ የሚስጡበት በየሳምንቱ ሐሙስ የአንድ ሰዓት የጥያቄ ጊዜ ይኖረዋል።

2. ጠቅላይ ሚኒስትሩ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) ከተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ በወር አንድ ጊዜ የቃል መልስ የሚሰጥበት የአንድ ሰዓት የጥያቄ ጊዜ ይኖረዋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው ቢኖርም ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሪፖርት በሚያቀርብበት ወር የጥያቄ ጊዜ አይኖረውም።

93. የጥያቄ አቀራረብ

1. ማንኛውም የቃል መልስ የሚፈልግ ጥያቄ የሚያቀርብ አባል ጥያቄውን ቢያንስ ከአስር ቀን በፊት ለአፈጉባዔው በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት። የጥያቄ ማስታወቂያውም፡-
ሀ/ የጥያቄውን ይዘት፤
ለ/ መልስ እንዲሰጥ የሚፈለገው የሚኒስቴር መስሪያ ቤት ስም፤
ሐ/ የጠያቂውን ስምና ፈርማ፤
የያዘ መሆን አለበት።
2. ማንኛውም አባል ለህዝብ ጠቀሜታ ባለው ጉዳይ ላይ ለሚመለከተው ሚኒስትር ጥያቄ ማቅረብ ይችላል።
3. ማንኛውም አባል በአንድ የጥያቄ ጊዜ ከአንድ ጥያቄ በላይ ማቅረብ አይችልም።
4. አፈጉባዔው በዚህ ደንብ በአንቀጽ 95 መሠረት የተቀበላቸውን ጥያቄዎች በማድረጃት ለሚመለከተው ሚኒስትር ይልካል፤ መልስ የሚሰጥበትን ፕሮግራም ከሚመለከተው አካል ጋር በመመካከር ይወሰናል፤ አባላትም እንዲያውቁት ያደርጋል።

94. የጥያቄ ይዘት

የቃል መልስ የሚፈልግ ማንኛውም ጥያቄ የሚከተሉትን ማሟላት ይኖርበታል፡-

1. ግልጽ፣ አጭር፣ ለአንድ የተወሰነ ጉዳይ መልስ የሚፈልግ እና የመሪ ጥያቄ ባህሪ የሌለው መሆን አለበት፤
2. የሰዎችን መልካም ስም የማይጎዳ ቋንቋውም የምክር ቤቱን ክብር የጠበቀ መሆን አለበት፤
3. የግል አስተያየትን፣ ለተወሳሰበ የህግ ጥያቄ መፍትሄ የሚጠይቅና በመላምት ላይ የተመሠረተ መሆን የለበትም፤
4. የግለሰብን ባህሪ ወይም ፀባይ የተመለከተ መሆን የለበትም፤
5. ጉዳዩ በፌዴራል መንግሥት የሥልጣን ክልል ስር የሚወድቅ መሆን አለበት፤
6. በኮሚቴ በመታየት ላይ ያለን ጉዳይ የሚጠይቅ መሆን የለበትም፤
7. በተመደበው የጥያቄ ጊዜ ውስጥ ሊመለስ የማይችል ሰፊ የፖሊሲ ጥያቄ መሆን የለበትም፤

የፍትህ ሚኒስቴር

8. ቀደም ሲል ምላሽ ያገኘ ወይም ተቀባይነት ያጣ ጥያቄን የሚመለከት መሆን የለበትም
9. በጥቃቅን ጉዳዮች ላይ መረጃ የሚጠይቅ መሆን የለበትም፤
10. ለወቅቱ ሁኔታ ጠቀሜታ የሌለው ያለፈ ታሪክ የሚያንፀባርቅ መረጃ የሚጠይቅ መሆን የለበትም፤
11. በቀላሉ ከሰነድ ወይም ከጽሁፍ ማግኘት የሚቻል መረጃን የሚመለከት መሆን የለበትም፤
12. በፌደራል መንግሥት ቀጥተኛ ኃላፊነት ሥር ያልሆነና በሌላ አካል ወይም ግለሰብ ቁጥጥር ሥር የሆነ ጉዳይን የሚመለከት መሆን የለበትም፤
13. በፍርድ ቤት በመታየት ላይ ያለን ጉዳይ ወይም ከፊል የፍርድ ቤት ሥልጣን ባለው ወይም ሥልጣን በተሰጠው ሌላ አካል በመመርመር ወይም በመጣራት ላይ ያለን ጉዳይ የሚመለከት መሆን የለበትም፤
14. ጥያቄው በሚኒስቴሩ ሥልጣን ስር የሚገኝ መሆን አለበት፤
15. የወዳጅ አገራትን ከብር የሚነካ መሆን የለበትም፤
16. በባህሪያቸው አገራዊ ሚስጥር የሆኑ ጉዳዮችን የሚመለከት መሆን የለበትም።

95. ጥያቄው ተቀባይነት ስለሚያገኝበት ሁኔታ

1. አፈ-ጉባዔው የቀረበውን የጥያቄ ማስታወቂያ በዚህ ደንብ በአንቀፅ 93 እና በአንቀፅ 94 መሠረት በመመርመር ሊቀበለው ወይም ውድቅ ሊያደርገው ይችላል።
2. ተቀባይነት አግኝተው ለምክር ቤቱ የሚቀርቡ ጥያቄዎች ከሰብሰባ በፊት ለአባላት መድረስ አለባቸው።
3. በአንድ የሰብሰባ ወቅት መቅረብ ያለበት የጥያቄ ብዛት ከአስራ አምስት መብለጥ የለበትም።
4. አፈ-ጉባዔው የተቀበላቸውን ጥያቄዎች አንደኛውም ተከተላቸው የአቅራቢዎቹን ስም በመጥቀስ መልስ እንዲሰጥ ያደርጋል።
5. በዚህ ደንብ የተደነገገውን መመዘኛ ያሟሉ ከአስራ አምስት በላይ ጥያቄዎች ሲኖሩ ለምክር ቤቱ የሚቀርቡ ጥያቄዎች የህዝብን ጥቅም መሠረት በማድረግ በአፈ-ጉባዔው ይለያሉ፤ ቀሪዎቹ በሌላ የጥያቄ ጊዜ መልስ እንዲያገኙ ይደረጋል።
6. አንድ አባል ያቀረበውን ጥያቄ መተው ሲፈልግ ስብሰባው ከመጀመሩ በፊት ለአፈ-ጉባዔው ያሳውቃል፤ ለጥያቄውም መልስ አይሰጥበትም።

የፍትህ ሚኒስቴር

7. በጥያቄ ጊዜ በሚቀርብ ጥያቄና በሚሰጥ መልስ ላይ ምንም ዓይነት ክርክር አይካሄድም።

96. ስለተጨማሪ ጥያቄ

1. አፈ-ጉባዔው ለጥያቄ በተመደበው ጊዜ ውስጥ በሚኒስትሮች የተሰጠን መልስ መነሻ በማድረግ ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ በአቀራቢው ወይም በሌላ አባል እንዲቀርብ ሊያደርግ ይችላል።

2. አፈ-ጉባዔው ከዚህ በሚከተሉት ሁኔታዎች ተጨማሪ የማብራሪያ ጥያቄ ላይቀበል ይችላል፡-

ሀ/ ከቀረበው ጥያቄ ወይም ከተሰጠው መልስ ውጭ ሲሆን፤

ለ/ መረጃ ከመጠየቅ ይልቅ መረጃ የሚሰጥ ሲሆን፤

ሐ/ ከአንድ በላይ የሆኑ ጉዳዮችን ያካተተ ሲሆን፤

መ/ የማመን ወይም የመካድ አስተያየት የሚጠይቅ ሲሆን፤

ሠ/ በዚህ ደንብ በአንቀፅ 93 (3) እና አንቀፅ 94 የተደነገጉትን የማያሟላ ከሆነ።

97. በአጭር ጊዜ ማስታወቂያ የሚቀርብ ጥያቄ

1. በዚህ ደንብ አንቀፅ 93 የተደነገገው ቢኖርም ለህዝብ ጠቀሜታ ያለው አስቸኳይ ጥያቄ ከአስር ቀን ባነሰ ማስታወቂያ በአፈ-ጉባዔው ፈቃድ ለምክር ቤቱ ሊቀረብ ይችላል።

2. በአጭር ጊዜ ማስታወቂያ የሚቀርብ ጥያቄን ያቀረበ አባል ምክንያቱን በተብራራ መልኩ በጽሁፍ ማቅረብ አለበት፤ ሆኖም በቂ ማብራሪያ ያልተሰጠበት ማስታወቂያ ለአባሉ እንዲመለስ ይደረጋል።

3. አፈ-ጉባዔው ጥያቄ የቀረበለትን ሚኒስትር አስቀድሞ በማማከር በጥያቄው ጊዜ መልስ እንዲሰጥበት ሊያደርግ ይችላል።

4. ሚኒስትሩ በወቅቱ መልስ መስጠት ካልቻለ ከአፈ-ጉባዔው ጋር በመመካከር በሌላ የጥያቄ ጊዜ መልስ መስጠት ይችላል።

5. በአንድ የጥያቄ ጊዜ በአጭር ጊዜ ማስታወቂያ ሊቀርብ የሚችለው ጥያቄ አንድ ብቻ ይሆናል።

6. በአጭር ጊዜ የሚቀርብ ማስታወቂያ ጥያቄ ከአንድ በላይ በሆኑ አባላት ፊርማ የቀረበ ከሆነ በቀረበው የስም ዝርዝር ላይ መጀመሪያ በተጠቀሰው ስም እንደቀረበ ተደርጎ ይወሰዳል።

የፍትህ ሚኒስቴር

7. በአጭር ጊዜ ማስታወቂያ የቀረቡ ተመሳሳይ ጥያቄዎች ላሉ አፈ-ጉባኤው ለይቶ ያቀርባል ወይም ጥያቄዎቹን በአንድ አጠቃሎ ሊቀርብ ይችላል ሚኒስትሩም ተጠቃሎ ለቀረበው ጥያቄ አጠቃላይ መልስ ይሰጣል።
8. ጥያቄውና አቅራቢው በአፈ-ጉባኤው ከተገለፁ በኋላ ሚኒስቴሩ መልስ እንዲሰጥበት ይደረጋል።
9. በዚህ ደንብ ስለ ጥያቄ አቀራረብ የተደነገጉት ለዚህ አንቀፅ አፈፃፀም እንደ አስፈላጊነቱ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

98. ስለ እምነት ማጣት ድምጽ

ማንኛውም አባል በሚኒስትሮች ምክር ቤት ላይ እምነት አጥቻለሁ የሚል ሞሽን ማቅረብ ይችላል።

99. ስለ እምነት ማጣት ሞሽን አቀራረብና ተቀባይነት

1. የሞሽኑ ማስታወቂያ ከምክር ቤቱ ስብሰባ ከሁለት ቀን በአፈ-ጉባኤው በኩል ለምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ በፅሁፍ መቅረብ አለበት።
2. አማካሪ ኮሚቴው የማስታወቂያ ሞሽኑ ስርዓቱን ተከትሎ በአግባቡ የቀረበ ሆኖ ካገኘው ለምክር ቤቱ እንዲያቀርብ ሊያደርግ ይችላል።
3. አፈ-ጉባኤው በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) መሰረት በአማካሪ ኮሚቴው ተቀባይነት ያገኘውን የሞሽን ማስታወቂያ አቅራቢዊ በንባብ ለምክር ቤቱ እንዲያቀርብ ያደርጋል።
4. የቀረበው የእምነት ማጣት ሞሽን በአንድ ሦስተኛ የምክር ቤት አባላት ከተደገፈ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ ውይይት እንዲደረግ አፈ-ጉባኤው ቀጠሮ ይይዛል።
5. የእምነት ማጣት ሞሽኑ የአንድ ሦስተኛ የምክር ቤት አባላት ድምፅ ድጋፍ ካላገኘ ጥያቄው ውድቅ መሆኑን አፈ-ጉባኤው ለምክር ቤቱ ይገልፃል።
6. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (4) መሠረት ሞሽኑ ድጋፍ ካገኘ ውይይት ይካሄዳል፤ አፈ-ጉባኤውም በጉዳዩ ላይ በቂ ውይይት ተደርጓል ብሎ ሲያምን ድምፅ እንዲሰጥ ያደርጋል።
7. አፈ-ጉባኤው በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (4) መሠረት ድጋፍ ባገኘው ሞሽን ላይ ለሚደረገው ውይይት አስፈላጊውን የንግግር ጊዜ ይመድባል።

ምዕራፍ አስራ ሁለት

የህዝብ ተሳትፎ

100. ጠቅላላ

የፍትህ ሚኒስቴር

ምክር ቤቱ አስፈላጊ ናቸው በሚላቸው ጉዳዮች ዜጎችና የተለያዩ አካላት እንዲሳተፉ ያደርጋል።

101. ተሳትፎ የሚደረግባቸው ጉዳዮች

በዚህ ደንብ በአንቀፅ 100 የተደነገገው እንደ ተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ የሚከተሉትን ተግባራት ሲያከናውን የዜጎችና የተለያዩ አካላትን ተሳትፎ ሊጠቀም ይችላል፡-

1. በህግ አወጣጥ ሂደት፤
2. የወጡ ህጎች አፈፃፀምና ያስገኙትን ውጤት በተመለከተ፤
3. በበጀት ማፅደቅ ሂደት፤
4. በበጀት አፈፃፀም፤ በአግባቡ ስራ ላይ መዋሉና የተፈለገውን ውጤት ስለማስገኘቱ በተመለከተ፤
5. በአዲት “በመንግስትና በዘርፍ ደረጃ በሚወጡ ፖሊሲዎችና እቅዶች፤
6. በመንግስትና በዘርፍ ደረጃ በሚወጡ ፖሊሲዎችና እቅዶች
7. በፖሊሲዎችና በእቅዶች አፈፃፀምና የተፈለገውን ውጤት ማምጣታቸውን በተመለከተ፤
8. በመስክ ጉብኝት ግኝቶችና ሪፖርቶች
9. በምርጫ ክልል ጥያቄዎችና አስተያየቶች፤
10. በወቅታዊ ጉዳዮች ዙሪያ፤
11. ሌሎች የህዝብንና የመንግስት ጥቅምን በሚመለከቱ ጉዳዮች።

102. ተሳታፊ አካላት

ተሳትፎ የሚያደርጉ አካላት አንደ የጉዳዩ አግባብነት የሚወስኑ ሆኖ ምክር ቤቱ በሚያከናውናቸው ተግባራት የሚከተሉት አካላት ሊሳተፉ ይችላሉ፡-

1. የክልል መንግስታትና የከተማ አስተዳደሮች፤
2. የመንግስት አካላት፤
3. የትምህርት ተቋማት፤
4. የብዙሃን ማህበራት፤
5. የሙያ ማህበራት፤
6. የንግድ ማህበረሰብ፤
7. የፖለቲካ ፓርቲዎች፤
8. የአካላትና ጥቃቅን ማህበራት፤
9. የመገናኛ ብዙሃን፤
10. ሌሎች ባለድርሻ አካላት።

የፍትህ ሚኒስቴር

103. ተሳትፎ የሚፈፀምባቸው መንገዶች

ምክር ቤቱ በሚያከናውናቸው ተግባራት የዜጎችንና የተለያዩ አካላትን ተሳትፎ ለማረጋገጥ የሚከተሉትን መንገዶች በስራ ላይ ያውላል፦

1. የህዝብ አስተያየት መስጫ መድረኮችን በማዘጋጀት፤
2. በፅሁፍ አስተያየቶችን ፣ጥያቄዎችንና ጥቆማዎችን በመቀበል፤
3. በነፃ የስልክ ጥሪ፤
4. የኢንፎርሜሽን ኮሚሽኬሽን ቴክኖሎጂን በመጠቀም፤
5. በፋክስና በፖስታ፤
6. የመገናኛ ብዙሃንን በመጠቀም፤
7. በሚደረግ ጥሪ መሠረት በምክር ቤቱና በቋሚ ኮሚቴዎች ስብሰባዎች ሂደት በመታዘብ፤
8. አግባብነት ያላቸው ሌሎች መንገዶችን በመጠቀም።

104. የተሳትፎ ሪፖርትና ግብዓት

1. ማናቸውም ለአስተያየትና ለተሳትፎ የቀረበ ጉዳይ ሂደቱ እንደ ተጠናቀቀ ራሱን የቻለ ሪፖርት ይዘጋጅለታል።
2. ሪፖርቱ አጠቃላይ የተሳትፎውን መረጃ የሚይዝ ሆኖ የተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች እንዲሁም በግብዓትነት ተቀባይነት የሚያገኙና የማያገኙ ነጥቦችን መግለፅ ይኖርበታል።
3. በግብዓትነት ተቀባይነት ያገኙና ያላገኙ ነጥቦች በሪፖርቱ በሚገለፁበት ጊዜ ለምን ተቀባይነት እንዳገኙና አንዳላገኙ የሚያስረዳ በቂ ምክንያትና ማብራሪያ መቀመጥ ይኖርበታል፤ የሚመለከታቸው አካላትም እንዲያውቁት ይደረጋል።

ምዕራፍ አስራ ሦስት

የሹመት እና የአስያየም ሥነ-ሥርዓት

105. በምክር ቤቱ የሚመረጡ፣ የሚሾሙ እና ሹመታቸው የሚፀድቅ ባለስልጣናት

ምክር ቤቱ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 55(13) ፣ አንቀፅ 55 (19) ፣ አንቀፅ 73 (1) ፣ አንቀፅ 81(1) ፣ አንቀፅ 101 (1) ፣ አንቀፅ 102(2) እና አንቀፅ 103(2) መሠረት የሚከተሉትን ባለሥልጣናት ይመርጣል፣ ይሰይማል፣ ይሾማል ወይም ሹመታቸውን ያፀድቃል፦

1. የጠቅላይ ሚኒስትርን፤
2. የምክር ቤቱን አፈጉባኤና ምክትል አፈጉባኤን፤
3. የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት፣ ምክትል ፕሬዚዳንት እና ሌሎች

የፍትህ ሚኒስቴር

4. የፌዴራል ፍርድ ቤት ዳኞችን፤
5. ሚኒስትሮችን፤
6. ኮሚሽኖችን፤
7. የፌዴራል ዋና አዲተርን፤
8. የብሔራዊ የምርጫ ቦርድ አባላትን፤
9. የህዝብ ቆጠራ ኮሚሽን አባላትን፤ ሌሎች ሹመታቸው በምክር ቤቱ የሚጸድቅ ወይም የሚመረጡ ባለስልጣናትን።

106. የምክር ቤት አፈጉባኤና ምክትል አፈ ጉባኤ አመራረጥ

የአፈ-ጉባኤውና የምክትል አፈ-ጉባኤው አመራረጥ በዚህ ደንብ አንቀጽ 8 መሰረት ይከናወናል።

107. የጠቅላይ ሚኒስትሩ አሰያየም

1. በህገ መንግስቱ አንቀጽ 73 መሰረት ጠቅላይ ሚኒስትሩ አብላጫ መቀመጫ ካገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ጣምራ የፖለቲካ ድርጅቶች ከምክር ቤት አባላት መካከል በምክር ቤቱ ይሰየማል።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት አብላጫ መቀመጫ ካገኘው የፖለቲካ ድርጅት ወይም ጣምራ ድርጅቶች የተወከለው አባል የሚሰየመውን ጠቅላይ ሚኒስትር ለምክር ቤቱ እንዲያስተዋውቅ በአፈጉባኤው እድል ይሰጠዋል።
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት የቀረበውን ጠቅላይ ሚኒስትር ምክር ቤቱ በቀጥታ ተቀብሎ ያፀድቃል። የተሰየመው ጠቅላይ ሚኒስትርም በዚህ ደንብ በአንቀጽ 109 መሰረት በአጭር ጊዜ ውስጥ ካቢኔውን በማድረጅ ለምክር ቤቱ አቅርቦ ያፀድቃል።

108. የፌዴራል ፍርድ ቤቶች ዳኞች የሹመት አፀዳደቅ

1. በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 74 (7) እና አንቀጽ 81(1) መሠረት የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት እና ምክትል ፕሬዚዳንት በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት በምክር ቤቱ ይሾማሉ።
2. ሌሎች የፌዴራል ፍርድ ቤት ዳኞችን በተመለከተ ጠቅላይ ሚኒስትሩ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 81 (2) እና በፌዴራል ዳኞች አስተዳደር ጉባኤ ማቋቋሚያ አዋጅ መሠረት የቀረቡለትን እጩዎች ለምክር ቤቱ አቅርቦ ያሾማል።
3. ጠቅላይ ሚኒስትሩ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት ዳኞችን ለሹመት ሲያቀርብ የእያንዳንዱን ተሟላ አጠቃላይ መረጃ ከሹመት ጥያቄው ጋር አያይዞ ማቅረብ ይኖርበታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. አባላት በቀረቡ እጩ ዳኞች ላይ ክርክር በሚያደርጉበት ወቅት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ወይም እርሱ የወክለው ሰው ወይም የፌደራል የዳኞች አስተዳደር ጉባዔ ተወካይ በመቅረብ አስፈላጊውን ማብራሪያ ለምክር ቤቱ መስጠት አለበት፤ ምክር ቤቱም ተወያይቶ የቀረበውን ሹመት ያፀድቃል።
 5. ምክር ቤቱ ተጀሚውን አስመልክቶ መሟላት ያለበት ተጨማሪ መረጃ መቅረብ አለበት ብሎ ካመነ የተፈለገው መረጃ እስኪሟላ ድረስ የሹመት ጥያቄውን ሊያዘገየው ይችላል።
 6. ምክር ቤቱ በእጩነት በቀረበው ዳኛ ላይ መሠረታዊ ችግር አለ ብሎ ካመነ የቀረበውን የሹመት ጥያቄው ውድቅ ሊያደርገው ይችላል።
 7. በህግ በተደነገገው መሠረት ከሥራው እንዲነሳ በዳኞች አስተዳደር ጉባዔ የውሳኔ ሃሳብ የቀረበበት ዳኛ በምክር ቤቱ ተጣርቶ የመጨረሻ ውሳኔ ይሰጥበታል።
- 109. የሚኒስትሮች፣ የኮሚሽነሮች፣ የዋና አዲተር፣ የምርጫ ቦርድ አባላት እና የህዝብ ቆጠራ ኮሚሽን አባላት የሹመት አፀዳደቅ**
1. ምክር ቤቱ በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 74 (2) ፣ አንቀፅ 74 (7) ፣ አንቀፅ 101 (1) ፣ አንቀፅ 102 (2) እና አንቀፅ 103 (2) መሠረት በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት የሚኒስትሮች ምክር ቤት አባላትን፣ ኮሚሽነሮችን፣ ዋና አዲተርን፣ የብሔራዊ ምርጫ ቦርድ አባላትን፣ የህዝብ ቆጠራ ኮሚሽን አባላትን እንዲሁም በሌሎች ህጎች በጠቅላይ ሚኒስትሩ አቅራቢነት በምክር ቤቱ የሚሾሙ ባለስልጣናትን ሹመት ያፀድቃል።
 2. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) መሠረት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ተጀሚዎችን ለምክር ቤቱ ሲያቀርብ የእያንዳንዱን ተጀሚ አጠቃላይ መረጃ ከሹመት ጥያቄው ጋር አያይዞ ማቅረብ አለበት።
 3. አባላት በእያንዳንዱ ዕጩ ተጀሚ ላይ ክርክር በሚያደርጉበት ወቅት ጠቅላይ ሚኒስትሩ ወይም እንደ ሁኔታው እርሱ የሚወክለው ሰው በመገኘት ለምክር ቤቱ ማብራሪያ መስጠት አለበት። ምክር ቤቱም በሹመት ጥያቄው ላይ ውይይት ካደረገ በኋላ ሹመቱን ያፀድቃል።
 4. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (3) የተደነገገው ቢኖርም ምክር ቤቱ የዚህን ደንብ አንቀፅ 108 (5) እና (6) ድንጋጌዎች እንደሁኔታው ተግባራዊ ሊያደርግ ይችላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

5.በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተጠቀሱት ባለሥልጣናት ከሥልጣናቸው ሲነሱ የተወሰደውን እርምጃ በተመለከተ ጠቅላይ ሚኒስትሩ ለአፈጉባዔው ያሳውቃል።

6.በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (5) የተደነገገው ቢኖርም ተጠሪነታቸው ለምክር ቤቱ የሆኑትን ተቋማት የሚመሩ ሆነው ሹመታቸው በጠቅላይ ሚኒስትሩም ሆነ በሌላ አካል አቅራቢነት በምክር ቤቱ የጸደቀላቸው ባለሥልጣናት ከሥልጣናቸው የሚነሱት በህግ መሠረት በምክር ቤቱ ይሆናል።

110.ሹመታቸው በቀጥታ በምክር ቤቱ ስለሚፀድቅ ባለስልጣናት

1.ሹመታቸው በቀጥታ በምክር ቤቱ መፅደቅ የሚገባቸው ባለስልጣናት በአፈጉባዔው ወይም በሚመለከተው ከሚቱ አቅራቢነት በምክር ቤቱ ይፅድቃል።

2.በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) መሠረት የሹመት ጥያቄ ለምክር ቤቱ የሚያቀርብ አካል የተሟላውን አጠቃላይ መረጃ አያይዞ ማቅረብ አለበት። ምክር ቤቱም በሹመት ጥያቄው ላይ ከተወያየ በኋላ ሹመቱን ያፅድቃል።

3.በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) የተደነገገው ቢኖርም ምክር ቤቱ የዚህን ደንብ አንቀፅ 108 (5) እና (6) ድንጋጌዎች እንደ ሁኔታው ተግባራዊ ሊያደርግ ይችላል።

111. ቃለ-መሃላ ስለመፈፀም

1.ማንኛውም ሹመቱ በምክር ቤቱ የሚፀድቅ ወይም የሚሰየም ወይም የሚመረጥ ባለስልጣን በምክር ቤቱ ፊት በመቅረብ ቃለ-መሃላ መፈፀም ይኖርበታል።

2.ማንኛውም ሹመቱ በምክር ቤቱ የፀደቀ ወይም የተሰየመ ወይም የተመረጠ ባለስልጣን በምክር ቤቱ ፕሮቶኮል አማካኝነት የምክር ቤቱን ክብርና ጥገስ በጠበቀ መልኩ ተዘጋጅቶ ወደ ምክር ቤቱ አዳራሽ በመግባት በፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት ወይም ምክትል ፕሬዚዳንት አማካኝነት ቃለ-መሃላውን ይፈፅማል።

3.የቃለ-መሃላው ይዘትም እንደሚከተለው ይሆናል፡- “እኔ..... በዛሬው ዕለት በህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ፊት ቀርቤ..... ሆኜ ስሾም ለሕገ-መንግሥቱ ታማኝ በመሆን፤ ከአገሪቷ እና ከህዝቡ የተጣለብኝን ኃላፊነት በቅንነት፤ በታታሪነት እንዲሁም ህግንና ስርዓትን መሠረት በማድረግ ሥራዬን ለመፈጸም ቃል እገባለሁ።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. ቃለ-መሃላውን የሚፈፅመው የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት ፕሬዚዳንት በሆነ ጊዜ ምክትሉ ቃለ-መሃላውን ያስፈፅማል።
5. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (3) የተደነገገውን ቃለ-መሃላ ሳይፈፅም ማንኛውም ተጽሟ ሥራ መጀመር አይችልም።
6. በአሳማኝ ምክንያት ካልቀረበ በስተቀር ማንኛውም ሹመቱ በምክር ቤቱ የፀደቀ ወይም የተየሰመ ወይም የተመረጠ ባለስልጣን ወዲያውኑ ቃለ-መሃላውን መፈፀም አለበት።
7. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (6) መሠረት ወደ ምክር ቤቱ ቀርቦ ቃለ-መሃላ ያልፈፅመ ባለስልጣን በሚመለከተው የምክር ቤቱ አካል ወይም በአባላት ጥያቄ ሹመቱ ሊነሳ ይችላል።

ምዕራፍ አስራ አራት

አባላት ከመራጮቻቸው ጋር ስለሚገናኙበት

112. አባላት ከመረጣቸው ህዝብ ጋር የሚገናኙበት ጊዜ

1. ማንኛውም አባል አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በማንኛውም ጊዜ ከመረጠው ህዝብ ጋር መገናኘት ይችላል።
2. በዚህ ደንብ በአንቀፅ 24 በተጠቀሰው የምክር ቤቱ የዕረፍት ጊዜያት አባላት ከመረጣቸው ህዝብ ጋር ይገናኛሉ።

113. አባላት ከመረጣቸው ህዝብ ጋር በመገናኘት ሂደት ምክር ቤቱ ያለው ድርሻ

1. ምክር ቤቱ አስፈላጊ ነው ብሎ ያመነበትን ጉዳይ አባላቱ ከህዝብ ጋር ተገናኝተውና ሃሳብ አሰባስበው እንዲያቀርቡለት ሊያደርግ ይችላል።
2. ምክር ቤቱ አባላት ያዘጋጁትን ሪፖርት ይቀበላል፤ አንደ አስፈላጊነቱም መፍትሄ ይሰጣል እንዲሁም ለምክር ቤቱ ተግባራት በግብዓትነት ይጠቀምበታል፤ የተላለፈ ውሳኔ ሲኖርም አፈፃፀሙን ይከታተላል።
3. ለምክር ቤቱ የሚቀርብ ሪፖርት የሚከተሉትን ያካተተ መሆን አለበት፡-
 - ሀ/ ውይይት የተደረገባቸው ዋና ዋና ርዕሶች፤
 - ለ/ አባሉ አስተያየት ለመሰብሰብ የተጠቀመባቸው ዘዴዎች፤
 - ሐ/ በመስክ ስራው የተገኙ ዋና ዋና ጭብጦች፤
 - መ/ ያጋጠሙ ዋና ዋና ችግሮች እና የተወሰዱ መፍትሄዎች፤
 - ሠ/ በጉዳዩ ላይ የአባሉ አስተያየት፤
 - ረ/ የአባሉ የምርጫ ክልል፤ ስም እና ፊርማ።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. አባላት ትብብር ሲጠይቁ ከመራጮቻቸው ጋር የመገናኘት ተግባራቸውን በአግባቡ መወጣት እንዲችሉ በምርጫ አካባቢያቸው ትብብር የሚያገኙበት ሁኔታ በምክር ቤቱ ይመቻቻል።
5. አባላት ከመራጮቻቸው ጋር የሚያደርጉት ውይይት በፌዴራል መንግስት የስልጣን ክልል ስር የሚወድቅ መሆን አለበት።
6. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (5) የተደነገገው አንደ ተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አባል ከፌዴራል መንግስት የስልጣን ክልል ውጭ የሆነ ጉዳይ በመራጩ ህዝብ ሲቀርብለት በደረጃው ከሚገኝ የክልል አካል ጋር ሊወያይ ይችላል።

114. አባላት ከመራጮቻቸው ጋር የሚገናኙበት መንገድ

አባላት በሚከተለው መንገድ ከመራጮቻቸው ጋር በመገናኘት ስራቸውን ሊያከናውኑ ይችላሉ፡-

1. መራጩን ህዝብ እንደ አመቺነቱ በመሰብሰብ፤
2. መንግስታዊ እና መንግስታዊ ያልሆኑ አካላትን በማነጋገር፤
3. ጥቆማዎችን፤ ሙያዊ አስተያየቶችን በማሰባሰብ።

ምዕራፍ አስራ አምስት

ሌሎች የምክር ቤት ተግባራት

115. የምክር ቤት አባልን የህግ ከለላ ስለማንሳት

1. በወንጀል የተጠረጠረ ማንኛውም አባል በዚህ ደንብ አንቀጽ 119 የተደነገገው ሥነ-ሥርዓት ሳይሟላ በቀጥታ ለመያዝም ሆነ ለመክሰስ ፈቃደኛ ቢሆንም የሚመለከተው የፍትህ አካል አባሉን መያዝም ሆነ መክሰስ አይችልም።
2. ለምክር ቤት አባል የተስጠው የህግ ከለላ እንዲነሳ የሚፈልግ አካል፡
 - ሀ/ የመያዝና የመክሰስ ስልጣን ያለው የፌዴራል የፍትህ አካል በሆነ ጊዜ ጥያቄው ለምክር ቤቱ የሚቀርበው በፍትህ ሚኒስትሩ ወይም በፌዴራል ጠቅላይ ዓቃቤ ህግ ወይም በፌዴራል የሥነ-ምግባርና የፀረ-ሙስና ኮሚሽን ኮሚሽነር¹⁸ በተፃፈ ደብዳቤ ይሆናል፤
 - ለ/ የመያዝና የመክሰስ ስልጣን ያለው የክልል መንግስት የፍትህ አካል በሆነ ጊዜ ጥያቄው ለምክር ቤቱ የሚቀርበው በክልሉ ርዕሰ መስተዳድር በተፃፈ ደብዳቤ ይሆናል።
3. ማንኛውም የህግ ከለላ የማንሳት ጥያቄ ለአፈጉባዬው በጽሑፍ መቅረብ አለበት።

¹⁸ በ22/62 (2008) አ.943 መሰረት ስልጣኑ ለፌዴራል ጠቅላይ አቃቤ ህግ ተሰጠ።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. አፈጉባዔው የቀረበለትን የህግ ክለሳን የማንሳት ጥያቄ በቀጥታ ለምክር ቤቱ ሊያቀርበው ወይም ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሊመራው ይችላል።
5. ምክር ቤቱ በአፈጉባዔው በኩል የቀረበለትን የህግ ክለሳ የማንሳት ጥያቄ አንደ ሁኔታው ተጣርቶ የውሳኔ ሃሳብ እንዲቀርብለት ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሊመራው ወይም በቀጥታ ውሳኔ ሊሰጥበት ይችላል።
6. የህግ ክለሳ የማንሳት ጥያቄው የተመራለት የህግ፣ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ሪፖርት ሲያዘጋጅ አባሉ ወንጀል መፈፀሙን የማረጋገጥ ስልጣን የመደበኛ ፍርድ ቤት ሆኖ የኮሚቴው ድርሻ የህግ ክለሳን ለማንሳት የሚያስችሉ በቂ አመላካች ሁኔታዎች መኖራቸውን ማረጋገጥ ይሆናል።
7. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (6) የተጠቀሱት ሁኔታዎች መኖራቸውን ለመገንዘብ ቋሚ ኮሚቴው አስፈላጊ የሰው ወይም የሰነድ ማስረጃዎች እንዲቀርብለት ወይም የሚመለከተው አካል ጉዳዩን በአካል ቀርቦ እንዲያስረዳ ወይም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ጥያቄው የቀረበበትን አባል ሊጠይቅ ይችላል።
8. ቋሚ ኮሚቴው የውሳኔ ሃሳብ ሲያዘጋጅ ተፈፀመ የተባለውን ወንጀል አጠቃላይ ክብደትና አመላካች ሁኔታዎችን አገናዝቦ በመገምገም ይሆናል።
9. ምክር ቤቱ የቀረበለትን ሪፖርት እና የውሳኔ ሃሳብ መነሻ በማድረግ ውሳኔ ያስተላልፋል።
10. ምክር ቤቱ የደረሰበትን ውሳኔ በአፈጉባዔው በኩል የህግ ክለሳው እንዲነሳ ለጠየቀው አካል እና ለሚመለከተው አባል በዕሑፍ ያሳውቃል።
11. የህግ ክለሳው የተነሳበት አባል በሌሎች ህጎች የተቀመጡ ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ የምክር ቤት አባልነቱ አይቋረጥም እንዲሁም በምክር ቤት አባልነቱ የሚያገኘው ደሞዝ፣ የቤት ኪራይ አበል፣ የታሰረ ከሆነ ደግሞ በመታሰሩ ምክንያት ሊቋረጡ የማይገባቸው ሌሎች ጥቅማ ጥቅሞች አይቋረጡበትም።
12. በአንድ የወንጀል ድርጊት ተጠርጥሮ የህግ ክለሳው የተነሳበት አባል በዚህ ጊዜ ውስጥ በሌላ የወንጀል ድርጊት ቢጠረጠር ያለምክር ቤቱ ፈቃድ ሊያዝ ወይም ሊከሰስ አይችልም።
13. በምክር ቤቱ የተነሳ የህግ ክለሳ በሚከተሉት ሁኔታዎች ለአባሉ ሊመለስ ይችላል፡-

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ የሚመለከተው የወንጀል መርማሪ ወይም ከሳሽ የሆነ አካል አባሉን ሊያስከስሰው የሚያስችል ጭብጥ ባለማግኘቱ የክስ መዝገቡን የዘጋ እንደሆነ፤

ለ/ ክስ የቀረበለት ፍርድ ቤት አባሉ ከወንጀሉ ነፃ መሆኑን ሲያረጋግጥ፤

ሐ/ በሌላ ህግ ተቃራኒ ድንጋጌ ከሌለ በስተቀር የሚመለከተው ፍርድ ቤት በአባሉ ላይ የጥፋተኝነት ፍርድ ሲሰጥ እና እስራት ተፈርዶበት ከሆነ እስራቱን ሲጨርስ።

14. የህግ ከለላው የተነሳበት አባልን ጉዳይ በምን ሂደት ላይ እንደሚገኝ የህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ጉዳዩን በያዙት የፍትህ አካላት ሥራ ውስጥ ጣልቃ ሳይገባ ይከታተላል፤ አስፈላጊ ከሆነም ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያደርጋል።

15. የህግ ከለላው እንዲነሳ ጥያቄ ያቀረበው አካል የደረሰበትን ውጤት ለምክር ቤቱ በፅሁፍ ማሳወቅ አለበት።

116. ስለጉብኝት እና ስብሰባ ተሳትፎ

1. አባላት ምክር ቤቱን በመወከል በአገር ውስጥ ወይም በውጭ አገር የሥራ ጉብኝት ሊያደርጉ ወይም በስብሰባ ሊካፈሉ ይችላሉ።
2. ምክር ቤቱን በመወከል በማንኛውም ጉብኝት ወይም ስብሰባ የሚካፈል አባል ለጉዳዩ አግባብነት ያለው መሆን ይገባዋል።
3. ምክር ቤቱን በመወከል በማንኛውም ጉብኝት ወይም ስብሰባ የተከፈለ አባል ስለ ተልዕኮው ለሚመለከተው አካል ሪፖርት ማቅረብ አለበት።
4. ምክር ቤቱ የስብሰባ ወይም የጉብኝት ሪፖርቶች በአግባቡ እንዲያዙ ያደርጋል።

117. ስለ ሽልማት እና ስጦታ

1. ምክር ቤቱ በሚከተሉት ሁኔታዎች ሽልማት ወይም ስጦታ ሊያበረክት ይችላል፡-

ሀ/ በአገር አቀፍ ደረጃ ጥሩ ውጤት እና ዓርዓያነት ያለው ተግባር ላከናወነ ግለሰብ ወይም አካል፤

ለ/ ምክር ቤቱን ለሚጎበኝ የውጭ አገር እንግዳ ወይም አካል፤

ሐ/ ምክር ቤቱን በመወከል ወደ ውጭ አገር በሚሄዱ አባላት አማካኝነት ለውጭ አገር ሰው ወይም አካል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

2. ማንኛውም በምክር ቤቱ ስም የሚሰጥ ሥጦታ ወይም ሽልማት በተቻለ መጠን የምክር ቤቱ የውስጥ አርማ ወይም ሎጎስ ስም እና የመሳሰሉትን የሚገልጽ መሆን አለበት።
3. ምክር ቤቱ ከውጭ ወይም ከአገር ውስጥ ሽልማት ወይም ስጦታ ሊቀበል ይችላል፤
4. ምክርቤቱ የሚያበረክተውም ሆነ የሚቀበለው ስጦታ ወይም ሽልማት የአገሪቱንና የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የጠበቀ መሆን አለበት።
5. በምክር ቤቱ ስም ሽልማት ወይም ስጦታ የተቀበለ ማንኛውም አባል ስጦታውን ወይም ሽልማቱን ለአፈ-ጉባዔው ማስረከብ ይኖርበታል።
6. ለምክር ቤቱ የተበረከተ ስጦታ ወይም ሽልማት ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀ ቦታ ይቀመጣል።

118. በክብር እንግድነት ስለመገኘት

1. ምክር ቤቱ በክብር እንግድነት እንዲገኝ የቀረበለትን ግብዣ እንደ ሁኔታው ሊቀበለው ይችላል።
2. ምክር ቤቱን በመወከል በክብር እንግድነት ሊገኝ የሚችለው አፈ-ጉባዔው ወይም ምክትል አፈ-ጉባዔው ወይም በአፈ-ጉባዔው የሚወከል አባል ይሆናል።
3. የክብር እንግድነቱ የመክፈቻ ወይም የመዝጊያ ንግግር ማድረግን የሚጠይቅ ሲሆን ንግግሩ በፅሁፍ መዘጋጀት አለበት።

ምዕራፍ አስራ ስድስት

የአባላት መብት

119. ያለመያዝና ያለመክሰስ መብት

በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 54 (6) መሠረት ማንኛውም አባል ከባድ ወንጀል ሲፈፅም እጅ ከፍንጅ ካልተያዘ በስተቀር ያለምክር ቤቱ ፈቃድ አይያዝም በወንጀልም አይክሰስም።

120. በቋንቋው የመናገር መብት

በዚህ ደንብ አንቀጽ 25 በተደነገገው መሠረት ማንኛውም አባል በምክር ቤቱ የስብሰባ ወቅት በቋንቋው የመናገር መብት አለው።

121. በሚስጠው ድምፅ ወይም አስተያየት ያለመጠየቅ መብት

የፍትህ ሚኒስቴር

በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 54 (5) መሠረት ማንኛውም አባል በሚሰጠው ድምፅ ወይም አስተያየት ምክንያት አይክሰስም፤ አስተዳደራዊ እርምጃም አይወስድበትም።

122. ከመራጩ ህዝብ ጋር የመገናኘት መብት

ማንኛውም አባል ከመራጩ ህዝብ ጋር የመገናኘት መብት አለው።

123. በኮሚቴ ስብሰባ የመገናኘት መብት

የዚህ ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ማንኛውም አባል ቋሚ ኮሚቴ በሚያዘጋጀው ስብሰባ ያለድምፅ የመሳተፍ መብት አለው።

124. የህግ ረቂቅ የማመንጨት እና አጀንዳ የማቅረብ መብት

ማንኛውም አባል በዚህ ደንብ መሠረት ረቂቅ ህግ የማመንጨት እና አጀንዳ የማቅረብ መብት አለው።

125. የወሊድ ፈቃድ የማግኘት መብት

ሴት የምክር ቤት አባል የሦስት ወር የወሊድ ፈቃድ የማግኘት መብት አላት።

126. አባልነትን የመተው መብት

1. ማንኛውም አባል በማንኛውም ጊዜ በራሱ ፈቃድ የምክር ቤት አባልነቱን ሊተው ይችላል።
2. የምክር ቤት አባልነቱን ለመልቀቅ የሚፈልግ አባል ጥያቄውን ለአፈጉባዔው በጽሑፍ ማቅረብ አለበት።
3. አፈጉባዔው የቀረበለትን ከአባልነት የመልቀቅ ጥያቄ ለምክር ቤቱ ያሳውቃል።
4. አፈጉባዔው ጥያቄውን ለምክር ቤቱ ካሳወቀበት ጊዜ ጀምሮ አባልነቱ ይቋረጣል።

127. ስለቀድሞ የምክር ቤት አባላት መብት

በሌሎች ህጎች የተደነገጉት እንደተጠበቀ ሆኖ የቀድሞ የምክር ቤት አባል የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል፡-

1. ያከናወናቸውን ሥራዎች በሚገልፅ ሁኔታ የተዘጋጀ የምስክር ወረቀት፤ የቀድሞ የምክር ቤት አባል መሆኑን የሚገልፅ መታወቂያ እና ደብዳቤ ይሠጠዋል፤
2. በሌላ የመንግሥት ሥራ በሚመደብበት ወይም በሚቀጠርበት ጊዜ በምክር ቤቱ ያገለገለበት ዘመን በመንግሥት የሥራ አገልግሎት ዘመንነት ይያዝላታል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

3. በማንኛውም የሥራ ቀን ወደ ምክር ቤቱ ግቢ የመግባት፣በቤተ-መፅሃፍት የመጠቀም፣ ለምክር ቤቱ እድገት የሚያገለግሉ ሃሳቦችን የማቅረብ መብት ይኖረዋል።

128. አገልግሎት ስለማግኘት

የምክር ቤት አባላት ለስራቸው የሚያስፈልገው አገልግሎት የሚያገኙበት ሁኔታ በመመሪያ ይወሰናል።

ምዕራፍ አሥራ ሰባት

የአባላት ሥነ-ምግባር

129. አጠቃላይ መርህ

ማንኛውም አባል በዓለም አቀፍም ሆነ በአገር አቀፍ ደረጃ በግልፅ የታወቁትን የሥነ-ምግባር መርሆዎች ከሥራው ጋር አጣጥሞ በተግባር ላይ ማዋል ይጠበቅበታል።

130. አገራዊ እሴቶችን ስለማዳበር

1. ማንኛውም አባል ለኢትዮጵያ ሀዘቦች ታማኝ፣ ቅን አገልጋይ እና ዓርዓያ መሆን ይኖርበታል።
2. ማንኛውም አባል ሕገ-መንግሥቱንና ሌሎች ህጎችን ማክበርና ማስከበር አለበት።
3. ማንኛውም አባል ተግባሩ የአገሪቱንና የሀዘቦቿን ጥቅም በማስቀደም፣ በማስጠበቅ እና በማክበር ላይ የተመሰረተ መሆን አለበት።

131. ሀቀኛና ግልጽ ስለመሆን

1. በዚህ ደንብ በአንቀፅ 135 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አባል በማንኛውም ጊዜ ሀቀኛና ግልጽ መሆን አለበት።
2. ማንኛውም አባል የሃሰት ማስረጃዎችን ወይም ያልተጣሩ ጉዳዮችን እውነት አስመስሎ ለምክር ቤቱ ማቅረብ የለበትም።

132. ሥልጣንን በአግባቡ ስለመጠቀም

1. ማንኛውም አባል በህግ የተሰጠውን ስልጣን ያለአግባብ መጠቀም የለበትም።
2. የዚህ አንቀፅ የንዑስ አንቀፅ (1) አጠቃላይ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም አባል ስልጣንና ተግባሩን የሀዘብን እና የዜጎችን ጥቅም ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ከማስከበር ውጭ ለግል ጥቅም እና አድልዊ ተግባራትን ለመፈፀም መጠቀም የለበትም።

133. ሃላፊነትን ስለመወጣት

የፍትህ ሚኒስቴር

1. አስገዳጅ ሁኔታ ከሌለ በስተቀር ማንኛውም አባል ለምክር ቤቱ ሥራ ሲመረጥ ወይም ሲወከል በሙሉ ፈቃደኝነት ማገልገል ይጠበቅበታል።
2. ማንኛውም አባል በህዝብ የተጣለበትን አደራ እና በምክር ቤቱ የሚሰጡትን ተግባራት ሙሉ እውቀቱንና ልምዱን በአግባቡ በመጠቀም ኃላፊነቱን በብቃት መወጣት ይኖርበታል።

134. የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ ስለመጠበቅ

1. ማንኛውም አባል በማንኛውም ቦታ የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ የጠበቀ መሆን አለበት።
2. ማንኛውም አባል ከአላስፈላጊ ተግባራት መቆጠብ አለበት።
3. ማንኛውም አባል በምክር ቤቱ ቅጥር ግቢ ውስጥ ሌላውን ሰው መሳደብ፣ ማንጓጠጥ፣ መተንኮስ ወይም የምክር ቤቱን ተግባራት ማወክ የለበትም።

135. ሚስጥር ስለመጠበቅ

አባላት ሥራቸውን በግልፅ የማክናወን መርህ እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. ማንኛውም አባል በሥራው አጋጣሚ ወይም በሌላ ምክንያት ያወቃቸውን የመንግስት ወይም የህዝብ ጥቅም፣ ሰላምና ፀጥታ ሊጎዱ የሚችሉ በሚስጥር መጠበቅ ያለባቸው ጉዳዮችን በሚስጥር መያዝ አለበት፤
2. ማንኛውም አባል በምክር ቤቱ ዝግ ስብስባ ታይቶ አግባብ ባለው ሥነሥርዓት ግልፅ ከመሆኑ በፊት ሚስጥር ማውጣት የለበትም፤
3. ማንኛውም የኮሚቴ አባል በኮሚቴ በመታየት ላይ ያለና ኮሚቴው ለምክር ቤቱ ሪፖርት እስከሚያደርግ ድረስ በሚስጥር እንዲያዝ የወሰነውን ጉዳይ በሚስጥር መያዝ ይጠበቅበታል።

136. ከሙስና የፀዳ ስለመሆን

1. ማንኛውም አባል ከሙስና ተግባር ራሱን በማፅዳት የሙስና ድርጊቶችን መቃወም፣ በተጨማሪም ሙስናን መዋጋት እና በፀረ-ሙስና ትግል ዓርዳ መሆን ይጠበቅበታል።
2. ማንኛውም አባል በገንዘብ ወይም በሌሎች ጥቅማ ጥቅሞች በመደለል በምክር ቤቱ ውስጥ አስተያየት ወይም ድምጽ መስጠት ወይም ሌሎች ተግባራትን ማክናወን የለበትም።
3. ማንኛውም አባል የሕዝብን ገንዘብ ከማባከን፣ከማጭበርበር፣እምነት ከማጉደል እና ከመሳሰሉት የጸዳ መሆን ይጠበቅበታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

4. ማንኛውም አባል አግባብ ባለው ህግ መሠረት ሃብትና ንብረቱን የማስመዝገብ ግዴታ አለበት።

137. ህዝብን ከህዝብ ከሚያጋጩ ድርጊቶች ስለ መቆጠብ

1. ማንኛውም አባል በማንኛውም መንገድ ህዝብን ከህዝብ ከሚያጋጩ፣ ከአመጽ፣ ከአድማ፣ ከሁከት እና ከመሳሰሉት ሕገ ወጥ ድርጊቶች መቆጠብ ይጠበቅበታል።

2. ማንኛውም አባል አንዱን በመደገፍ እና ሌላውን በማጥላላት ወይም ማንኛውንም አስተያየት በማቅረብ ብሔርን ከብሔር፣ ጎሣን ከጎሣ፣ ሃይማኖትን ከሃይማኖት እንደዚሁም ዜጎችን ለግጭት ማነሳሳትና ማጋጨት የለበትም።

138. ተጠያቂነት

በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 12 መሠረት ማንኛውም አባል ስለሚያከናውነው ተግባር ሁሉ ተጠያቂ ይሆናል።

139. ዓርዓያ ስለመሆን

1. ማንኛውም አባል በራስ የመተማመን አቅሙን በማጎልበትና በሃላፊነት ስሜት ተግባራትን በመምራት፣ በመወሰን እና በማከናወን ዓርዓያ መሆን ይጠበቅበታል።

2. ማንኛውም አባል የሃላፊነት ስሜት የሚሰማው፣ የተሻለ ለውጥን የሚደግፍ፣ የሥራ ባህልና በራስ መተማመን አንዲጎለብት የሚያደርግ፣ በአመራር ስጭነቱ ለስራ ባልደረቦቹ እና ለህዝቡ ዓርዓያ መሆን ይጠበቅበታል።

140. የጥቅም ግጭት

1. ማንኛውም አባል በምክር ቤቱ ተመርጦ ወይም ተወክሎ በሚያከናውነው ተግባር ምክንያት የቀረበለት ጉዳይ ከራሱም ሆነ ከቅርብ ዘመዱ ጥቅም ጋር ተያይዞ ሲያገኘው አንድ አግባቡነቱ ለምክር ቤቱ፣ ለአፈጉባዔው ወይም አባል ለሆነበት ኮሚቴ በማሳወቅ ጉዳዩን ከማየት ራሱን ማግለል ይኖበታል።

2. ማንኛውም አባል ከተጣለበት ኃላፊነት ጋር በማይጣጣም ወይም የተሰጠውን አደራ በሚያንድል ወይም የምክር ቤቱን ክብርና ሞገስ በሚያጎድፍ ሥራ ላይ ተቀጥሮም ሆነ በግሉ መሰማራት የለበትም።

3. ምክር ቤቱ ከሌሎች አካላት ጋር የሚኖረው መተባበርና መደጋገፍ አንድተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ኮሚቴ ወይም አባል ከማንኛውም መንግስታዊም ሆነ መንግስታዊ ያልሆነ አካል ወይም ሃላፊ ወይም ግለሰብ

የፍትህ ሚኒስቴር

ሃብት፣ ስፖንሰርሺፕ ወይም ሌሎች ጥቅማ ጥቅሞችን መጠየቅ፣ ማፈላለግ ወይም መቀበል የለበትም።

ምእራፍ አስራ ስምንት

የአባላትን መብት እና ሥነ-ምግባር ስለ ማስከበር

141. ጠቅላላ ድንጋጌ

በሌሎች ህጎች የተቀመጡት ድንጋጌዎች አንደተጠበቁ ሆኖ የአባላት መብትና ሥነ-ምግባር ማስከበርን በተመለከተ የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናሉ።

142. መብትን ስለ ማስከበር

1. ማንኛውም አባል ወይም የቀድሞ የምክር ቤት አባል መብቱ ተጥሷል ወይም መብቱ ተግባራዊ ይሁንልኝ የሚል ጥያቄ ካለው ጥያቄውን ለአፈ-ጉባዔው ወይም ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በጽሁፍ ማቅረብ ይችላል።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም የመብቱ መከበር ጥያቄ አብዛኛዎቹን አባላት የሚመለከት በሆነ ጊዜ ጥያቄው ለምክር ቤቱ ቀርቦ እንዲታይ ይደረጋል።
3. ጥያቄው የቀረበለት የህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ጉዳዩን በማጣራት አስተያየቱን ለአፈ-ጉባዔው ያቀርባል።
4. አፈ-ጉባዔው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) እና (3) መሰረት የቀረበለትን ጉዳይ በተለያዩ መንገዶች በማጣራት አስፈላጊውን አስተዳደራዊ ውሳኔ ይሰጥበታል ወይም ለምክር ቤቱ አቅርቦ ያስወስናል።
5. ምክር ቤቱ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) ወይም (4) መሰረት የቀረበለትን ጉዳይ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል።
6. የመብቱ መጣስ ሁኔታ ሳያቋርጥ በተከታታይ እየተፈፀመ ያለ ካልሆነ በስተቀር መብቱ እንዲከበርለት የሚፈልግ ማንኛውም አባል ወይም የቀድሞ የምክር ቤት አባል መብቱ ከተጣስበት ጊዜ ጀምሮ በሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ ጥያቄውን ካላቀረበ በይርጋ ይታገድበታል፤ የማቀረቢያው ጊዜም ለቀጣይ የምክር ቤቱ ዘመን አይሸጋገርም።
7. አፈ-ጉባዔው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) እና (5) መሠረት የተሰጡ ውሳኔዎችን እየተከታተለ እንዲፈፀሙ ያደርጋል።

143. ሥነ-ምግባርን ስለ ማስከበር

1. ምክር ቤቱ በዚህ ደንብ የተደነገገውን ሥነ-ምግባር ወይም ሥነ-ሥርዓት በሚጥስ ወይም ተግባራዊ በማያደርግ ማንኛውም አባል ላይ አስፈላጊውን የዲስፕሊን እርምጃ ይወስዳል።
2. ማንኛውም አባል የሥነ-ምግባር ወይም የሥነ-ሥርዓት ጉድለት መኖሩን ሲገነዘብ ጉድለት ፈጽሟል በተባለው በማንኛውም አባል ላይ አስፈላጊው የዲስፕሊን እርምጃ እንዲወሰድበት ምክርቤቱን ሊጠይቅ ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስአንቀጽ (2) መሠረት የሚቀርብ ጥያቄ በጽሑፍ ሆኖ ከነማስረጃው ለአፈጉባው መቅረብ ይኖርበታል።
4. አፈጉባዬው ጉዳዩን ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ይመራዋል፤ ምክር ቤቱም ቋሚ ኮሚቴው የሚያቀርበውን ሪፖርት እና የውሳኔ ሃሳብ መርምሮ አስፈላጊውን ውሳኔ ይሰጣል፤ ውሳኔውም የመጨረሻ ይሆናል።
5. የዲስፕሊን እርምጃ እንዲወሰድበት ጥያቄ የቀረበበት ማንኛውም አባል ራሱን የመከላከል መብት ይኖረዋል።
6. ማንኛውም የዲስፕሊን እርምጃ እንዲወሰድ የሚቀርብ ጥያቄ ተጣስ የተባለው የሥነ-ምግባር ጉዳይ ከተፈጸመበት ከአንድ ዓመት በኋላ ሊቀርብ አይችልም፤ ጥያቄው ለቀጣይ የምክር ቤቱ ዘመንም አይሸጋገርም።
7. ምክር ቤቱ እንደሁኔታው ደረጃውን ጠብቆ የሚከተሉትን የዲስፕሊን እርምጃዎች ሊወሰድ ይችላል፡-
 - ሀ/ የቃል ማስጠንቀቂያ መስጠት፤
 - ለ/ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ መስጠት፤
 - ሐ/ ከሃያ አራት የስብሰባ ቀናት ያልበለጠ እገዳ ማድረግ እና እንደ ሁኔታውም አባሉ ለታገደበት ጊዜ ያገኝ የነበረውን ደመወዝ እንዳይክፈለው ማድረግ፤
 - መ/ ጥፋቱ ከባድ ከሆነ ወይም ሲደጋገም በህግ መሠረት ከአባልነት ማስወገድ።
8. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (7) (መ) መሠረት የተላለፈውን ውሳኔ አግባብ ባለው ህግ መሠረት አስፈላጊው እንዲፈጸም ምክርቤቱ ለብሔራዊ ምርጫ ቦርድ ያሳውቃል።
9. በዚህ ደንብ መሠረት በአፈጉባዬው ቅጣት የተወሰነበትና በውሳኔው ቅር የተሰኘ አባል አቤቱታውን ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የፍትህ ሚኒስቴር

ሊያቀርብ ይችላል። ይህ አቤቱታም ቅጣት የተወሰነበት አባል ውሳኔው ከደረሰው ቀን ቀጥለው ባሉት ሁለት ተከታታይ የስራ ቀናት ውጭ መቅረብ አይችልም።

10. ኮሚቴው በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (9) መሠረት የቀረበለትን አቤቱታ መርምሮ ለምክር ቤቱ ሪፖርትና የውሳኔ ሀሳብ በማቀረብ ያስወስናል።

ምፅራፍ አስራ ዘጠኝ

ስለ ኮሚቴዎች

144. ጠቅላላ ድንጋጌ

በዚህ ደንብ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር ኮሚቴዎች በዚህ ምፅራፍ በተዘረዘሩት ድንጋጌዎች ይመራሉ።

145. የኮሚቴ አደረጃጀት

በሕገ-መንግሥቱ አንቀፅ 55 (19) መሰረት ምክር ቤቱ የሚክተሉት የኮሚቴ ዓይነቶች ይኖሩታል፦

1. የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ፤
2. አስተባባሪ ኮሚቴ፤
3. ልዩ ኮሚቴ፤
4. ቋሚ ኮሚቴ፤
5. ንዑስ ኮሚቴ፤
6. ጊዜያዊ ኮሚቴ

146. ስለ ኮሚቴ ስብሰባ

1. የኮሚቴ ስብሰባ የሚመራው በሊቀመንበሩ ሆኖ ከአባላቱ ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።
2. ማንኛውም የኮሚቴ ሊቀመንበር ስብሰባ ከመጀመሩ በፊት ምልዓተ ጉባዔ መሟላቱን ማረጋገጥና ለአባላቱ መግለፅ አለበት።
3. የኮሚቴውን ስብሰባ ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች መመቻቸታቸውን የኮሚቴው ሊቀመንበር አስቀድሞ ማረጋገጥ አለበት።
4. ለውይይት የሚያስፈልግ ሰነድ ለአባላት በቅድሚያ መድረስ አለበት።
5. ማንኛውም የኮሚቴ አባል ተሳታፊነት በአመራሩ ወይም በአባላቱ ሊመነጭ ይችላል፤ አጀንዳውም በስብሰባው ከተገኙ አባላት በአንድ ሦስተኛ ድምጽ መጽደቅ ይኖርበታል፤ የአጀንዳው ቅደም ተከተል በሊቀመንበሩ ይወሰናል።

የፍትህ ሚኒስቴር

6. ለውይይት የሚያስፈልገው ጊዜ አመራሩ በሚያቀርበው መነሻ ሃሳብ በኮሚቴው ይወሰናል።
7. የኮሚቴ ስብሰባ በአማርኛ ቋንቋ ይካሄዳል፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝም ምስክር ወይም ማስረጃ በሚሰማበት ወይም በሚቀበልበት ጊዜ የትርጉም አገልግሎት ሊጠቀም ይችላል።
8. የኮሚቴ መደበኛ የስራ ቦታ በምክር ቤት ቅጥር ግቢ ለዚሁ ተብሎ በተመደበ ቢሮ ወይም አዳራሽ ይሆናል፤ ሆኖም ኮሚቴው አፈጉባዔውን በማስፈቀድ ከምክር ቤት ቅጥር ግቢ ውጭ ስብሰባ ማካሄድ ይችላል።
9. ኮሚቴው ወይም አመራሩ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ከመደበኛ ስብሰባ ውጭ ስብሰባ ሊያካሂድ ይችላል።
10. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ወይም በሊቀ መንበሩ ፈቃድ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም የኮሚቴ አባል በኮሚቴ ስብሰባ መገኘት ይኖርበታል።
11. ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ከስብሰባ የቀረ አባል የቀረበትን ምክንያት ለኮሚቴው ሊቀመንበር ማስረዳት ይኖርበታል።
12. የኮሚቴ ውሳኔ በስብሰባ በተገኙ አባላት አብላጫ ድምፅ ይፀድቃል፤ ድምፅ እኩል በእኩል በሚሆንበት ጊዜ ሊቀመንበሩ የሚደግፈው ሃሳብ የኮሚቴው ውሳኔ ይሆናል።
13. ምክር ቤቱ በዕረፍት ላይ በሚሆንበት ጊዜ በኮሚቴ መከናወን የሚገባው አስቸኳይ ጉዳይ ሲያጋጥም የኮሚቴው ሊቀመንበር አባላትን ሊጠራ ይችላል።
14. የኮሚቴው ስብሰባ በእለቱ የማይካሄድ ወይም በሰዓቱ የማይጀመር ከሆነ ሊቀመንበሩ ጉዳዩን አባላት እንዲያውቁት ያደርጋል።

147. ተጠሪነት

1. እያንዳንዱ ኮሚቴ ተጠሪነቱ ለምክር ቤቱ ይሆናል።
2. የኮሚቴ ሊቀመንበር ተጠሪነቱ ለአፈጉባዔውና ለኮሚቴው ይሆናል።

148. የስራ ዘመን

1. የኮሚቴ የስራ ዘመን የምክር ቤቱ የስራ ዘመን ይሆናል።
2. የኮሚቴ የሥራ ወቅት ከምክር ቤቱ የሥራ ወቅት ጋር ተመሳሳይ ነው፤ ሆኖም በአፈጉባዔው ፈቃድ በዕረፍት ጊዜ ስራውን ማከናወን ይችላል።

149. ስለማስረጃ

የፍትህ ሚኒስቴር

1. በኮሚቴ የሚሰማ ምስክርነት በሚሰጥ የሚካሄድ ወይም የማይካሄድ መሆኑ በኮሚቴው ይወሰናል።
2. ለኮሚቴ የቀረበ የማስረጃ ሰነድ ያለኮሚቴው ፈቃድ ሊለወጥ ወይም ሊወሰድ አይችልም።

150. ስለ ሪፖርት

እያንዳንዱ ኮሚቴ የሰራውን እንቅስቃሴና የተሰጠውን ተልዕኮ በሚመለከት ለምክር መቤቱ ወይም ለአፈጉባዔው ወይም ተጠሪ ለሆነለት አካል በሊቀመንበሩ አማካኝነት ሪፖርት ያቀርባል።

151. የውስጥ አደረጃጀት እና አሰራር

1. ማንኛውም ኮሚቴ ለሰራው ቅልጥፍና እንዲረዳው ለራሱ ተጠሪ የሆነ ንዑስ ኮሚቴ ከአባላቱ መካከል ሊያቋቁም ይችላል፤ ስልጣንና ተግባሩንም በመለየት ይወስናል።
2. እያንዳንዱ ኮሚቴ እንደ አስፈላጊነቱ ድጋፍ ሰጪ ሰራተኛ ይኖረዋል።
3. እያንዳንዱ ኮሚቴ በዚህ ደንብ መሰረት የራሱን የውስጥ አሰራር መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

ምዕራፍ ሃያ

የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ

152. አደረጃጀት

1. አፈ-ጉባዔውን፣ ምክትል አፈ-ጉባዔውንና የፓርቲ ተጠሪዎችን ጨምሮ የምክር ቤቱ የፓርላማ ቡድኖች ባላቸው መቀመጫ መጠን የሚወከሉበት በአፈ-ጉባዔ የሚመራ የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ይደራጃል።
2. አማካሪ ኮሚቴው በየምክር ቤቱ የሰራ ዘመን የሚደራጅ ሆኖ ቁጥሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት በፓርቲ ተጠሪዎች ምክክር ተደርጎበት በምክር ቤቱ ይወሰናል።

153. ሥልጣንና ተግባር

የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

1. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 32 መሰረት ምክር ቤቱ የሚወያይበትን አጀንዳ ይቀርፃል፤
2. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 34 መሰረት ለእያንዳንዱ አጀንዳ የሚያስፈልገውን የውይይት ጊዜ ይመድባል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

3. የምክር ቤቱን ረቂቅ ዓመታዊ በጀት በማዘጋጀት ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
4. የምክር ቤቱን የሰው ሀይል፣ የፋይናንስ እና የንብረት አስተዳደር ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም በአፈጉባዔው በኩል ተገቢ እርምጃ እንዲወሰድ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
5. በዚህ ደንብ ላይ አስፈላጊ መስሎ የታየውን ረቂቅ ማሻሻያ ሃሳብ ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
6. በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተደነገገውን መርህ በመከተል ይህን ደንብ ይተረጎማል፤
7. ለዚህ ደንብ አፈፃፀም የሚረዳ መመሪያ ወይም ማንዋል ያወጣል፤
8. በአፈጉባዔው ሲጠየቅ በምክር ቤቱ ጉዳዮች ዙሪያ የምክር አገልግሎት ይሰጣል፤
9. ስራውን አስመልክቶ ዓመታዊ ሪፖርት ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
10. በአፈጉባዔው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

154. የስብስባ ጊዜ እና የውሳኔ አሰጣጥ

1. የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ በየሳምንቱ አርብ ይሰበስባል፤ ሆኖም አፈጉባዔው አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በማንኛውም ጊዜ ስብስባ ሊጠራ ይችላል።
2. ማንኛውም የአማካሪ ኮሚቴ አባል አስቸኳይ ስብሰባ አንዲጠራለት አፈጉባዔውን በፅሁፍ ሊጠይቅ ይችላል፤ አፈጉባዔው ጥያቄውን ከተቀበለው ስብሰባውን ሊጠራ ይችላል።
3. የአማካሪ ኮሚቴው ውሳኔ በአብላጫ ድምፅ ይወሰናል።
4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው ቢኖርም አማካሪ ኮሚቴው የአለታዊ አጀንዳ አቀራረብና የጊዜ አመዳደብ በዚህ ደንብ አንቀጽ 32 (3) እና አንቀጽ 34 (1) መሠረት በስምምነት ይወሰናል።

ምዕራፍ ሃያ አንድ

አስተባባሪ ኮሚቴ

155. አደረጃጀት

1. የምክር ቤቱ አስተባባሪ ኮሚቴ የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፡-
 - ሀ/ አፈጉባዔው፤
 - ለ/ ምክትል አፈጉባዔው፤
 - ሐ/ የቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበርና ምክትል ሊቀመንበር፤

የፍትህ ሚኒስቴር

መ/ የዕህፈት ቤቱ ዋና ፀሃፊ፤

ሠ/ የመንግስት ዋና ተጠሪ፤

2. አስተባባሪ ኮሚቴው የሚመራው በአፈጉባዔው ይሆናል።

156. ሥልጣንና ተግባር

የምክር ቤቱ አስተባባሪ ኮሚቴ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባር ይኖሩታል፦

1. የቋሚ ኮሚቴዎችን አጠቃላይ የስራ ሂደት ያስተባብራል፤ ያቀናጃል፤ ስኬታማነቱን ይከታተላል፤
2. የቋሚ ኮሚቴዎችን አጠቃላይ የስራ እንቅስቃሴ ይገመግማል፤ መሰረታዊ በሆኑ ጉዳዮች ላይ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
3. ቋሚ ኮሚቴዎች የሚከታተሏቸውንና የሚቆጣጠሯቸውን መንግስታዊ አካላትን ለይቶ ይመድባል፤
4. አዲስ የመንግስት መሥሪያ ቤት ሲመሰረት ወይም የመዋቅር ለውጥ ሲደረግ ከተቋሙ የስራ ባህሪ በመነሳት ክትትልና ቁጥጥር እንዲደረግበት ለሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ ይመድባል፤
5. የቋሚ ኮሚቴዎችን እቅድና የአፈፃፀም ሪፖርት ይመረምራል፤ እንደአስፈላጊነቱ የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤
6. የምክር ቤቱን አገራዊና ዓለም አቀፋዊ የገፅታ ግንባታ ተግባርን ያስተባብራል፤ ይከታተላል፤
7. የቋሚ ኮሚቴዎችን ፍላጎትና ውጤታማ ስለሚሆኑበት ሁኔታ ጥናት ያካሂዳል፤
8. አፈጉባዔው ወይም ቋሚ ኮሚቴዎች ወይም የራሱ አባላት በሚያቀርቧቸው ሌሎች ጉዳዮች ላይ ተወያይቶ ውሳኔ ይሰጣል።

157. የስብሰባ ጊዜ

የአስተባባሪ ኮሚቴው መደበኛ ስብሰባ በየአስራ አምስት ቀኑ በአፈጉባዔው በሚወሰነው ጊዜ ይካሄዳል።

ምዕራፍ ሃያ ሁለት

የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ

158. መቋቋም

ምክር ቤቱ የአገሪቷን የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮችን በተመለከተ ክትትልና ቁጥጥር የሚያካሂድ የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ ይኖረዋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

159. የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ ተግባርና ሃላፊነት

1. የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ የሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያካሂዳል፦

ሀ/ የአገሪቷ የግዛት ሉዓላዊነት እየተከበረ መሆኑን፤

ለ/ የአገሪቱን ሉዓላዊነት ሊያስከብር የሚችል የብሔር፣ ብሔረሰቦች እና ሕዝቦችን ተዋዖ የጠበቀ የመከላከያ ሠራዊት መደራጀቱን፤

ሐ/ የአገር መከላከያ ሰራዊት አባላት የስራ ሁኔታና አስተዳዳር፤

መ/ ከሌሎች አገራት ጋር የሚደረጉ ወታደራዊ ስምምነቶችና አፈፃፀሞች፤

ሠ/ ክፍለ አህጉራዊ፣ አህጉራዊና ዓለም አቀፍ የሰላም ስምምነቶችን፣ ግዴታዎችና አፈጻጸሞችን በተመለከተ፤

ረ/ የአገር መከላከያ ሰራዊት በሌሎች አገራት የሚያካሂደውን የሰላም ማስከበር ተልዕኮ፤

ሰ/ ለሕገ-መንግሥቱና ለሕገ-መንግሥታዊ ስርዓቱ በታማኝነትና በፅናት የሚቆም፣ አገራዊና አለም ዓቀፋዊ ተጨባጭ ሁኔታዎችን በማገናዘብ ዘመናዊና ጠንካራ ብሔራዊ የመረጃና ደህንነት አገልግሎት መገንባቱን፤

ሸ/ ጥራት ያለው መረጃ በማቅረብና አስተማማኝ የደህንነት አገልግሎት በመስጠት የአገሪቷ ብሔራዊ ደህንነት እየተጠበቀ መሆኑን፤

ቀ/ የዜግነት እና የኢሚግሬሽን ጉዳዮች በህግ መሠረት ተግባራዊ መሆናቸውን፤

በ/ የአገሪቱን የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ፓሊሲዎችና ስትራቴጂዎች አፈፃፀም፤

ተ/ የፌዴራል ዋና ኦዲተር በመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ተቋማት የሂሳብና ገንዘብ ነክ ሰነዶች ላይ አግባብ ባለው ህግ መሰረት በሚያደርገው ምርመራ የሚያቀርባቸው የኦዲት ግኝት ሪፖርቶችን፤

ቸ/ የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ተቋማት በጀት አፈፃፀም።

2. ልዩ ኮሚቴው የሚያካሂደው አጠቃላይ የክትትልና ቁጥጥር ተግባር በመከላከያ እና በብሔራዊ መረጃና ደህንነት ተቋማት ማቋቋሚያ ህጎች በተደነገገው መሠረት ይፈፀማል።

የፍትህ ሚኒስቴር

160. የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ አባላት

1. አፈጉባዔው የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ ሰብሳቢ ይሆናል።
2. ልዩ ኮሚቴው ሰብሳቢውንና ምክትል ሰብሳቢውን ጨምሮ ሰባት አባላት ይኖሩታል።
3. የልዩ ኮሚቴው ምክትል ሰብሳቢና ሌሎች አባላት በአፈጉባዔው አቅራቢነት በምክር ቤቱ ይመረጣሉ።

161. የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ጉዳዮች ልዩ ኮሚቴ ስብሰባ እና የሪፖርት አቀራረብ ሥነ-ሥርዓት

1. አስፈላጊ ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር የልዩ ኮሚቴው ስብሰባዎች በዝግ ይካሄዳሉ።
2. ኮሚቴው ስላካሄደው ክትትልና ቁጥጥር አስመልክቶ ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
3. በምክር ቤቱ አባላት በአንድ ሦስተኛ ጥያቄ ወይም በልዩ ኮሚቴው ውሳኔ አስፈላጊ በሆነ ጉዳይ ላይ የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ተቋማት ኃላፊዎች ለምክር ቤቱ ሪፖርት ሊያቀርቡ ይችላሉ።
4. የመከላከያ እና የብሔራዊ መረጃና ደህንነት ተቋማት የሚመለከታቸው የበላይ ኃላፊዎች በልዩ ኮሚቴው በመገኘት ሪፖርት ያቀርባሉ።
5. በዚህ ደንብ ለሌሎች ኮሚቴዎች የተደነገገው አሰራር እና ሥነ-ሥርዓት ለልዩ ኮሚቴውም በተጣጣመ መልኩ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ምዕራፍ ሃያ ሦስት

ቋሚ ኮሚቴ

162. አደረጃጀት

1. የቋሚ ኮሚቴ አባላት እንደ ሁኔታው ከአስራ አንድ እስከ ሃያ አምስት ይሆናሉ።
2. የእያንዳንዱ የቋሚ ኮሚቴ አባላት፣ ሊቀመንበሩንና ምክትል ሊቀመንበሩን ጨምሮ በአፈጉባዔው አቅራቢነት ምክር ቤቱ ከአባላቱ መካከል ይመርጣል።
3. አንድ አባል ከአንድ ቋሚ ኮሚቴ በላይ አባል መሆን አይችልም።
4. የቋሚ ኮሚቴ አባላት ሲጓደሉ በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት እንዲሟሉ ይደረጋል።

የፍትህ ሚኒስቴር

5. ከቋሚ ኮሚቴ መልቀቅ የሚፈልግ አባል ጥያቄውን በጽሁፍ ለአፈጉባዔውና ለኮሚቴው ማቅረብ ይችላል፤ በአፈጉባዔው ስምምነቱን ከገለጸበት ጊዜ ጀምሮም ከኮሚቴው እንደለቀቀ ይቆጠራል።

6. አንድ አባል ያለበቂ ምክንያት ከሦስት ተከታታይ ስብሰባዎች በላይ የቀረ እንደሆነ በሚመለከተው ኮሚቴ በሚቀርብ ሞሽን ምክር ቤቱ ከኮሚቴ አባልነት እንዲነሳ ሊወስን ይችላል።

163. ሥልጣንና ተግባር

1. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ የሚከተሉት አጠቃላይ ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ የተመራለትን ረቂቅ ህግ በመመርመር ለምክር ቤቱ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ማቅረብ፤

ለ/ በመንግስታዊ አካላት ላይ ክትትልና ቁጥጥር ማድረግ፤

ሐ/ ህግ ማመንጨት፤

መ/ ጥቆማ መቀበል፤

ሠ/ ምስክሮችን መስማት እና ሰነድ መመርመር

ረ/ በተቋቋመበት ዓላማ ዙሪያ ጥናት ማካሄድ

ሰ/ ልዩ ልዩ አውደ ጥናቶችና የውይይት መድረኮችን ማዘጋጀት

ሸ/ የልምድ ልውውጥ ማድረግ፤

ቀ/ ከምክር ቤቱ ወይም ከአፈጉባዔው የሚሰጠውን ሌሎች ስራዎች ማከናወን።

2. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ ተግባራቱን ሲያከናውን የፆታ አድልዎን ያስወገደ እና ስርዓተ-ፆታን፣ ኤች.አይ.ቪ. ኤድስንና አካባቢ ጥበቃን ያገናዘበ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርበታል።

3. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ ምክር ቤቱ ለዕረፍት በሚዘጋበት ወቅት አፈጉባዔውን በማሳወቅ እና አስፈላጊውን የስው ሃይል በመወከል ተግባራቱን ያከናውናል።

164. የቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበርና ምክትል ሊቀመንበር ሥልጣንና ተግባር

1. የቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ ኮሚቴውን ይመራል፤ ያስተባብራል፤ የስብሰባ ሥነሥርዓት ያስከብራል

ለ/ የኮሚቴውን ሪፖርት ለምክር ቤቱ ወይም ለአፈጉባዔው ያቀርባል፤

ሐ/ ኮሚቴውን በመወከል ከሦስተኛ ወገን ጋር ግንኙነት ያደርጋል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

መ/ ተጋባዥ እንግዶችና ምስክሮች እንዲገኙ ሁኔታዎችን ያመቻቻል፤

ሠ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከመደበኛ ስብሰባው ውጭ ስብሰባ ይጠራል፤

ረ/ ከምክር ቤቱ፣ ከአፈጉባዔው ወይም ከኮሚቴው የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

2. የቋሚ ኮሚቴ ምክትል ሊቀመንበር የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ ሊቀ መንበሩ በማይኖርበት ጊዜ ተክቶ ይሰራል፤

ለ/ የኮሚቴው ሰነዶችና ቃለጉባዔዎች በአግባቡ መያዛቸውን ያረጋግጣል

በኮሚቴው የተገኙ እና ያልተገኙ አባላትን ይቆጣጠራል በኮሚቴው ወይም በሊቀመንበሩ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ያከናውናል።

165. ስለቋሚ ኮሚቴ ስብሰባ

1. የቋሚ ኮሚቴ መደበኛ ስብሰባ ዘወትር ሰኞ እና ረቡዕ ከጠዋቱ 3 ሰዓት አስከ 6:30 እና ከሰዓት በኋላ 8:30 እስከ 11:30 ይሆናል።

2. የቋሚ ኮሚቴ አባላት በመደበኛ ስብሰባ ጊዜ የተለየ ጥሪ ሳያስፈልግ በሰዓቱ መገኘት ይኖርባቸዋል።

3. አስገዳጅ ሁኔታ ከሌለ በስተቀር የቋሚ ኮሚቴ አባላት ያልሆኑ የምክር ቤቱ አባላት በማንኛውም የቋሚ ኮሚቴ ስብሰባ ያለድምፅ መሳተፍ ይችላሉ፤

4. ጉዳዩ ቋሚ ኮሚቴዎች በጋራ ስብሰባ የሚታይ በሚሆንበት ጊዜ ውይይቱን የሚመራው

ጉዳዩን በዋናነት የሚያስተባብረው ቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር ይሆናል።

166. ረቀቅ ህግ ስለመመርመር

1. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ የተመራለትን ረቀቅ ህግ መርምሮ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ለማዘጋጀት የሚከተሉትን ስልቶች ሊጠቀም ይችላል፦

ሀ/ ከአስረጅዎች ጋር በረቀቀ ህጉ ዙሪያ መወያየት፤

ለ/ የህዝብ አስተያየት መስጫ መድረክ ማዘጋጀት እና ሃሳብ ማሰባሰብ፤

ሐ/ የሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ወይም ግለሰቦች በረቀቅ ህጉ ላይ አስተያየት እንዲሰጡ ማድረግ፤

መ/ በንፁህ ኮሚቴ ተጣርቶ አንዲቀርብለት ማድረግ፤

ሠ/ የተለያዩ ልምዶችና አሠራሮችን ተግባራዊ ማድረግ።

2. ተጋባዥ እንግዶች አንደሁኔታው በተለያዩ የማስታወቂያ ዘዴዎች ወይም በደብዳቤ እንዲጠሩ ሲደረግ የስብሰባው አጀንዳ፣ ጊዜና ቦታ፣ ስብሰባውን

የፍትህ ሚኒስቴር

የሚያካሂደው ቋሚ ኮሚቴና አድራሻ፣ በስብሰባው ለመገኘት የማይችሉ አካላት ወይም ግለሰቦች በአጀንዳው ዙሪያ ያላቸውን አስተያየት የሚገልፁበትን መንገድ የያዘ መሆን ይኖርበታል።

3. የህዝብ አስተያየት መስጫ መድረክ አንደ ሁኔታው በምክር ቤቱ ቅጥር ግቢ ወይም በሌላ ማንኛውም ቦታ ሊዘጋጅ ይችላል።

4. ቋሚ ኮሚቴ በሚዘጋጀው የውይይት መድረክ ላይ የሚገኙ ሰዎች ስም ዝርዝር አስቀድሞ የሚያውቀበትን መንገድ ያመቻቻል፤ የመግቢያ ፈቃድ እንዲዘጋጅም ያደርጋል።

5. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ የተመራለት ረቂቅ ህግ መስረታዊ ችግር አለበት ብሎ ካመነ ጉዳዩን ለአፈጉባዬው በማሳወቅ ረቂቅ ህግ ተስተካክሎ እንዲላክለት ለሚመለከተው አካል ሊመልሰው ይችላል።

167. በረቂቅ ዙሪያ ስለሚደረግ ውይይት

1. ከባለሙያዎች ወይም ከአስረጂዎች ጋር እንደዚሁም በህዝብ አስተያየት መስጫ መድረክ የሚካሄድ ውይይት እንደሁኔታው በሚከተለው ሥነ ሥርዓት ይመራል፡-

ሀ/ የቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር የእለቱን አጀንዳ እና አስረጂዎችን ያስተዋውቃል፤

ለ/ አስረጂዎች የረቀቀ ህጉን አስፈላጊነት እና ዋና ዋና ይዘቶች ለተሳታፊዎች ያቀርባሉ፤

ሐ/ የቋሚ ኮሚቴ አባላትም ሆኑ ሌሎች ተሳታፊዎች በአጀንዳው ዙሪያ መነሳት የሚገባውን ጥያቄ እና አስተያየት እንዲያቀርቡ ዕድል ይሰጣቸዋል፤

መ/ አስረጂዎች ወይም ባለሙያዎች ለቀረቡላቸው ጥያቄዎች እና አስተያየቶች ዝርዝር ማብራሪያ እንዲሰጡ ይደረጋል፤

ሠ/ በዚህ አንቀፅ በፊደል ተራ (መ) መሠረት አስረጂዎች ወይም ባለሙያዎች በሰጡት መልስ እና ማብራሪያ ዙሪያ ተሳታፊዎች ተጨማሪ አስተያየት እና ጥያቄዎች እንዲያቀርቡ ይደረጋል፤

ረ/ አስረጂዎች ወይም ባለሙያዎች ለተነሱ ጥያቄዎች እና አስተያየቶች መልስ እና ማብራሪያ ይሰጣሉ፤

ሰ/ የቋሚ ኮሚቴ ሊቀመንበር በዕለቱ አጀንዳ የማጠቃለያ አስተያየት እና አቅጣጫ በማስቀመጥ ስብሰባውን ያጠቃልላል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተዘረዘሩት ቅደም ተከተሎች ቢኖሩም የቋሚ ኮሚቴው ሊቀመንበር ስብሰባውን በመምራት ሂደት በውይይቱ ጣልቃ እየገባ ያልተመለሱ እና ያልተብራሩ ጭብጦች እንዲገለጹ፤ ውይይቱ ከመስመር ሲወጣ ወደ መስመር እንዲመለስ፤ በስህተት የተተረጎሙ ሃሳቦች የማስተካከል፤ በአጠቃላይ ስብሰባውን የመምራት ሥነ ሥርዓቶች እንዲከበሩ ያደርጋል። ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ በረቂቅ ህግ ዙሪያ ከባለሙያዎች፣ ከአስረጂዎች እንዲሁም ከህዝብ ጋር የሚያደርገው ውይይት እንደሁኔታው በተደጋጋሚ ሊያካሂድ ይችላል።
3. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ በረቂቁ ህግ ዙሪያ ከአስረጂዎች ወይም ባለሙያዎች ጋር የሚያደርገው ውይይት እንደሁኔታው ከህዝብ አስተያየት መስጫ መድረክ በፊት ወይም በኋላ ሊሆን ይችላል።

168. መንግሥታዊ አካላትን መከታተል እና መቆጣጠር

1. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ መንግስታዊ አካላትን በመከታተል እና በመቆጣጠር ሂደት የሚከተሉትን ተግባራት ያከናውናል፦
- ሀ/ መንግሥታዊ አካሉ የተቋቋመበት ህግ እና ተያያዥነት ያላቸው ህጉችን እንዲሁም መንግስታዊ አካሉን የሚመለከቱ ጠቃሚ ሰነዶች በመመርመር የተሟላ ግንዛቤ ይይዛል፤
 - ለ/ የመንግሥታዊ አካሉ ዓመታዊ እቅድ እንዲደርስው በማድረግ ይመረምራል፤
 - ሐ/ የስራ አፈፃፀም ሪፖርቱን በየሩብ ዓመቱ በመቀበል ይገመግማል፤ በዓመት አንድ ጊዜም ሪፖርት ያዳምጣል፤
 - መ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በክትትልና ቀጥጥር ሂደት ያገኘውን ውጤት ለምክር ቤቱ ሪፖርት ያቀርባል።
2. ስለመንግስታዊ አካላት ሪፖርት አቀራረብ በዚህ ደንብ ከአንቀፅ 82 እስከ አንቀፅ 87 የተዘረዘሩት ድንጋጌዎች እንደ ሁኔታው ተጣጥመው ይፈጸማሉ።
3. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ መንግሥታዊ አካላትን በመቆጣጠር እና በመከታተል ሂደት የሚከተሉትን አሰራሮች ሊከተል ወይም እርምጃዎች ሊወስድ ይችላል፦
- ሀ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በመንግሥታዊ አካሉ ላይ የሂሳብ ምርመራ እንዲደረግ የሚጠይቅ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ለምክር ቤቱ ማቅረብ፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ለ/ በሂደቱ ያገኛቸው ችግሮች ከህግ የመነጨ ከሆነ በዚህ ደንብ አንቀጽ 80

(1) መሠረት በህግ እንዲደገፉ ወይም ክፍተቶች በህግ እንዲሞሉ የህግ ረቂቅ አዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ ማቅረብ፤

ሐ/ በሂደቱ ያገኛቸው ችግሮች ከበጀት ጋር የሚያያዝ ከሆነ በዚህ ደንብ አንቀጽ 80 (2) መሠረት ምክር ቤቱ አስፈላጊውን ውሳኔ እንዲሰጥበት ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ማቅረብ፤

መ/ ከህብረተሰቡ የሚቀርቡለትን ጥቆማዎች መሠረት በማድረግ የሚመለከታቸውን መንግሥታዊ አካላት መቆጣጠር እና መከታተል፤

ሠ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 80 (3) መሠረት መስሪያ ቤቱ ችግሩን እንዲያውቅና ድክመቱን እንዲያርም መመሪያ መስጠት ድክመቱን ስለማረሙም ማረጋገጥ፤

ረ/ የታየው ችግር መሠረታዊ ከሆነ በዚህ ደንብ ንቀፅ 80 (4) መሠረት ምክር ቤቱ ህጋዊ እርምጃ እንዲወስድ ሪፖርትና ሃሳብ ማቅረብ።

4. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ መንግስታዊ አካላትን በመከታተልና በመቆጣጠር ሂደት ምስክሮችን መስማት እና ማስረጃ መመርመር ይችላል፤ አፈጻጸሙም በዚህ ደንብ አንቀጽ 89 በተደነገገው መሰረት እንደሁኔታው ይከናወናል።

5. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ አስፈላጊ ሆኖ ካገኘው በመንግስታዊ ተቋሙ በአካል በመገኘት የክትትል እና ቁጥጥር ሥራ ሊያካሂድ ይችላል።

6. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ ክትትል እና ቁጥጥር ሥራዎችን ሲያከናውን በተቋሞቹ የዕለት ተዕለት የስራ እንቅስቃሴ፣ የሥራ ነፃነት እና በሌሎች ህጎች የተቀመጡ አስገዳጅ ሁኔታዎችን በመጋፋትና በመፃረር መሄድ የለበትም።

7. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ ሪፖርት ሲያዳምጥ ከታች ባሉ ተቋማት ጀምሮ የእነሱን የበላይ ተጠሪ የሆነ ተቋም በመጨረሻ መጥራት ይኖርበታል።

169. የክትትልና ቁጥጥር ተግባራት

እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ ተለይተው በተሰጡት ዘርፎችና ተቋማት የሚያካሂደው ክትትልና ቁጥጥር እንደተጠበቀ ሆኖ በሚከተሉት ጉዳዮች ሁሉም ቋሚ ኮሚቴዎች ክትትልና ቁጥጥር ያደርጋሉ፡-

1. የአምስት ዓመት የፌደራል መንግስት ዕቅድ፤
2. ውጤታማና ቆጣቢ የሆነ የበጀት አጠቃቀም፤
3. ውጫዊና ውስጣዊ መልካም አስተዳደር፤

የፍትህ ሚኒስቴር

4. ቀልጣፋና ተጠያቂነት ያለበት የህዝብ አገልግሎት አሰጣጥ፤
5. የሲቪል ሰርቪስ ሪፎርም ማሻሻያ፤
6. የሰብዓዊ መብት አከባበር፤
7. የመረጃ ነፃነት አተገባበር፤
8. የወጡ ህጎች የተፈለገውን ውጤት ማስገኘታቸው፤
9. የኦዲት ግኝት
10. ሴቶች፣ ወጣቶች፣ ህፃናት፣ አካል ጉዳተኞች፣ አካባቢ ጥበቃ፣ አርብቶ አደር፣ የስነ ተዋልዶ እና የመሳሰሉት የባለብዙ ዘርፍ ጉዳዮች።

170. ህግ ስለማመንጨት

እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ ምክር ቤቱ በሚሰጠው መመሪያ ወይም ከሚያክናው ነው አጠቃላይ ስራ በመነሳት ወይም ከሚከታተለው እና ከሚቆጣጠረው መንግስታዊ አካል ሚቀርብለትን ሃሳብ መነሻ በማድረግ ህግ ሊያመነጭ ይችላል።

171. ጥቆማ ስለማስተናገድ

1. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ የሚቀርብለትን ጥቆማ በስልጣኑ የሚወድቅ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት።
2. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ የቀረበለትን ጥቆማ መርምሮ የሚከተሉትን እርምጃዎች ሊወስድ ይችላል፦
 - ሀ/ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመወያየት ጉዳዩ መፍትሄ እንዲያገኝ ማድረግ፤
 - ለ/ ከአባላቱ መካከል ጉዳዩን አጣርቶ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ እንዲያቀርብለት ማድረግ፤
 - ሐ/ የሚመለከተውን መንግስታዊ አካል ማሳሰብ ወይም ትዕዛዝ መስጠት፤
 - መ/ ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ ማቅረብ።
3. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ ጥቆማውን በሚመለከት በመጨረሻ የደረሰበትን ማጠቃለያ እንደ አስፈላጊነቱ ለጠቋሚው ወይም ጉዳዩ ለሚመለከተው አካል ማሳወቅ አለበት።
4. የዚህ ደንብ አንቀፅ 91 ድንጋጌ እንደ አግባብነቱ ተጣጥሞ ተፈፃሚ ይሆናል።

172. ስለ ሪፖርትና የውሳኔ ሀሳብ

1. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ የሚያዘጋጀውን ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ወይም የሚያስተላልፈውን ውሳኔ ለምክር ቤቱ ወይም ለአፈጉባዔው ወይም

የፍትህ ሚኒስቴር

ለሚመለከተው ኮሚቴ ወይም አካል ያሳውቃል፤ እንደአስፈላጊነቱም ተግባራዊነቱን ይከታተላል።

2. የቋሚ ኮሚቴ ውሳኔ ወይም ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ በፅሁፍ የተዘጋጀ ሆኖ የሚከተሉትን ያካተተ መሆን አለበት፡-

ሀ/ የጉዳዩ ርዕስ፤ መለያ ቁጥር እና መግቢያ፤

ለ/ ጉዳዩን ለመመርመር የተደረጉ እንቅስቃሴዎች፤

ሐ/ በህዝብ አስተያየት መስጫ መድረክና በሌሎች መንገዶች የተሰበሰቡ መሰረታዊ ጭብጦች እና ማስረጃዎች፤

መ/ የአነስተኛው ድምጽ የልዩነት ሃሳብ፤

ሠ/ የኮሚቴው አስተያየትና የውሳኔ ሃሳብ፤

ረ/ የውሳኔ ሃሳቡን ያቀረበው ቋሚ ኮሚቴ ስም።

3. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ በምክር ቤቱ ትዕዛዝ ወይም በራሱ አነሳሽነት ያከናወነውን ሥራ በሚመለከት ለምክር ቤቱ ወይም ለአፈጉባዔው ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ሊያቀርብ ይችላል።

4. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ በየጊዜው ተጠሪ ለሆነለት አካል የፅሁፍ ሪፖርት ያቀርባል።

5. በቋሚ ኮሚቴ የሚዘጋጅ ሪፖርት የሚከተሉትን ያካተተ መሆን አለበት፡-

ሀ/ የተከናወነው ተግባርና የተገኘው ውጤት፤

ለ/ ሥራውን ለማከናወን የተደረጉ ጥረቶችና የተከተለው አቅጣጫ፤

ሐ/ ሥራውን በማከናወን ሂደት ያጋጠሙ ችግሮችና የተወሰዱ መፍትሄዎች፤

መ/ ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች፤

ሠ/ የኮሚቴው አስተያየት።

173. በቋሚ ኮሚቴ ስለሚዘጋጁ ዓውደ ጥናቶች እና የውይይት መድረኮች

1. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በስልጣንና ተግባሩ ዙሪያ አውደ ጥናቶች እና የውይይት መድረኮች ሊያዘጋጅ ይችላል።

2. በዚህ አንቅፅ በንዑስ አንቅፅ (1) መሰረት የሚዘጋጁ ዓውደ ጥናቶችና የውይይት መድረኮች የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ፡-

ሀ/ ሰፊ የህዝብ ተሳትፎ በሚጠይቁ አጀንዳዎች፤

ለ/ አቋም ሊወሰድባቸው በሚገቡ ጉዳዮች፤

ሐ/ በፖሊሲዎች እና በስትራቴጂዎች አፈፃፀም ዙሪያ፤

መ/ የተለያዩ ልምዶችን ለማግኘት፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ሠ/ በወቅታዊ ጉዳዮች እና ዋና ዋና ችግሮች፤

ረ/ በሚቋቋሙ አዳዲስ ተቋማት ሥልጣንና ተግባር ዙሪያ፤

ሰ/ በምክር ቤቱ እና በኮሚቴዎች አሰራር ዙሪያ፤

ሸ/ በአዋጆች ዙሪያ፤

ቀ/ ምክር ቤቱ በሚወስናቸው ሌሎች አጀንዳዎች ዙሪያ።

3. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ በሚያዘጋጀው ዓውደ ጥናት አና የውይይት መድረክ የሚከተሉትን ቅድመ ሁኔታዎች ማሟላት ይጠበቅበታል

ሀ/ በኮሚቴው ዓመታዊ ዕቅድ መካተት አለበት፤

ለ/ የዓውደ ጥናቱ ወይም የውይይት መድረኩ የራሱ ዝርዝር አቅድ ያለው መሆን ይኖርበታል፤

ሐ/ በሚመለከተው አካል የተፈቀደ መሆን አለበት፤

መ/ አስፈላጊ በጀት የተመደበለት ሊሆን ይገባል፤

ሠ/ ውጤት ተኮር መሆን ይኖርበታል፤

ረ/ አግባብነት ያላቸው አካላትን ያሳተፈ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት።

174. ስለ ቋሚ ኮሚቴ መግለጫ

1. በሌላ ህግ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ ሥራውን አስመልክቶ መግለጫ መስጠት ይችላል።

2. እያንዳንዱ ቋሚ ኮሚቴ የሚከታተለውን መንግሥታዊ አካል መግለጫ እንዲሰጥ ሊያዝ ይችላል።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት የሚሰጥ መግለጫ በቅድሚያ የአፈ-ጉባዔውን ፈቃድ ማግኘት አለበት።

175. የቋሚ ኮሚቴ አባላት ሥነ-ምግባር

የዚህ ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የቋሚ ኮሚቴ አባል የሚከተሉትን ሥነ-ምግባሮች ማክበር ይጠበቅበታል፦

1. የስራ ሰዓት ማክበር፤

2. የተሰጠውን ሃላፊነት ወይም ተግባር በሙሉ አገራዊ ስሜት ማከናወን፤

3. ስራውን ውጤታማ በሆነ መልኩ መፈጸም፤

4. ባለጉዳዮችን ገለልተኛ፣ ፍትሃዊ፣ ካላስፈላጊ ጠባይ በጸዳ አኳኋን እና በህግ መሠረት በአግባቡ ማስተናገድ፤

5. ለስራው የተመደበለትን ሃብትና ንብረት በጥንቃቄና በአግባቡ መጠቀም።

የፍትህ ሚኒስቴር

176. የቋሚ ኮሚቴዎች ቅንጅታዊ አሰራር

1. በቋሚ ኮሚቴዎች የስራ ሂደት የስራ መደራረብ በሚያጋጥምበት ጊዜ ወይም በአንድ ጉዳይ ላይ ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ቋሚ ኮሚቴዎች የሚመለከታቸው ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ ውጤታማ አፈፃፀምን የጋራ መግባባትን መነሻ በማድረግ እንደሚከተለው ይፈፀማል፦

ሀ/ ጉዳዩ በበለጠ ለሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ ሪፖርትና አስፈላጊ መረጃዎችን በመስጠት፤

ለ/ ጉዳዩን አንድ ቋሚ ኮሚቴ በበላይነት እንዲመራና እንዲያስተባብር በማድረግና የሚመለከተው ቋሚ ኮሚቴ ወይም ኮሚቴዎች ድጋፍና ትብብር እንዲያደርጉ በማድረግ፤ ወይም

ሐ/ እንደ ሁኔታው ጉዳዩ ለአስተባባሪ ኮሚቴ በማቅረብና በአስተባባሪ ኮሚቴው የሚቀመጠውን አቅጣጫ በመከተል።

2. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ በክትትልና ቁጥጥር የሚያገኘው ግኝትና ሪፖርት ሌሎች ቋሚ ኮሚቴዎች የሚከታተሏቸውን ዘርፎችና ተቋማት የሚመለከት ሆኖ ሲያገኘው ለሚመለከታቸው ቋሚ ኮሚቴዎች ሪፖርቱና ግኝቱ አንዲደርሳቸው ማድረግ ይኖርበታል።

3. ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (2) መሰረት ሪፖርቱና ግኝቱ ከተሰጣቸው ቋሚ ኮሚቴዎች ጋር በጉዳዩ ላይ ይወያያል፤ አንደ አስፈላጊነቱም ችግሩ ተደጋጋሚና የኅላ ሆኖ ሲገኝ ከቋሚ ኮሚቴዎቹ ጋር በመሆን የህዝብ ይፋ መድረክ ያዘጋጃል።

177. ንዑስ ኮሚቴ

1. የንዑስ ኮሚቴ ተጠሪነት ለዋናው ኮሚቴ ይሆናል።
2. የንዑስ ኮሚቴ የሰብሰባ ጊዜ ዘወትር አርብ ከ 3 እስከ 5:30 እንደዚሁም ከሰዓት በኋላ 7:30 እስከ 11:30 ይሆናል።
3. ማንኛውም ንዑስ ኮሚቴ የራሱ ሊቀመንበርና ምክትል ሊቀመንበር ይኖረዋል።
4. በዚህ ደንብ ስለቋሚ ኮሚቴዎች የተቀመጡ ድንጋጌዎች እንደአግባብነቱ ለንዑስ ኮሚቴም ተፈፃሚ ይሆናሉ።

178. ጊዜያዊ ኮሚቴ

1. ምክር ቤቱ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ጊዜያዊ ኮሚቴ ሊያቋቁም ይችላል።
2. የጊዜያዊ ኮሚቴ ስልጣንና ተግባር በምክር ቤቱ ተለይቶ ይወሰናል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. ጊዜያዊ ኮሚቴ ተጠሪነቱ ለምክር ቤቱ ይሆናል።
4. የጊዜያዊ ኮሚቴ አባላት ቁጥር በምክር ቤቱ ይወሰናል፤ የኮሚቴው ሊቀመንበርና ምክትል ሊቀመንበርም በምክር ቤት ይመረጣል።
5. ጊዜያዊ ኮሚቴው በምክር ቤቱ የተሰጠውን ተግባር ካከናወነ በኋላ ይከሰማል።
6. ጊዜያዊ ኮሚቴ የራሱን የውስጥ የአሰራር ሥነ-ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል።

ምዕራፍ ሃያ አራት

የቋሚ ኮሚቴዎች መቋቋምና ልዩ ልዩ ተግባራት

179. መቋቋም

ምክር ቤቱ የሚከተሉት ቋሚ ኮሚቴዎች ይኖሩታል።

1. የህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
2. የመንግስት የልማት ድርጅቶች ጉዳይ ቋሚ ኮሚቴ፤
3. የመንግሥት ወጪ አስተዳደር እና ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
4. የማህበራዊ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
5. የሰው ሃብት ልማት እና መልካም አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
6. የሳይንስ፣ መገናኛና ቴክኖሎጂ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
7. የሴቶችና ህፃናት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
8. የበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
9. የባህል፣ ቱሪዝምና መገናኛ ብዙሃን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
10. የተፈጥሮ ሃብት ልማትና አካባቢ ጥበቃ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
11. የትራንስፖርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
12. የንግድ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
13. የአርብቶ አደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
14. የኢንዱስትሪ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
15. የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
16. የከፍተኛ ትምህርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
17. የግብርና ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤
18. የውጭ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ፤

180. የህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

1. የህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ የፌዴራል መንግሥቱ የፍትህ አስተዳደር ሕገ-መንግሥቱን መሠረት በማድረግ መደራጀቱንና በአግባቡ ተግባሩን እያከናወነ መሆኑን፤

ለ/ በሕገ-መንግሥቱ የተደነገጉ መብቶችና ነፃነቶች በአግባቡ መተግበራቸውን፤

ሐ/ ነፃና ፍትሃዊ የምርጫ ስርዓት መዘርጋቱን እና ሂደቱን፤

መ/ ሕብረተሰቡ ነፃ፣ ፍትሃዊና ቀልጣፋ የፍትህ አገልግሎት ማግኘቱን፤

ሠ/ ሙስናና ብልሹ አሠራርን መከላከልና መቆጣጠር የሚያስችል ሥርዓት በአግባቡ መዘርጋቱንና ሥራ ላይ መዋሉን፤

ረ/ በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 54 (6) የተመለከተውን የህግ ከለላ የማንሳት እንዲሁም ሌሎች የአባላት መብትና ጋር የተያያዙ ጉዳዮችን፤

ሰ/ የወንጀል መከላከል ስራ በአግባቡ እየተከናወነ መሆኑን እንደዚሁም ለወንጀል ድርጊት ጠቋሚዎችና ምስክሮች በቂ ጥበቃ መደረጉን፤

ሸ/ የህዝብና የመንግስትን መብትና ጥቅም ለማስከበር የሚያስችል የህግ ምክር፣ ክስና ክርክር እየተካሄደ መሆኑን፤

ቀ/ የህዝብ ሠላም መጠበቁን እንደዚሁም አለመግባባቶችንና ግጭቶችን ለመከላከልና በዘላቂነት ለመፍታት የሚያስችል አሠራርና እንቅስቃሴ መኖሩን፤

በ/ በፌዴራል መንግስትና በክልሎች መካከል በመግባባትና በአጋርነት ላይ የተመሠረተ መልካም ግንኙነትና ትብብር እንዲጠናከር የሚደረገውን እንቅስቃሴ፤

ተ/ የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና ዕቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

ቸ/ የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

2. የህግ፣ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ምክር ቤቱ ወደ ማንኛውም ቋሚ ኮሚቴ የሚመራውን ረቂቅ ህግ እና የሚቀርቡ ረቂቅ ህጎችን የረቂቅ ህግ አዘገጃጀት መርሆዎችን የተከተሉ መሆናቸውንና የተሟሉ መሆናቸውን ይመረምራል።

181. የመንግስት የልማት ድርጅቶች ጉዳይ ቋሚ ኮሚቴ

1. የመንግስት የልማት ድርጅቶች ጉዳይ ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ በመንግስት የኢኮኖሚና የፋይናንስ ፖሊሲ መሠረት የመንግስት የልማት ድርጅቶች በአገሪቱ የኢኮኖሚና ንግድ እንቅስቃሴ ገንቢ ሚና እያበረከቱ መሆኑን፤

ለ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶች የስራ እንቅስቃሴ ትርፋማነትና የቴክኖሎጂ ሽግግርን የሚያረጋግጥ መሆኑን፤

ሐ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶች በህግ የተሰጣቸውን ተግባር በአግባቡ እየተገበሩ መሆኑን፤

መ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶች ውጤታማ በሆነ መንገድ መመራታቸውንና በአግባቡ ወደ ግል ይዞታ የተዛወሩ መሆናቸውን፤

ሠ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶች የሚሰጡት የህዝብ አገልግሎት በአግባቡ መከናወኑን እና የውስጥና የውጭ መልካም አስተዳደር ጉዳዮችን በተመለከተ፤

ረ/ የመንግስት የልማት ድርጅቶች አነስተኛና ጥቃቅን ተቋማትን ጨምሮ በልማት ለሚሳተፉ ሌሎች ተቋማት የሚያደርጉት ድጋፍ።

2. ቋሚ ኮሚቴው ክትትልና ቁጥጥር ሲያከናውን የመንግስት የልማት ድርጅቶችን የስራ ባህሪ ግምት ውስጥ በማስገባት በስትራቴጂያዊ ጉዳዮችና በፖሊሲ አቅጣጫዎች ላይ ትኩረት ማድረግ ይኖርበታል።

3. ቋሚ ኮሚቴው የልማት ድርጅቶችን የንግድ ባህሪ መነሻ በማድረግ ስብሰባውን በዝግ ሊያካሂድ ይችላል።

4. ቋሚ ኮሚቴው ምክንያታዊ የሆነ ጥርጣሬ ሲኖረው ወይም ጥቆማ ሲደርሰው በማንኛውም የመንግስት የልማት ድርጅት ፋይናንስ፣ ግዥና ንብረት አስተዳደር ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያካሂዳል።

5. ቋሚ ኮሚቴው ከሚያካሂደው የክትትልና ቁጥጥር ዘርፍ ልዩ ባህሪ መነሻ በማድረግ በዚህ ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች ለሌሎች ቋሚ ኮሚቴዎች የተሰጠው ስልጣን እና ተግባራትን በማጣጣም ተግባሩን ያከናውናል።

182. የመንግሥት ወጪ አስተዳደር እና ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

1. የመንግሥት ወጪ አስተዳደር እና ቁጥጥር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ለፌዴራል መንግሥት የተመደበ ማንኛውም በጀት በአግባቡ ስራ ላይ መዋሉን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል።

2. ቋሚ ኮሚቴው የፌዴራል ኦዲተር ሪፖርትን ይመረምራል፤ በሚመረምርበት ወቅትም፡-

የፍትህ ሚኒስቴር

ሀ/ የተመደበው በጀት ለታለመለት ዓላማና አገልግሎት ወጪ የተደረገ መሆኑን፤

ለ/ ወጪው ስልጣን ባለው አካል የተረጋገጠ መሆኑን፤

ሐ/ የበጀት ዝውውር ሲኖር በፋይናንስ ህጉ መሰረት መከናወኑን፤ ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል።

3. ቋሚ ኮሚቴው በምክር ቤቱ ትዕዛዝ በዋና አዲተር የተከናወነ የንብረት አዲት ውጤትን ይገመግማል።
4. በማንኛውም መንግስታዊ አካል በበጀት ዓመቱ ከተመደበው በላይ የበጀት አጠቃቀም ሲኖር በምክር ቤቱ ውሳኔ ኮሚቴው ከበጀት በላይ ለማውጣት አስገዳጅ የሆነውን ምክንያት የማጣራትና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም ሪፖርትና የውሳኔ ሃሳብ ለምክር ቤቱ የማቅረብ ሃላፊነት አለበት።
5. ቋሚ ኮሚቴው በአዲት ግኝት ላይ አዲት ተደራጊ ተቋማትን ለሚከታተላቸው ቋሚ ኮሚቴዎች ሪፖርቱ እንዲደርሳቸው ያደርጋል።
6. በአዲት ግኝት ላይ አዲት ተደራጊውን ተቋም ከሚከታተለው ቋሚ ኮሚቴ ጋር በመሆን ይወያያል።
7. ቋሚ ኮሚቴው አንደ አስፈላጊነቱ ችግሩ ተደጋጋሚና የጎላ ሆኖ ሲገኝ አዲት ተደራጊውን ተቋም ከሚከታተለው ቋሚ ኮሚቴ ጋር በጋራ በመሆን የአዲት ግኝቱን በተመለከተ ይፋ የህዝብ ወይይት መድረክ ያዘጋጃል።
8. ቋሚ ኮሚቴው የሚያካሂደው ክትትልና ቁጥጥር በአዲት ግኝት ላይ ብቻ የተወሰነ ይሆናል።

183. የማህበራዊ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የማህበራዊ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የጤና አገልግሎት የማስፋፋትና የጤና ጠንቆችን የማስወገድ ተግባራትን፤
2. ወረርሽኝና ተላላፊ በሽታዎችን ለመከላከል የሚያስችሉ ስልቶች መቀየላቸውና በአግባቡ ተግባራዊ መሆናቸውን፤
3. ወጣቶች በብሔራዊ ልማት ፖሊሲዎች፣ ዕቅዶችና በፕሮጀክቶች ዝግጅትና አፈፃፀም በተለይ ጥቅሞቻቸውን የሚነኩ ፕሮጀክቶች ላይ ሐሳቦቻቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ ለማስቻል ብሔራዊ የወጣቶች ጉዳይ ፖሊሲ በተለያዩ መንግሥታዊ ድርጅቶች ውስጥ በአጠቃላይ በብሔራዊ ደረጃ በተግባር አየተተረጎመ መሆኑን እንዲሁም የወጣቶችን ሥራ ፈጣሪነት፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ተጠቃሚነትና መብት የሚያጠናክሩ ሥልቶች መቀየሳቸውና ውጤታማ መሆናቸውን፤

4. ወጣቶች እንደፍላጎታቸውና እንደ ችግሮቻቸው ተደራጅተው ለመብቶቻቸው የሚታገሉበት ሁኔታ መመቻቸቱን እንዲሁም ጉዳያቸው በፌደራል መንግስት አካላት በሚዘጋጁ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ የልማት ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች መካተቱን፤

5. የኤች አይ ቪ / ኤድስ ስርዓትን ለመግታት የሚደረጉ እንቅስቃሴዎች፤

6. የማህበራዊ ዋስትና አገልግሎቶች በተቀመጠላቸው ሥርዓት መሠረት ተግባራዊ መሆናቸውን፤

7. የህብረተሰቡን ጤና ሊጎዱ የሚችሉ ድንገተኛ ሁኔታዎች ሲፈጠሩ የመከላከል አርምጃ መወሰዱን፤ በአገሪቱ ውስጥ የአስፈላጊ መድሃኒቶችና የህክምና መሳሪያዎች በቂ አቅርቦት መኖሩንና በአግባቡ ጥቅም ላይ መዋሉን፤ የጤና ባለሙያዎች ስልጠና በጥራትና አግባብነት ባለው ሁኔታ መካሄዱን፤

8. የመድሃኒትና የጤና ክብካቤ አስተዳደርና ቁጥጥር ስራ በአግባቡ አየተፈፀመ መሆኑን፤

9. የኢንዱስትሪ ሰላም መስፈኑን፤

10. ቀልጣፋና ፍትሃዊ የሥራ ስምሪት አገልግሎት መኖሩን፤

11. ህዝባዊ መሰረት ያለው ስፖርት መስፋፋቱንና ስኬታማ መሆኑን፤

12. የአካል ጉዳተኞች እኩል አድል ተጠቃሚ እና ተሳታፊ መሆናቸውን፤ አረጋውያን ክብካቤ ማግኘታቸውን፤ እንዲሁም የማህበራዊ ችግሮችን ለመከላከልና በችግሩ ውስጥ የሚገኙ የህብረተሰብ ክፍሎች የተሃድሶ አገልግሎት የሚያገኙበት ሁኔታ መመቻቸቱን፤

13. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና ዕቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

14. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

184. የሰው ሃብት ልማትና መልካም አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የሰው ሃብት ልማትና መልካም አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል።

1. ፈጣን ልማት ለማምጣትና በዲሞክራሲ የታነፀ ሕብረተሰብን ለመፍጠር በብቃት፣ በጥራት፣ በታማኝነትና በቁርጠኝነት ሊሠራ የሚችል የሰለጠነ

የፍትህ ሚኒስቴር

- የህዝብ አገልጋይ የሰውኃይል በአጭር ጊዜና በስፊው ለማፍራት የሚደረገውን እንቅስቃሴ፤
2. የትምህርትና ስልጠና ስታንዳርድ መውጣቱን፤ በየደረጃው ጥራትና አግባብነት ያለው ትምህርትና ስልጠና መስጠቱንና የተማሪዎች ቅበላና ምደባ ፍትሃዊ መሆኑን፤
 3. የአገሪቱ የቴክኒክና ሙያ ትምህርት ስልጠና ስትራቴጂ መቀረጹንና በሥራ ላይ መዋሉን፤
 4. ፐብሊክ ሰርቪሱ ብቃት ያለውናው ጤታማ መሆኑን፤ የፌደራል መንግሥት ሠራተኞች ምልመላና መረጣ በብቃት ላይ የተመሰረተና ፐብሊክ ሰርቪሱ በቀጣይነት የሚለማበትና ጥቅም ላይ የሚውልበት እንዲሁም በብቃትና በአፈጻጸም ላይ የተመሰረተ የከፍተኛ ማበረታቻ ስርዓት መዘርጋቱንና ተግባራዊ መሆኑን፤
 5. የፌደራል መንግሥት ሠራተኞች የሥነምግባር መከታተያ ሥርዓት መዘርጋቱን፤ የመንግሥት ዘርፍ አገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርድና የቅሬታ አቅራቢና አፈታት ሥርዓት መዘርጋቱንና በቀጣይነት የሚሻሻልበት ሰልት መቀየሱን፤
 6. ከማዋዕለ ህፃናት እስከመሰናዶ እና ቴክኒክና ሙያ ትምህርትና ስልጠና ድረስ ያለውን የፖሊሲና ስትራቴጂ አፈፃፀም፤
 7. የማህበራዊ ሳይንስ 30 በመቶ እና የተፈጥሮ ሳይንስ 70 በመቶ ቅበላ ምጣኔ አፈፃፀምና ውጤታማነትን በተመለከተ፤
 8. የመምህራን ምልመላ፤ ስልጠናና ስምሪት በአግባቡ መከናወኑን፤
 9. የሥነ-ምግባርና የሥነ-ዜጋ ትምህርት ውጤታማነትን፤
 10. የሲቪል ሰርቪስ ማሻሻያ ቀልጣፋና ወጪ ቆጣቢ መንግስታዊ አገልግሎት ማስገኘቱን በተመለከተ፤
 11. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፤ ህጎች፤ ስትራቴጂዎች እና ዕቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
 12. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።
185. የሳይንስ፣ መገናኛና ቴክኖሎጂ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ
- የሳይንስ፣ መገናኛና ቴክኖሎጂ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

የፍትህ ሚኒስቴር

1. የአገሪቱን የልማት አቅጣጫ መሠረት ያደረገ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ፍላጎትና አጠቃቀም ስርዓት መዘርጋቱንና አፈፃፀሙን፤
2. የሳይንስና ቴክኖሎጂ ልማት እንቅስቃሴዎችና አገራዊ የምርምር ሥራዎች ከአገሪቱ የልማት ፍላጎትጋር ተጣጥመው መከናወናቸውን፤
3. በትምህርት፣ በምርምር ተቋማትና በኢንዱስትሪው ዘርፍ መካከል ለምርምርና ቴክኖሎጂ ልማት እንቅስቃሴ የሚያግዝ ምቹ የእርስበርስ ትስስርና ቅንጅታዊ አሠራር ለመፍጠር የሚያስችሉ ሁኔታዎች መመቻቸታቸውን፤
4. የአገሪቱ የረዥም ጊዜ የሳይንስ፣ ቴክኖሎጂና ኢኖቬሽን የሰው ኃይል ልማት መታቀዱንና ተግባራዊነቱን፤ የአገሪቱ ስርዓተ ትምህርት ከሳይንስና ቴክኖሎጂ ልማት አንፃር ለመቃኘት የሚያስችል ትብብር መፈጠሩን፤ በመንግሥትና በግሉ ዘርፍ በሳይንስና ቴክኖሎጂ እንቅስቃሴ የሚሳተፉ ተቋማትና ባለሙያዎች አቅም ለመገንባት የሚያስችል ድጋፍ መሰጠቱንና ለፈጠራ ሥራዎች እድገት ተገቢው ትኩረት መሰጠቱን፤
5. የመገናኛ አገልግሎቶችና የኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ልማት እንዲስፋፋ መደረጉን፤ የአገልግሎት ጥራታቸው፣ ደህንነታቸውና አስተማማኝነታቸው እንዲጠበቅ የሚያስችሉ ደረጃዎች ወጥተው ተግባራዊ መደረጋቸውን፤
6. የቴክኒክ ብቃታቸው በተረጋገጠ የቴሌኮም መሳሪያዎች መረጃ በተፋጠነ መልክና በተመጣጠነ ወጪ ማግኘት የሚቻልበት ሁኔታ መመቻቸቱን፤
7. በፌደራልና በክልል ተቋማት መካከል እንዲሁም በፌደራልና በክልል ተቋማት ውስጥ ዘመናዊ የኢንፎርሜሽን መረብ መዘርጋቱንና በመንግሥት ተቋማት መካከል የተቀናጀና ደህንነቱ የተጠበቀ የመረጃ ፍሰትና ልውውጥ እንዲኖር ተገቢው ድጋፍ መሰጠቱንና በአግባቡ ጥቅም ላይ እንዲውል መደረጉን፤
8. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
9. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በስራ ላይ ማዋላቸውን።

186. የሴቶችና ህፃናት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የሴቶችና እና ህፃናት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. በሕገመንግስቱ እና በሌሎች ህጎች የተደነገጉት የሴቶች እና የህፃናት መብቶች መከበራቸውንና ተጠቃሚ መሆናቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

2. ከሴቶችና ህጻናት መብቶች ጋር የሚቃረኑ ህጎች እንዲሻሻሉ መደረጉን፤
3. ህጎችና እቅዶች ሲወጡና ሲፈጸሙ የጾታ አድሎን ያስወገዱና ሥርዓተ-ጾታን ያገናዘቡ መሆናቸውን፤
4. በፓለቲካ በኢኮኖሚና በማህበራዊ መስኮች እንዲሁም በመንግስትና በግል ተቋማት ሴቶች ከወንዶች እኩል ተወዳዳሪና ተሳታፊ እንዲሆኑ ማስቻልና የልዩ ድጋፍ ተጠቃሚ መሆናቸውን፤
5. የሴቶች የልዩ ድጋፍ መብት ስራ ላይ ለማዋል ስልት መቀየሱንና በአግባቡ ተግባራዊ መሆኑን፤
6. ሴቶች ንብረት የማፍራት፣ የማስተዳደርና የመቆጣጠር፣ የመጠቀም የማስተላለፍና የመወረስ መብቶቻቸው መከበሩን፤
7. ሴቶች በቅጥር፣ በሥራ እደገትና እኩል ክፍያና ጡረታ ለማስተላለፍ ያላቸው እኩልነት መብት መረጋገጡን፤
8. ሴቶች በብሔራዊ ልማት ፖሊሲዎች፣ ዕቅዶችና በፕሮጀክቶች ዝግጅትና አፈጻጸም በተለይ ጥቅሞቻቸውን የሚነኩ ፕሮጀክቶች ላይ ሐሳቦቻቸውን በተሟላ ሁኔታ እንዲሰጡ ለማስቻል ብሄራዊ የሴቶች ጉዳይ ፖሊሲ በተለያዩ መንግስታዊ ድርጅቶች ውስጥ በአጠቃላይ በብሔራዊ ደረጃ በተግባር እየተተረጎመ መሆኑን፤
9. ሴቶች እና ህጻናት ከጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች ተጽእኖ መላቀቃቸውን፣ ሴቶችን እና ህጻናትን የሚጨቁኑ፣ በአካላቸው ወይም በአዕምሯቸው ላይ ጉዳት የሚያደርሱ ወጎችና ልምዶች መወገዳቸውን፤
10. ሴቶች በእርግዝናና በወሊድ ምክንያት የሚደረስባቸውን ጉዳት መከላከልና ጤንነታቸውን ለማስጠበቅ የሚያስችል የቤተሰብ ምጣኔ ትምህርት መረጃ የማግኘት መብትን፤
11. የህጻናት መብትና ደህንነት መጠበቁን፤
12. ሴቶች እንደፍላጎታቸውና እንደችግሮቻቸው ተደራጅተው ለመብቶቻቸው የሚታገሉበት ሁኔታ መመቻቸቱን እንዲሁም ጉዳያቸው በፌደራል መንግስት አካላት በሚዘጋጁ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ የልማት ፕሮግራሞችና ፕሮጀክቶች መካተቱን፤
13. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

14. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ መዋላቸውን።

187. የበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የአገሪቱን የገንዘብ እና የኢኮኖሚ ልማትና ትብብር ተግባራት በአግባቡ እየተከናወኑ መሆናቸውን፤
2. የፌዴራል መንግስት ታክስና ቀረጥ አስተዳደር እንዲሁም የመንግስት ገቢ አሰባሰብ በአግባቡ እየተከናወነ መሆኑን፤
3. የፌዴራል መንግሥትን ዓመታዊና ተጨማሪ በጀት በአግባቡ ተዘጋጅቶ መቅረቡን እና መጽደቁን፤
4. ለክልሎች የሚሰጥ ድጎማ በቀመሩ መሠረት መጽደቁን፤
5. የፌዴራል መንግስት ፋይናንስ እና ንብረት አስተዳደር በአግባቡ መከናወኑን እና ውጤታማ መሆኑን፤
6. የአገሪቱን የኢኮኖሚ ዕድገት ቀጣይነት እና ፍትሃዊነት እንዲሁም የተረጋጋ የማክሮ ኢኮኖሚ ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ፓሊሲዎች መመንጨታቸውን እና በአግባቡ ስራ ላይ መዋላቸውን፤ ኢኮኖሚው በተገቢው መንገድ እየተመራ መሆኑን፤
7. የአገሪቱ የልማት እቅድ እና የልማት ፕሮጀክቶች የአዘገጃጀትና አፈፃፀም ስርዓት መዘርጋቱን እንዲሁም በወቅቱ በስራ ላይ መዋሉን፤
8. የአገሪቱ የስነ-ህዝብ ፓሊሲ መዘጋጀቱን፤ የማክሮ ኢኮኖሚና የፌስካል ፖሊሲዎች መመንጨታቸውን እና በትክክል በስራ ላይ መዋላቸውን፤
9. ትክክለኛ የሆነ የመንግስት የበጀት፣ የሂሳብ አያያዝ፣ የክፍያና የውስጥ ኦዲት ስርዓት መዘርጋቱንና በአግባቡ እየተፈፀመ መሆኑን፤
10. የኢኮኖሚ ትብብሮችና ትስስሮች ከመደረጋቸው በፊት በአገሪቱ የኢኮኖሚ አፈጻጸም ላይ የሚያስከተሉት ዉጤት የሚፈትሽ እና የሚገመግም መሆኑን፤
11. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው የቋማትን የሚመለከቱ ፓሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
12. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ መዋላቸውን።

የፍትህ ሚኒስቴር

188. የባህል፣ ቱሪዝምና መገናኛ ብዙሃን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የባህል፣ ቱሪዝምና መገናኛ ብዙሃን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የኢትዮጵያ ብሔር ብሔረሰቦችና ህዝቦች ታሪክ፣ ባህል፣ ቅርስ እና ቋንቋ መጠናታቸውንና ጽሁፎችቸው መዳበራቸውን፣ በባህላዊ ተጽኖ ሳቢያ ማህበራዊ እድገቶችን የሚያጓጉቱ አመለካከቶች፣ እምነቶችና ልማዳዊ አሰራሮችን የመለወጥ ስራ መሰራቱን እንዲሁም የባህል ዘርፉ ልማታዊ አስተዋጾ መስፋፋቱን፤
2. የመገናኛ ብዙሃን ለአገሪቱ ዲሞክራሲያዊ ሥርዓት ግንባታ፣ ሰላምና ልማት የበኩላቸውን ሚና እየተጫወቱ መሆኑን፤
3. ባህላዊና ታሪካዊ እሴቶች ተጠብቀው ለትውልድ የሚተላለፉበት መንገድ መቀየሱንና ተግባራዊ መሆኑን፤
4. ለአገሪቱ የቱሪዝም ምንጭነት የሚያገለግሉ አስፈላጊ ሁኔታዎች መመቻቸታቸውን እና የቱሪዝም መስህቦችና መልካም ገጽታዎች መተዋወቃቸውን፤
5. የመንግስት መገናኛ ብዙሃን ቦርዶች የተጣለባቸውን ሃላፊነት በአግባቡ መወጣታቸውን፤
6. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፓሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
7. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በዉጤታማነት በስራ ላይ መዋላቸውን።

189. የተፈጥሮ ሃብት ልማትና አካባቢ ጥበቃ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የተፈጥሮ ሃብት ልማትና አካባቢ ጥበቃ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የውሃ ሃብት፣ የኢነርጂና የማዕድን ልማትና አጠቃቀምን፣ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት እድገትና ስርጭትን፤
2. የንፁህ መጠጥ ውሃ አቅርቦት ሽፋን እንዲያድግ እገዛ መደረጉን፣ የአማራጭ ኢነርጂ ምንጮችና ቴክኖሎጂዎች ልማት እንዲስፋፋ መደረጉን እና የመካከለኛና ከፍተኛ መስኖ ልማት ለማስፋፋት የሚያስችሉ የጥናት፣ የዲዛይን እና የግንባታ ሥራዎች በአግባቡ መከናወናቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

3. የሜቲዎሮሎጂ አገልግሎት ሥራ በአግባቡ መከናወኑን፣ የአገሪቷ የተፈጥሮ ሃብቶችና የአካባቢ ደህንነት ተጠብቆ ዘላቂ ልማት እንዲረጋገጥ ለማስቻል የሚደረገውን እንቅስቃሴ፤
4. በማዕድን፣ በነዳጅና በተፈጥሮ ጋዝ ፍለጋና ልማት ለሚሰማሩ ባለሀብቶች ምቹ ሁኔታ መፈጠሩንና ግዴታቸውንም በገቡት ውል መሠረት እንዲፈጽሙ የሚደረገውን እንቅስቃሴ፤
5. የማዕድን፣ የነዳጅና የተፈጥሮ ጋዝ ልማት መስፋፋቱንና መረጃዎች በአግባቡ ተደራጅተው ለአገልግሎት ዝግጁ መደረጋቸውን፤
6. የተፈጥሮ ጋዝና የነዳጅ ምርቶች የጥራት ደረጃ መረጋገጡንና የማከማቻና ማከፋፈያ ተቋማት ደረጃ አሰጣጥ በአግባቡ መከናወኑን፤
7. የአካባቢ ደህንነትና ጥበቃ ዓላማዎችና ፖሊሲዎች በስራ ላይ መዋላቸውንና ውጤታማነታቸው መረጋገጡን፤
8. የልማት ፕሮጀክቶችና ፕሮግራሞች በአካባቢ ተፅኖ ግምገማ ስርዓት መሰረት ተግባራዊ መሆናቸው፤
9. የአገሪቱ የደን ሃብት መስፋፋቱን፣ መጠበቁን እንዲሁም ዘላቂነት ያለው አጠቃቀም መረጋገጡን፤
10. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
11. የሚመለከታቸውና የሚቆጣጠሯቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

190. የትራንስፖርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የትራንስፖርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል።

1. የትራንስፖርት አገልግሎቶች የአገሪቱን የልማት ስትራቴጂ በተሟላ ሁኔታ ለማገልገል በሚያስችል መልኩ በተቀናጀ መንገድ መስፋፋታቸውንና ከሌሎች ዘርፎች ጋር ተደጋግፈው የሚያድጉበት አሠራር መዘርጋቱን እና ውጤታማነቱን፤
2. የትራንስፖርት መሰረተ ልማቶች ስታንዳርድ የወጣላቸው መሆኑን እንዲሁም የአጠቃቀም፣ የአያያዝና የአስተዳደር ስርዓቶች መወሰናቸውን እና ተግባራዊ መሆናቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

3. የትራንስፖርት አገልግሎቶች አስተማማኝና ደህንነታቸው የተጠበቀ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የሚያስችል የቁጥጥር ስልት መዘርጋቱን እና ተግባራዊ መሆኑን፤
4. የትራንስፖርት መሠረተ ልማቶች መዘርጋታቸውን፤ መስፋፋታቸውንና መጠናቸውን እንዲሁም በተያዘላቸው የጊዜ ሰሌዳ ጥራታቸውን ጠብቀው በውጤታማነት መከናወናቸውን፤
5. የትራንስፖርት መሰረተ ልማቶችና አገልግሎቶችን የሚመለከቱ አዳዲስ ቴክኖሎጂዎችና አሰራሮች ጥቅም ላይ መዋላቸውን፤ መስፋፋታቸውን እና መዳበራቸውን፤
6. የደረቅ ወደብ አገልግሎትና አስተዳደርን፤
7. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፤ ህጎች፤ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
8. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠሯቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

191. የንግድ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የንግድ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የንግድ ፖሊሲ እና ስትራቴጂ የአገሪቱን የኢኮኖሚ ዕድገት በሚያፋጥን መልኩ ተግባራዊ መሆኑን፤
2. የአገር ውስጥ ንግድ እንዲስፋፋ እና ህጋዊ የንግድ አሠራር እንዲሠፍን የሚያስችሉ እና የሚያበረታቱ ተግባራት በአግባቡ መከናወናቸውን፤
3. የውጪ ንግድን ለማስፋፋትና ለማጠናከር የሚያስችሉ ሁኔታዎች መመቻቸታቸውን፤
4. ከወጪና ገቢ እቃዎች ጋር የተያያዙ ችግሮችን እንደዚሁም ፀረ-ውድድር የንግድ ተግባራትን ለመከላከል የሚያስችሉ ስርዓቶች መዘርጋታቸውን፤
5. ለሽማግሌዎች አስፈላጊው ጥበቃ መደረጉን፤
6. የሽማግሌዎች የህብረት ስራ ማህበራት እና የንግድ የዘርፍ ማህበራት ምክር ቤቶች እንዲቋቋሙና እንዲጠናከሩ ለማድረግ እየተደረገ ያለውን ማበረታቻ፤
7. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፤ ህጎች፤ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

8. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

192. የአርብቶ አደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የአርብቶ አደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. በሕገመንግስቱ የተደነገጉት የአርብቶ አደር መብቶች መከበራቸውን ማረጋገጥ፤
2. የፌዴራል መንግስት ለአርብቶ አደሮች የሚያደርገውን ልዩ ድጋፍ አፈጻጸም፤
3. በአርብቶ አደሩ ውስጥ ፈጣን ልማት በማምጣ አካሄድና ምህበራዊ ህይወቱን ለመለወጥና የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥ የፌዴራል መንግስት የሚያደርገውን እንቅስቃሴ፤
4. በፌዴራል መንግስት የሚወጡ ህጎች፣ ፓሊሲዎች፣ ፕሮግራሞችና እቅዶች የአርብቶ አደሩን ጥቅም ያገናዘቡ መሆናቸውን፤
5. የአርብቶ አደሩን አቅም በአጭሩ ጊዜ መገንባት እንዲቻል የአቅም ግንባታ ተቋማት መስፋፋታቸውን በተለይም አዳሪ እና ተንቀሳቃሽ ትምህርት ቤቶች እንደዚሁም ሌሎች ትምህርት ቤቶች እንደየሁኔታው መስፋፋታቸውን፤
6. የአርብቶ አደሩ የኑሮ መሠረት ለሆኑት እንስሳት የጤና አገልግሎት የገበያ መሠረተ ልማት፣ የመኖርና የወሃ አቅርቦት እንዲኖር በመንግስት የሚመደበው በጀት በአግባቡ በስራ ላይ መዋሉን፤
7. በአርብቶ አደሩ አካባቢ የሚታቀዱ የመንደር ምስረታ ፕሮግራሞች በአርብቶ አደሩ ፈቃደኝነት ላይ የተመሠረቱ መሆናቸውንና የተሟሉ የመሰረተ ልማት አገልግሎቶች መገንባታቸውን፤
8. ለአርብቶ አደሩ የኤክስቴንሽን ድጋፍ መሰጠት፤
9. በአርብቶ አደር አካባቢ የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ጥናቶች መከናወናቸውን፤
10. በምርምርና ጥናት ተቋማት የአርብቶ አደሩ የእንስሳት ሀብት ምርታማነት የሚያድግበትና በተጓዳኝም የግብርና ወጪዎች ተጠቃሚ የሚሆንበት የምርምርና የጥናት ሥርዓት መዘርጋቱን፤
11. በአርብቶ አደሩ አካባቢ ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶች የሚወገዱበትን ሁኔታ፤
12. ልዩ ድጋፍ ለሚሹ ክልሎች ትኩረት በመስጠት የተቀናጀ ድጋፍ መደረጉን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

13. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

14. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

193. የኢንዱስትሪ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የኢንዱስትሪ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. ኢንዱስትሪና ኢንቨስትመንትን ለማስፋፋት የሚያበረታቱ ተግባራት በአግባቡ እየተከናወኑ መሆናቸውን፤

2. ስትራቴጂያዊ ትኩረት ለሚሰጣቸው ኢንዱስትሪዎች ተገቢው ድጋፍ እየተሰጠ መሆኑን፤

3. የኢንዱስትሪ ልማትን ለማፋጠን የሚያስችሉ እና ለኢንቨስትመንት የተመቻቹ ህጎች፣ ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች መኖራቸው እና በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

4. የጥቃቅንና አነስተኛ ተቋማት ልማትን ለማስፋፋት የሚደረገው እንቅስቃሴ፤

5. ለኢንዱስትሪዎች አስተማማኝ ግብዓት ለማቅረብ የሚያስችል ስልት መቀየሱን እና የግብዓት አቅርቦት ትስስር ስርዓት መዘርጋቱን፤

6. በአነስተኛ፣ በመካከለኛና በከፍተኛ ኢንዱስትሪዎች መካከል የተቀናጀ ትስስር እንዲፈጠር የሚያስችል ስርዓት መዘርጋቱን እንዲሁም አነስተኛ ኢንዱስትሪዎች ወደ መካከለኛና ከፍተኛ ኢንዱስትሪዎች እንዲሸጋገሩ አስፈላጊው ድጋፍ መስጠቱን፤

7. የኢንዱስትሪ የዘርፍና የሙያ ማህበራት እንዲቋቋሙና ጠንክረው እንዲንቀሳቀሱ የሚደረገውን ማበረታቻ፤

8. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤

9. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

194. የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

የፍትህ ሚኒስቴር

1. ከተሞች የአካባቢያቸው የልማት ማዕከል እንዲሆኑ ሁለገብና የተቀናጀ ድጋፍ መስጠቱን፤ በጥናት ላይ የተመሰረተ አከታተምና የከተሞች ደረጃ መመዘኛ መውጣቱን እንዲሁም የከተሞች አገልግሎት አሰጣጥ እንዲሻሻል የአቅም ግንባታ እገዛ መደረጉን፤
2. የከተሞች ልማት ከገጠር ልማት ጋር ተቀናጅቶ የሚከናወንበት መንገድ መጠናቀቱንና ከክልሎች ጋር በመተባበር ተግባራዊ መደረጉን፤
3. የከተማ ልማት ሥራ ከድህነት ቅነሳ ጋር ተቀናጅቶ መከናወኑንና የከተማው ነዋሪ ተመጣጣኝ የመኖሪያ ቤት የሚሰራበትን አቅጣጫ ለመቀየስ የሚያስችል ጥናትና ለከተሞች የአቅም ግንባታ ድጋፍ መስጠቱን፤
4. የኮንስትራክሽን ኢንዱስትሪ በብቃት እንዲገነባ ምቹ ሁኔታ መፈጠሩን፤
5. የፌዴራል መንግሥት ቤቶች አስተዳደር በአግባቡ መመራቱን፤
6. በፌዴራል መንግሥት በጀት የሚሰሩ ህንፃዎች በጥራትና በአግባቡ መከናወናቸውን፤
7. በአገር ውስጥ የሚመረቱ የኮንስትራክሽን ዕቃዎች አይነትና ጥራት ለማሻሻል የሚደረገውን እንቅስቃሴ፤
8. ኮሚቴው የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና እቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
9. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ መዋላቸውን።

195. የከፍተኛ ትምህርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የከፍተኛ ትምህርት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት በአገሪቱ ፍላጎት ላይ የተመሰረተ እና ትኩረቱ በእውቀትና በቴክኖሎጂ ሽግግር ላይ የሆነ እና ለልማትና ዲሞክራሲ የሚያግዝ ምርምር እያረጋገጡ መሆኑን፤
2. የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት የማስፋፋትና የማጠናከር ተግባር በአግባቡ መከናወኑን፤
3. የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት ለአገሪቱ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ እድገት የሰለጠነ የሰው ሃይል ለማፍራት የሚያደርጉትን እንቅስቃሴ፤
4. የከፍተኛ ትምህርት ተማሪዎች ቅበላና ምደባ ፍትሃዊ መሆኑን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

5. በከፍተኛ ትምህርት የማህበራዊ ሳይንስ 30 በመቶ እና የተፈጥሮ ሳይንስ 70 በመቶ የቅበላ ምጣኔ አፈፃፀምና ውጤታማነትን፤
6. በከፍተኛ ትምህርት የሴቶች መብቶችና ተጠቃሚነት መረጋገጡን፤
7. የከፍተኛ ትምህርት መምህራን ምልመላ፣ ስልጠና እና ስምሪት በአግባቡ መከናወኑን፤
8. የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት መልካም አስተዳደር፣ የመማር ማስተማር እና ማህበራዊ ጉዳዮችን በተመለከተ፤
9. ኮሚቴው የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የመንግስትን ፓሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና እቅዶች በአግባቡ በስራ ላይ ማዋላቸውን፤
10. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን እና የባለብዙ ዘርፍ ለሆኑ ስራዎች ተገቢውን ትኩረት ሰጥተው እየተንቀሳቀሱ መሆኑን።

196. የግብርና ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

የግብርና ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦

1. የግብርናው ክፍለ ኢኮኖሚ ምርትና ምርታማነትን በተመለከተ፤
2. የአገሪቷን በምግብ እህል ራስን የመቻልና የምግብ ዋስትና የማረጋገጥ ዓላማ ግቡን እንዲመታ የሚከናወኑ ተግባራትን፤
3. የአነስተኛ መስኖ ልማት መስፋፋቱን፣ የግብርና ምርምር በቅንጅትና በትብብር ለመስራት የሚያስችል ስርዓት መዘርጋቱን፤
4. ለገበያ የሚቀርብ የግብርና ምርት የጥራት ደረጃውን የጠበቀ ለማድረግ የሚያስችል ስርዓት መኖሩን፤
5. የእፅዋት በሽታዎች ወረርሽኝና ተዛማጅ ተባዮች ለመከላከል የሚያስችል ስርዓት መዘርጋቱንና በአግባቡ ስራ ላይ መዋሉን፤
6. የፀረተባይ ኬሚካሎች አስተዳደርና ቁጥጥር ስራዎች በአግባቡ መከናወናቸውን፤
7. የግብርና ምርታማነትና ጥራትን የሚያረጋግጡ ውጤታማ ቴክኖሎጂዎች መስፋፋታቸውንና በአገር ውስጥ የሚበዙበት ሁኔታ መመቻቸቱን፤
8. የህብረት ስራ ማህበራት መስፋፋታቸውን፤
9. የእንስሳት መድሃኒቶችና መኖ ጥራት እንዲሁም የእንስሳት ህክምና አስተዳደርና ቁጥጥር ስራዎች በአግባቡ መከናወናቸውን፤

የፍትህ ሚኒስቴር

10. የአደጋ መከላከልና ዝግጁነት ስራዎች በአግባቡ እየተከናወኑ መሆናቸውን፤
11. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማትን የሚመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ህጎች፣ ስትራቴጂዎች እና ዕቅዶች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን፤
12. የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን።

197. የውጭ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ

1. የውጭ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በሚከተሉት ጉዳዮች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ያከናውናል፦
 - ሀ/ መንግስት የሚፈራረማቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የአገሪቱን ብሔራዊ ጥቅም የሚያረጋግጡና ለአላዊነትን የሚያስከብሩ፣ ከውጭ ግንኙነት መርህና ፖሊሲ ጋር የተጣጣሙ መሆኑን፤
 - ለ/ መንግስት የሚያካሂዳቸው የውጭ ግንኙነት ተግባራት የአገሪቱን ዘላቂ ሠላም፣ ዲሞክራሲና ልማት የሚያረጋግጡ መሆኑ፤
 - ሐ/ የውጭ ጉዳይ ፖሊሲና ስትራቴጂ እንዲሁም እቅዶችና ህጎች በአግባቡ በስራ ላይ መዋላቸውንና የሚፈለገውን ውጤት ማስገኘታቸውን፤
 - መ/ ኮሚቴው የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የመንግስትን ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎችና እቅዶች በአግባቡ በስራ ላይ ማዋላቸውን፤
 - ሠ/ የሚከታተላቸውና የሚቆጣጠራቸው ተቋማት የተመደበላቸውን በጀት በአግባቡና በውጤታማነት በስራ ላይ ማዋላቸውን እና የባለብዙ ዘርፍ ለሆኑ ስራዎች ተገቢውን ትኩረት ሰጥተው እየተንቀሳቀሱ መሆኑን።
2. ቋሚ ኮሚቴው ምክር ቤቱ ከሌላ አገር ምክር ቤቶች እና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ጋር የሚያካሂዳቸውን የሁለትዮሽ እና የባለብዙ ወገን ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነቶች ያስተባብራል፤ አፈፃፀሙንም ይከታተላል።

ምዕራፍ ሀያ አምስት

ስለ ፓርላማ ህብረት እና የወዳጅነት ቡድን

198. የወዳጅነት ቡድንን ስለ ማቋቋም

1. ምክር ቤቱ ከተለያዩ አገሮች አቻ የፓርላማ የወዳጅነት ቡድኖች ጋር ግንኙነት የሚያደርጉ የወዳጅነት ቡድኖችን ሊያቋቁም ይችላል።
2. እያንዳንዱ የወዳጅነት ቡድን ሊቀመንበሩንና ምክትል ሊቀመንበሩን ጨምሮ በምክር ቤቱ የሚመረጡ ከዘጠኝ እስከ አስራ አንድ የሚደርሱ አባላት ይኖሩበታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን ተጠሪነት ለውጭ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ይሆናል።

4. በዚህ አንቀጽ የተደነገገው ቢኖርም ምክር ቤቱ የሚያቋቁማቸውን የወዳጅነት ቡድኖች እንደሁኔታው በአህጉር፣ በክፍለ አህጉር ወይም በአካባቢ ደረጃ ሊያደራጅ ይችላል።

199. የወዳጅነት ቡድን ተግባር እና ኃላፊነት

የወዳጅነት ቡድን የሚከተሉት ተግባርና ሃላፊነት ይኖሩበታል፡-

1. በአገሮቹ ህዝቦች መካከል ጠንካራ ወዳጅነት እና በጎ ግንኙነት እንዲኖር ጥረት ማድረግ፤
2. ከአቻ ፓርላማዎች ጋር መተባበር ልምድ መለዋወጥና ወዳጅነትን ማጠናከር፤
3. አገራዊ ገጽታን መገንባት፤
4. ስለሌላኛው አገር ፓለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ሁኔታ የተሟላ ግንዛቤ መያዝ፤
5. በኢትዮጵያና በሌላኛው አገር ያሉ የየወቅቱ ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና ፓለቲካዊ ግንኙነቶችን መከታተልና የተሟላ ግንዛቤ መያዝ፤
6. ሌሎች ተያያዥነት ያላቸውን ተግባራት ማከናወን።

200. የወዳጅነት ቡድን አሠራር

1. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን የመሠረተበትን አገር የሚመለከት አጠቃላይ መረጃ እና ሌሎች ጠቃሚ ሰነዶችን በማሰባሰብ ለስራው በግብአትነት ይጠቀማል።
2. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን ስራውን በእቅድ ይመራል፤ በየጊዜው የስራ አፈጻጸሙን ይገመግማል።
3. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን እንደአስፈላጊነቱ ስጦታዎችን ሊለዋወጥ፣ ጥናትና ዓዲደ ጥናት ሊያካሂድ ወይም በአገር ውስጥና በውጭ አገር በተለያዩ ስብሰባዎች ተሳትፎ ሊያደርግ ይችላል።
4. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን ሰነዶቹን በአግባቡ መያዝ እና ስራውን በቃለ-ጉባዔ መዝግቦ መያዝ ይኖርበታል።
5. እያንዳንዱ የወዳጅነት ቡድን እቅዱን እና የስራ አፈጻጸሙን ሪፖርቱን ለውጭ ጉዳይ ቋሚ ኮሚቴ ያቀርባል።

የፍትህ ሚኒስቴር

6. ማንኛውም የወዳጅነት ቡድን የራሱን የወስጥ የአሰራር ሥነ-ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል።

7. በዚህ ደንብ ለኮሚቴ አባላት የተዘረዘሩ የሥነ-ምግባር ድንጋጌዎች እንደአስፈላጊነቱ ለወዳጅነት ቡድን አባላትም ተፈጻሚ ይሆናሉ።

201. ከፓርላማ ህብረት ጋር ስለሚኖር ግንኙነት

1. ምክር ቤቱ በዓለም አቀፋዊ፣ በአህጉራዊ እና በሌሎች የፓርላማ ዲፕሎማሲ ተግባራት ሊሳተፍ ይችላል።

2. በፓርላማ ህብረት መድረኮች ላይ የሚሳተፉ አባላት ቁጥር በህግ መሠረት ወይም ከበጀት አንጻር እየታየ የሚወሰን ይሆናል።

3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ምክር ቤቱን በቋሚነት የሚወክሉ አባላት በአፈ-ጉባዔው አቅራቢነት በምክር ቤቱ የሚሰየሙ ሲሆን ተጠሪነታቸው ለአፈ-ጉባዔው ይሆናል።

4. አፈ-ጉባዔው ምክር ቤቱን በጊዜያዊነት በመወከል በተለያዩ ስብሰባዎች የሚሳተፉ አባላትን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመመካከር ይመርጣል።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) መሠረት ምክር ቤቱን በመወከል በተለያዩ መድረኮች የሚሳተፉ ልዑካን በተሳተፉበት ቦታ ሁሉ ስለጉዳዩ በቂ ዝግጅት ማድረግና አግባብ ካላቸው አካላት ዝርዝር መረጃ በማግኘት የአገሪቱን ጥቅም ያስጠበቀ እንዲሁም ምክር ቤቱ የገባቸውን ግዴታዎች እና ስምምነቶች በማክበር መንቀሳቀስ ይጠበቅባቸዋል።

6. በዚህ አንቀጽ መሠረት በተለያዩ መድረኮች የሚሳተፉ ልዑካን በዚህ ደንብ የተደነገጉ አግባብነት ያላቸው ሥነ-ምግባሮችና እንደሁኔታው በአንቀጽ 200 ላይ የተደነገገውን ተግባራዊ ማድረግ ይጠበቅባቸዋል።

7. በዚህ አንቀጽ መሠረት ምክር ቤቱን በመወከል በተለያዩ መድረኮች የሚሳተፉ ልዑካን ከተልዕኮ በኋላ ለሚመለከተው አካል ሪፖርት ያቀርባሉ።

ምዕራፍ ሃያ ስድስት

ስለ ፓርቲ ተጠሪዎች

202. ስለ ፓርላማ ቡድን

1. በሌሎች ህጎች ስለፓርቲ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ምክር ቤቱ ስራውን በተደራጀና በተገቢው መንገድ ለመወጣጥ እንዲያስችለው በምክር ቤቱ መቀመጫ ያላቸውን ፓርቲዎች ቡድኖች ለምክር ቤት ስራ እንደ ፓርላማ ቡድን ይቆጥራሉ።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. የፓርላማ ቡድን ማለት አንድ ፓርቲ ወይም በምርጫ ክልሎች እርስ በርሳቸው ያልተወዳደሩ፤ በአንድ ፓለቲካ ፕሮግራም የተወዳደሩ ፓርቲዎች አባላት ስብሰብ ሆኖ ከአስር የማያንስ መቀመጫ ያለውን ወይም ያላቸውን ፓርቲ ወይም ፓርቲዎች የያዘ ነው።

203. የመንግስት ተጠሪዎች አደረጃጀት

በምክር ቤቱ ውስጥ አብላጫ መቀመጫ ያገኘ የፓለቲካ ፓርቲ ወይም ጣምራ ፓርቲዎች አንድ ዋና ተጠሪ እና ከአራት ያልበለጡ ረዳት ተጠሪዎች ይወከላል ወይም ይወከላሉ።

204. የመንግስት ተጠሪዎች አሰያየም

የመንግስት ዋና ተጠሪ በጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚሰየም ሲሆን ረዳቶቹ ደግሞ ጠቅላይ ሚኒስትሩ ከዋናው የመንግስት ተጠሪ ጋር በመመካከር ይሠይማቸዋል።

205. የመንግስት ተጠሪዎች ተጠሪነት

1. የመንግሥት ዋና ተጠሪ ተጠሪነት ለጠቅላይ ሚኒስትሩ ይሆናል።
2. የመንግስት ረዳት ተጠሪዎች ተጠሪነት ለመንግስት ዋና ተጠሪ ይሆናል።

206. የመንግስት ዋና ተጠሪዎች ሥልጣንና ተግባር

1. የዚህ ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የመንግስት ተጠሪዎች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፦

ሀ/ የፓርቲያቸው አባላት ስለ ምክር ቤቱ አጀንዳዎች አስቀድሞ እንዲያወቁ ይደረጋል፤

ለ/ የፓርቲያቸው አባላት በምክር ቤቱ ስብሰባዎች እንዲገኙ እና ለፓርቲያቸው ድምጽ እንዲሰጡ ያደርጋሉ፤

ሐ/ በምክር ቤቱ ውስጥ የሚገኙ የፓርቲው አባላት ለሥራቸው ብቁና ዝግጁ ሆነው እንዲገኙ ቀጣይነት ያለው ሥራ ይሠራሉ፤

መ/ ፓርቲውን በመወከል በምክር ቤቱ የተለያዩ ኮሚቴዎችም ሆነ በሌሎች ፓርቲውን በሚመለከቱ ተልዕኮዎች የሚሳተፉ የፓርቲው አባላትን ዝርዝር ለሚመለከተው አካል ያቀርባሉ።

2. የዚህ ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ በምክር ቤቱ ውስጥ የመንግስት ዋና ተጠሪ የሚከተሉት ስልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ በፓርቲው አመራር እና በምክር ቤቱ ውስጥ ፓርቲውን በወከሉ የምክር ቤት አባላት መካከል የተቀናጀ ግንኙነት በመፍጠር እንደ ድልድይ ሆኖ ይሠራል፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ለ/ ፓርቲዊን በመወከል በምክር ቤቱ የተለያዩ ኮሚቴዎች ውስጥ የሚሳተፉ እንዲሁም ለሌሎች ተልዕኮዎች የሚያስፈልጉ አባላትን ዝርዝር ለሚመለከተው አካል ያቀርባል፤

ሐ/ በምክር ቤቱ ሥራዎች እና አሠራሮች ዙሪያ መንግሥትን ይመክራል፤ መንግሥት በሚያስቀምጥለት አቅጣጫም ሥራዎችን ተግባራዊ ያደርጋል፤

መ/ ለምክር ቤቱ የሚቀርቡ የመንግስት አጀንዳዎች እና ለወይይት የሚሰፈልገውን ጊዜ ለምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ አቅርቦ ያስወስናል፤

ሠ/ ከተለያዩ የፓርቲ ዋና ተጠሪዎች ጋር በምክር ቤቱ አጀንዳዎች እና ሌሎች ተግባራት ዙሪያ ይመካከራል፤

ረ/ በምክር ቤቱ ውስጥ ያሉ የፓርቲ አባላትንና ረዳት ተጠሪዎችን ይመራል፤ ያስተባብራል፤

ሰ/ ከሚኒስትሮች ጋር በስራቸው ዙሪያ የጠበቀ ግንኙነት በመፍጠር ተግባሩን ያከናውናል፤

ሸ/ መንግስት በምክር ቤቱ የሚኖረውን ሳምንታዊ ፕሮግራም እና አጀንዳ በመለየት አባላቱ ቀድመው እንዲያውቁ እንደዚሁም በወቅታዊ ጉዳዮች ዙሪያ አባላቱ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ያደርጋል፤

ቀ/ ፓርቲዊን በመወከል በምክር ቤቱ ስብሰባ ሐሳብ የሚያቀርቡ የፓርቲ አባላት ስም ዝርዝር ለምክር ቤቱ አፈጥባቂ ያስተላልፋል፤

በ/ በምክር ቤቱ ውስጥ በተለያዩ ምክንያት በቋሚነት የተጓደሉ አባላትን ለፓርቲዊ ያሳውቃል፤ በሟሟያ ምርጫ እንዲተኩ የወሳኔ ሀሳብ ለፓርቲዊ ያቀርባል፤

ተ/ እርሱ በማይኖርበት ጊዜ በምትኩ የሚሰራ ከረዳቶች መካከል ይወከላል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የመንግስት ረዳት ተጠሪዎች በምክር ቤቱ ውስጥ በመንግስት ዋና ተጠሪ ተለይተው የሚሰጧቸውን ሌሎች ተግባራት ያከናውናሉ።

207. የፓርቲ ተጠሪዎች አደረጃጀት

1. በምክር ቤቱ ውስጥ ያለው ዋናው ተቃዋሚ ፓርቲ አንድ ዋና ሁለት ረዳት ተጠሪዎች ይኖሩታል።

2. በምክር ቤቱ ውስጥ ያለው ሁለተኛ ተቃዋሚ የፓርቲካ ፓርቲ አንድ ዋና እና አንድ ረዳት ተጠሪ ይኖሩታል።

የፍትህ ሚኒስቴር

3. በዚህ አንቀጽ ንዕስ አንቀጽ (1) እና (2) ከተጠቀሱት ውጭ ያሉ ሌሎች በምክር ቤቱ መቀመጫ ያላቸው ፓርቲዎች ወይም የፓርላማ ቡድኖች እያንዳንዳቸው አንድ ተጠሪ ይኖራቸዋል።

208. የፓርቲ ተጠሪዎች አስያየም

የፓርቲ ተጠሪዎች በምክር ቤቱ ባሉ አባሎቻቸው ወይም በፓርቲ መሪዎቻቸው ይሰየማሉ።

209. የፓርቲ ተጠሪዎች ተጠሪነት

1. እያንዳንዱ ፓርቲ ዋና ተጠሪ ተጠሪነት ለወከለው ፓርቲ መሪ ይሆናል።
2. የረዳት ተጠሪዎች ተጠሪነት ለዋና ተጠሪዎች ይሆናል።

210. የፓርቲ ተጠሪዎች ስልጣንና ተግባር

1. የፓርቲ ተጠሪዎች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፦
 - ሀ/ አባሎቻቸው ስለምክር ቤቱ አጀንዳዎች አስቀድመው እንዲያዉቁ ያደርጋል፤
 - ለ/ አባሎቻቸው በምክር ቤቱ ውስጥ ያሉ ስብሰባዎች እንዲገኙና ለፓርቲያቸው ድምጽ እንዲሰጡ ያደርጋል፤
 - ሐ/ በምክር ቤቱ ውስጥ የሚገኙ የፓርቲዎች አባላት ለሥራቸው ብቁና ዝግጁ ሆነው እንዲገኙ ቀጣይነት ያለው ስራ ይሠራሉ፤
 - መ/ ፓርቲዎቻቸውን በመወከል በምክር ቤቱ የተለያዩ ኮሚቴዎች የሚሳተፉ ወይም ለሌሎች ተልዕኮዎች የሚያስፈልጉ አባሎቻቸውን ዝርዝር ለሚመለከተው አካል ያቀርባሉ፤
2. በምክር ቤቱ ውስጥ ያሉ የፓርቲዎች ዋና ተጠሪዎች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፦
 - ሀ/ በፓርቲያቸው አመራር እና በምክር ቤቱ ውስጥ ፓርቲውን በወከሉ የምክር ቤት አባላት መካከል የተቀናጀ ግንኙነት በመፍጠር እንደ ድልድይ ሆነው ይሠራሉ፤
 - ለ/ በምክር ቤቱ ውስጥ ያሉ ረዳት ተጠሪዎቻቸውንና አባሎቻቸውን ይመራሉ፤
 - ሐ/ ለምክር ቤቱ የሚቀርቡ አጀንዳዎቻቸውን እና የሚያስፈልገውን ጊዜ ለምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ አቅርበው ያስወስናሉ፤
 - መ/ ፓርቲውን በመወከል በምክር ቤቱ ስብሰባ ሀሳብ የሚያቀርቡ የፓርቲያቸውን አባላት ስም ዝርዝር ለአፈጉባዬው ያስተላልፋሉ፤

የፍትህ ሚኒስቴር

ሠ/ ፓርቲያቸውን በመወከል በምክር ቤቱ የተለያዩ ኮሚቴዎች የሚሳተፉ ወይም ለሌሎች ተልዕኮዎች የሚያስፈልጉ አባሎቻቸውን ዝርዝር ለሚመለከተው ያቀርባሉ፤

ረ/ በምክር ቤቱ ወስጥ በተለያዩ ምክንያቶች በቋሚነት የተጓደሉ አባሎቻቸውን በሚመለከት ለየፓርቲያቸው ያሳውቃሉ፤ በሚሟሟ ምርጫም እንዲተኩ የወሳኔ ሀሳብ ለፓርቲያቸው ያቀርባሉ፤

ሰ/ ከመንግስት ዋና ተጠሪ ጋር በመሆን በምክር ቤቱ አጀንዳዎችና ሌሎች ተግባራት ዙሪያ ይመካከራሉ፤

ሸ/ እነሱ በማይኖሩበት ጊዜ ተክተዋቸው የሚሰሩ ከረዳቶቻቸው ወይም ከምክር ቤት አባሎቻቸው መካከል ይወክላሉ።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የፓርቲ ረዳት ተጠሪዎች በዋና ተጠሪዎቻቸው ተለይተው የሚሰጣቸውን ሌሎች ተግባራት ያከናውናሉ።

ምዕራፍ ሃያ ሰባት

የምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ኃይል

211. አደረጃጀት

1. የምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ኃይል፡-

ሀ/ ዋና የክብር ጥበቃ ኃላፊ፤

ለ/ ረዳት የክብር ጥበቃ ኃላፊ፤ እና

ሐ/ አስፈላጊ የሰው ኃይል ይኖሩታል።

2. የምክር ቤቱ ዋና የክብር ጥበቃ ኃላፊና ረዳቱ በአፈጉባዔ ይሾማሉ።

3. ዋና የክብር ጥበቃ ኃላፊ ተጠሪነቱ ለአፈጉባዔው ሲሆን ረዳት የክብር ጥበቃ ኃላፊ ተጠሪነቱ ለዋናው የክብር ጥበቃ ኃላፊ ይሆናል።

212. ተግባርና ኃላፊነት

1. የምክር ቤቱ የክብር ጥበቃ ኃይል የሚከተሉት ተግባራት ይኖሩታል።

ሀ/ የምክር ቤቱ የስብሰባ አዳራሾችና ቅጥር ግቢ ውስጥ ህግና ስነ-ስርዓትን ያስከብራል፤ ይጠብቃል፤

ለ/ ከሚመለከታቸው ሌሎች የጸጥታ ክፍሎች ጋር ግንኙነት ያደርጋል፤

ሐ/ ስለ ምክር ቤቱ የጸጥታ ጉዳይ አፈጉባዔውን ያማክራል፤ ስለ ስራው እንቅስቃሴ ሪፖርት ያቀርባል።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. የክብር ጥበቃ ኃይል አደረጃጀትና ዝርዝር ተግባራት በዚህ ደንብ መሰረት በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል።

ምዕራፍ ሃያ ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

213. የሴቶች ኮከስ

1. የሴቶች እና ህፃናት ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የሴቶች ኮከስ የሚከተሉት ተግባራት ይኖሩታል፦

ሀ/ የሴት የምክር ቤት አባላት የልምድ ልውውጥ ያካሂዳል፤

ለ/ የሴቶች መብትና ተጠቃሚነትን በሚመለከቱ የተለያዩ አጀንዳዎች ምክክር ያካሂዳል፤

ሐ/ የአቅም ግንባታና የግንዛቤ ማስጨበጫ ስራዎችን ያከናውናል፤

መ/ ከክልል ሴቶች ኮከሶች ጋር ግንኙነት ያደርጋል።

2. የሴቶች ኮከስ ተጠሪነት ለአፈ-ጉባዔው ይሆናል፤ የኮከሱ ዝርዝር አደረጃጀትና አሰራር በዚህ ደንብ መሰረት በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል።

214. የምክር ቤቱ በጀት

1. የምክር ቤቱ ዓመታዊ ረቂቅ በጀት በፅሁፈት ቤቱ ተዘጋጅቶ ለአፈ-ጉባዔው ይቀርባል፤ አፈ-ጉባዔውም ረቂቅ በጀቱ እንዲመረመር ለበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ይመራዋል።

2. የበጀትና ፋይናንስ ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) መሠረት የተመራለትን ረቂቅ ዓመታዊ የምክር ቤቱን በጀት ከገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ጋር በመመካከር ይመረምራል፤ የማጠቃለያ አስተያየቱንም በአፈ-ጉባዔው በኩል ለምክር ቤቱ ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ያቀርባል።

3. የምክር ቤት አማካሪ ጉዳዮች ኮሚቴ በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (2) መሠረት የቀረበለትን አስተያየት ከገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ጋር በመወያየት መርምሮ በረቂቅ ዓመታዊ በጀቱ ላይ የውሳኔ ሃሳቡን ለምክር ቤቱ ያቀርባል።

215. ደንቡን ስለማሻሻል

1. ይህን ደንብ ለማሻሻል አባላት ወይም ኮሚቴ የማሻሻያ ሃሳብ ሊያመነጩ ይችላሉ።

የፍትህ ሚኒስቴር

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የመነጨው የማሻሻያ ሃሳብ ለምክር ቤቱ ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ መቅረብ አለበት፤ አማካሪ ኮሚቴውም የቀረበውን የማሻሻያ ሃሳብ ከተቀበለው ረቂቅ ማሻሻያ ደንብ ተዘጋጅቶ እንዲቀርብ ለህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ይመራዋል።

3. የምክር ቤቱ ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት በህግ፣ ፍትህና አስተዳደር ጉዳዮች ቋሚ ኮሚቴ ተዘጋጅቶ የቀረበለትን ረቂቅ የማሻሻያ ደንብ በመመርመር ለምክር ቤቱ ውሳኔ ያቀርባል።

216. የደንቡን ድንጋጌዎች ስለማገድ

ምክር ቤቱ በአፈጉባዔው አቅራቢነት የደንቡን መሰረታዊ ዓላማ ሳይነካ የደንቡን ድንጋጌዎች ለማገድ እንዲሁም የኮሚቴዎችን አደረጃጀት፣ ስልጣን እና ተግባር ማሻሻል ይችላል።

217. መመሪያ ስለማዉጣት

የምክር ቤት ጉዳዮች አማካሪ ኮሚቴ ለዚህ ደንብ አፈጻጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

218. ስለተሻሩ ህጎች

1. የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የአሰራርና የአባላት የሥነ-ምግባር ደንብ ቁጥር 3/1998 በዚህ ደንብ ተሽሯል።
2. የህዝብ ተወካዮች ምክር ቤት የኮሚቴዎች አደረጃጀትን ለመወሰን የወጣውን ውሳኔ ቁጥር 2/2003 በዚህ ደንብ ተሽሯል።
3. ከዚህ ደንብ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ህግ ወይም ልማዳዊ አሰራር በዚህ ደንብ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

219. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በምክር ቤቱ ከጸደቀበት ከመስከረም 27 ቀን 2008 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 13 ቀን 2008 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት